

EU-taksonomia kestävän liiketoiminnan ajurina

Anna Ikävalko

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

EU-taksonomia kestävän liiketoiminnan ajurina

Anna Ikävalko
Kestävän kasvun johtaminen
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2022

Anna Ikävalko

EU-taksonomia kestävän liiketoiminnan ajurina

Vuosi

2022

Sivumäärä

69

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia EU-taksonomilla on yritysten liiketoimintaan raportointivelvoitteen voimaantulon ensimmäisessä vaiheessa. Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa EU-taksonomian tuomia uusia palvelumahdollisuuksia Gaia Consulting Oy:lle. Gaia Consulting on kestävän liiketoiminnan kehittämiseen keskittynyt konsultointiyritys, joka toimi myös tämän opinnäytetyön toimeksiantajana. EU-taksonomia on ajankohtainen, kompleksinen aihe, jonka käytännön haasteiden ymmärtämiseen opinnäytetyö pyrki tuottamaan lisäinformaatiota.

Opinnäytetyön teoreettinen osa rakentui EU-taksonomian, kestävän kehityksen sekä generalistis-holistis-holarkistisen GHH-mallin pohjalta. Näiden keskeisten aihealueiden ohella, tietoperustassa käsiteltiin YK:n kestävän kehityksen tavoitteita sekä Pariisin ilmastopöytäkirjan ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yhteyttä EU-taksonomiaan. Tutkimuksessa käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, joka sisälsi puolistrukturoidut asiantuntija-haastattelut sekä benchmark-selvityksen. Näiden aineistojen tukena hyödynnettiin desk-research-tiedonkeruumenetelmää olemassa olevien tutkimusten ja aineistojen läpikäymiseksi. Taustoittavaan tiedonkeruuseen kuului myös muun muassa perehtyminen EU-taksonomiaan liittyviin julkaisuihin sekä osallistuminen webinaareihin ilmiön monipuolisen ymmärtämisen syventämiseksi. Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä käytettiin realistista sisällönanalyysia.

Opinnäytetyöprosessin tuloksena tuotettiin kehitysehdotuksia EU-taksonomiaan liittyvien konsultointipalvelujen edelleen kehittämisen tueksi. Ehdotusten pohjalta konsultointiyritys voi tarjota asiakkailleen monipuolisia, kohdennettuja palveluja EU-taksonomiaraportointiin myötä ilmenneiden käytännön haasteiden ratkaisemiseen ja mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Tärkeimmät EU-taksonomiaan liittyvien palvelujen kehittämisen potentiaalit kiteytyivät kolmeen osaan: datan hallintaan, datan analysointiin ja datan julkaisuun. Tätä kiteytystä tukivat myös benchmark-analyysin tulokset, jotka osoittivat EU-taksonomiaan liittyvän palvelutarjonnan keskittyvän datan eritasoiseen käsittelyyn.

Johtopäätöksinä esitettiin, että pelkkä saatavilla olevan tiedon laatu ja määrä eivät riitä kompleksisten ongelmien ratkaisemisessa. Yritykset tarvitsevat omien asiantuntijaresurssien lisäksi apua moniulotteisten asiakokonaisuuksien tulkitsemisessa sekä niiden kytkemisessä liiketoiminnan ytimeen. Liiketoiminnan kehittäminen kohti vihreää siirtymää sekä muutokseen valmistautuminen edellyttävät organisaation ketterää datan hallintaa ja reagointikykyä. Näiden lisäksi tarvitaan generalistista ja toisaalta samaan aikaan myös spesialistista lähestymistapaa ja osaamista. Nämä tulevat korostumaan myös tulevaisuuden työelämän ammatillisissa osaamisvaatimuksissa. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää konsultointiliiketoiminnan uusien palvelujen edelleen kehittämisessä. Jatkokehityksenä voisi olla mielenkiintoista selvittää GHH-mallin soveltuvuutta EU-taksonomian jäsentämisessä tarkemmalla käytännön tasolla sekä tarkastella mallin soveltuvuutta konsulttiliiketoiminnassa.

Asiasanat: EU-taksonomia, kestävä kehitys, konsulttiliiketoiminta, GHH-malli

Anna Ikävalko

EU taxonomy as a driver for sustainable business

Year

2022

Pages

69

The objective of the thesis is to define what effects the EU taxonomy has on the business operations of companies in the first phase of the reporting obligation coming into force. The purpose of the thesis was to map the new service opportunities brought by the EU taxonomy to Gaia Consulting Oy. Gaia Consulting is a consulting company focused on sustainable business development and served as the client of this thesis. The EU taxonomy is a topical, complex topic, for the understanding of practical challenges of which the thesis aims to produce additional information.

The theoretical part of the thesis was built on the basis of the EU taxonomy, sustainable development and the generalistic-holistic-holarchistic GHH model. Along with these key topics, the theoretical part discussed the UN's sustainable development goals and the connection of the Paris Climate Agreement and the European Green Development Program to the EU taxonomy. The study used a qualitative research method, which included semi-structured expert interviews and a benchmark survey. To support these materials, the desk research data collection method was used to review existing studies and materials. The background data collection also included, among other things, familiarization with publications related to the EU taxonomy and participation in webinars to deepen the versatile understanding of the phenomenon. Realistic content analysis was used as the analysis method of the research material.

As a result of the thesis process, development proposals were produced to support the further development of consulting services related to the EU taxonomy. Based on the proposals, the consulting company can offer its customers versatile, targeted services for solving the practical challenges that have arisen with the EU taxonomy reporting and making use of the opportunities. The results of the thesis showed that the most important potentials for the development of services related to the EU taxonomy were summarized in three parts: for data management, data analysis and data publication. This crystallization was also supported by the results of the benchmarking analysis, which showed that the service offering related to the EU taxonomy focuses on processing data at different levels. According to the report, versatile expert consulting was perceived as an important producer of added value for companies reporting on the EU taxonomy.

The conclusions were that the quality and quantity of available information alone is not enough to solve complex problems. In addition to the companies' own expert resources, consultancy is needed in interpreting multidimensional cases and connecting them to the core of the business. Business development towards a green transition and preparation for change require the organization's agile data management and ability to react. In addition to these, a generalist and at the same time also specialist approach and know-how are needed. These will also be emphasized in the professional competence requirements of the future working life. The results of the thesis can be used in the further development of new services in the consulting business. As a further development, it could be interesting to find out the applicability of the GHH model in structuring the EU taxonomy at a more precise practical level, and to examine the applicability of the model for the use of consulting business.

Keywords: EU taxonomy, sustainable development, consulting, GHH-model

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite.....	7
1.2	Opinnäytetyön rakenne	8
1.3	Toimeksiantajan esittely	9
2	Kestävä kehitys	10
2.1	Kestävän kehityksen ulottuvuudet.....	11
2.2	Agenda2030 ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, SDGs	14
2.3	Pariisin ilmastopöytäkirja ja Euroopan Green deal	16
3	EU-taksonomia	18
3.1	EU-taksonomian tausta	18
3.2	EU-taksonomian sisältö.....	19
3.3	EU-taksonomian työkalut	23
4	GHH-viitekehys kompleksisten, viheliäisten ongelmien apuna	24
4.1	Kompleksiset, viheliäiset ongelmat.....	24
4.2	GHH-malli kokonaisvaltaisen ymmärryksen työkalu.....	27
4.3	GHH-malli ja EU-taksonomia	28
5	EU-taksonomia osana kestävän kehityksen edistämistä.....	30
6	Menetelmälliset prosessit ja kehittämisasetelma	32
6.1	Tuplatimanttimalin soveltaminen opinnäytetyöprosessissa	33
6.2	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	35
6.3	Tutkimusmenetelmä, rajaukset ja aineiston hallinta	35
6.4	Tutkimushaastatteluaineistojen analyysi	37
6.5	Eettisyys ja luotettavuuden arviointi.....	42
7	Tulokset ja yhteenveto	42
7.1	EU-taksonomiaraportoinnin vaatima resurssitarve ja aiheen tunnettuus	42
7.2	EU-taksonomian tuomat haasteet ja mahdollisuudet yritykselle.....	45
7.3	Asiantuntijahaastatteluiden yhteenveto.....	49
7.4	Benchmark-selvityksen yhteenveto.....	51
8	Johtopäätökset ja pohdinta.....	54
8.1	Johtopäätökset	54
8.2	Pohdinta	59
8.3	Jatkokehittämisehdotus.....	59
	Lähteet.....	61
	Kuviot	69
	Taulukot	69

1 Johdanto

Euroopan unioni on viime vuosina edistynyt merkittäväällä tavalla tavoitteessaan vauhdittaa siirtymistä kohti hiilineutraalia Eurooppaa. Ilmastohaasteiden selättämiseksi ja vihreän siirtymän onnistumisen varmistamiseksi on Euroopan unioni sitoutunut saavuttamaan kunnianhimoiset ilmastotavoitteet vuoteen 2030 mennessä Pariisin ilmastosopimuksen, YK:n Agenda 2030 ja kestävä kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goals) linjausten mukaisesti (Euroopan komissio 2022). Euroopan sisäiset sitoumukset ovat osoitus johtajuudesta kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden edistämisessä (Eurooppa-neuvosto 2022a). Yrityksille ja rahoitusjärjestelmälle tällainen ylhäältä päin ohjattu sääntely on erityisen vahva ja vakuuttava merkki ilmastotavoitteisiin sitoutumisesta myös poliittisella tasolla (Mabey, Gallagher & Born 2013, 5).

Vuonna 2019 maailmanlaajuisista kasvihuonekaasupäästöistä noin 60 % aiheutui 10 maan tai maaryhmän toimesta. Neljä eniten kasvihuonekaasupäästöjä tuottavaa tahoja olivat Kiina, Yhdysvallat, Intia sekä EU. EU:n osuus globaaleista päästöistä oli kokonaisuudessaan noin 7 %. Tämä osoittaa sen, ettei EU:n toimenpiteet yksinään riitä pysäyttämään ilmastonmuutosta. (Climate watch 2022.) Ilmastonmuutos on globaali uhka, joka ei pysähdy valtioiden eikä mantereiden rajoille. Vauhdittaakseen globaalia ja erityisesti kehitysmaiden ilmastotyötä, on ilmastotoimet määritelty myös Euroopan ulkopolitiikan keskeiseksi osaksi. Tämän työn edistämisessä on ilmastodiplomatialla ollut tärkeä rooli. (Eurooppa-neuvosto 2022a.) Mabey ym. (2013, 5-9) kuvaavat ilmastodiplomatiaa prosessina, jolla varmistetaan kansainvälisen ilmastotyön tulokellinen kehittäminen. Ilmastodiplomatiassa menestyminen edellyttää nykyaikaisen diplomatian parhaiden käytäntöjen hyödyntämistä, mutta myös uusien ratkaisukeinojen innovointia. (Mabey ym. 2013, 5-9.) EU:n ulkoministerit ovat yhdessä sopineet toteutettavan ilmastodiplomatian etenemisestä ja toimenpiteiden tärkeysjärjestyksestä, joilla edistetään kunnianhimoisia tavoitteita kohti globaalia ilmastoneutraaliutta (Eurooppa-neuvosto 2022a).

Ilmastonmuutoksen taloudelliset vaikutukset ovat korkeat ja ne tulevat olemaan merkittävästi korkeammat, jos ilmastonmuutokseen ei reagoida vaan annetaan sen tapahtua. Ilmastomuutokseen liittyvät riskit ja uhat on tiedostettu, mutta taistelussa ilmastonmuutosta vastaan nähdään myös paljon mahdollisuuksia, joita muun muassa yritykset voisivat hyödyntää. Esimerkiksi investoinnit ilmastomuutoksen resilienssin parantamiseksi lisäävät yhteiskunnan turvallisuutta, mutta merkittävästi myös ekonomisia mahdollisuuksia. (Disparte 2017.) On toivottavaa, että konkreettiset toimenpiteet globaalin kestävyden ja kestävä liiketoiminnan kehittämisen ympärillä lisääntyvät muutoinkin kuin sääntelyjen pakottamina. Todellinen kestävä kehityksen mukainen toiminta toteutuukin vasta silloin, kun tehdään enemmän kuin vain lain vaatimat vähimmäistoimenpiteet. Tämän toteutumiseksi yhteiskunta tarvitsee

systemistä muutosta siirtymisessä kohti uudenlaista kestävää toimintaa. Systeeminen muutos on määritelty Sitran (2022) toimesta seuraavasti: "Systeemisellä muutoksella tarkoitetaan toimintamallien, rakenteiden ja näiden vuorovaikutusten samanaikaista muutosta, jolla luodaan edellytyksiä tulevaisuuden hyvinvoinnille ja kestäväälle kehitykselle" (Sitra 2022). Tässä yrityksillä on valtavat mahdollisuudet vaikuttaa omaan toimintaympäristöönsä, mutta mahdollisuus myös ohjata, tukea ja sitouttaa sidosryhmiä kohti yhteiset arvot jakavaa, resurssiviisasta, kestävää liiketoimintaa. Nämä ovat myös keskeisiä tekijöitä EU:n taloudellisen kilpailukyvyyn varmistamisessa. Tavoitteita pyritään tukemaan EU:n kestävä rahoituksen toimintasuunnitel-malla, jonka tarkoituksena on ohjata pääomavirtoja kestävä kehitystä tukeviin investointeihin, hallitsemaan ekologisia riskejä sekä tukemaan pitkäjänteistä ja läpinäkyvää rahoitustoimintaa. (EUR-Lex 2021).

Osana EU:n kestävä rahoituksen toimintasuunnitelmaa toimii EU-taksonomia, joka on tietee-seen perustuva luokitusjärjestelmä ja kriteeristö ilmasto- sekä ympäristötavoitteita merkittävästi edistävälle toimille. Taksonomian avulla EU ohjaa toimia kohti kestävä kehityksen tavoitteita sekä hiilineutraalia Eurooppaa. Taksonomia luo siten perustan kestävä rahoituk-selle ja toimii työkaluna niin yrityksille, rahoitusalan toimijoille kuin sijoittajillekin. (Euro-pean Commission 2021a.)

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa EU-taksonomian tuomia uusia palvelumahdollisuuksia Gaia Consulting Oy:lle. Gaia Consulting on kestävä liiketoiminnan konsulttiyritys, joka toimii myös tämän opinnäytetyön toimeksiantajana. EU-taksonomia on ajankohtainen, kompleksinen aihe, jonka käytännön haasteiden ymmärtämiseen tämä opinnäytetyö pyrkii tuottamaan lisäinformaatiota yritysten kokemusten näkökulmasta.

Opinnäytetyön tarkoituksesta muotoutui päätavoite ja kolme tutkimuskysymystä. Ensisijaisena tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia EU-taksonomialla on yritysten liiketoimintaan sääntelyn voimaantumisen ensimmäisessä vaiheessa. Asiantuntijahaastatteluiden kautta lähdettiin kartoittamaan vastauksia kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen, millaista tukea yritykset tarvitsevat EU-taksonomian vaatimusten täyttämiseksi. Toisen ja kolmannen tutkimuskysymyksen avulla koostettiin tietoa tämän ajankohtaisen teeman tuomista mahdollisuuksista ja haasteista suurten yritysten liiketoiminnalle. Opinnäytetyöprosessi tuotti lopuksi kehitysehdotuksen, jonka pohjalta kestävä liiketoiminnan konsulttiyritys voi tarjota asiakkailleen uusia kohdennettuja palveluja EU-taksonomian tuomien käytännön haasteiden ratkaisemisessa.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

EU-taksonomia ja kestävä kehitys ovat tämän opinnäytetyön tietoperustan keskeisiä aihealueita. Tietoperustassa käsitellään myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteita sekä Pariisin ilmastopimuksen ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yhteyttä EU-taksonomiaan. EU-taksonomiaa pohditaan myös kestävyysajatteluun liitettävän viheliäinen ongelma -käsitteen kautta sekä tarkastellaan miten generalistis-holistis-holarkistinen GHH-malli voisi soveltua EU-taksonomian kaltaisen kompleksisen kokonaisuuden jäsentämiseen. Tietoperustan aiheet käsitellään eri teemojen yhteen kytkeytymisen ymmärtämiseksi. Monipuolinen tarkastelu ja toisaalta aineiston rajaaminen olennaisimpiin asioihin, on tärkeää opinnäytetyön kokonaishallinnan ja tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

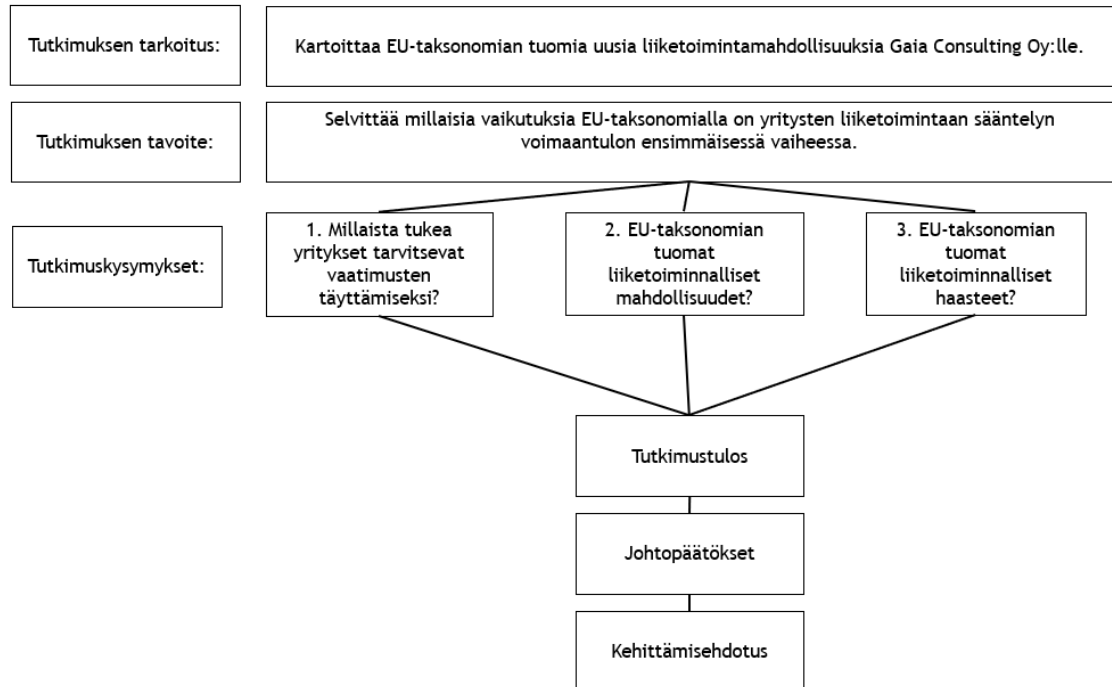
Ensimmäisen luvun toimeksiantajan esittelyn yhteydessä tarkastellaan lyhyesti konsulttiliiketoiminnan ominaispiirteitä toimialan yleiskuvan luomiseksi. Kappaleessa kaksi käsitellään kestävän kehityksen määritelmää ja sen vaikuttavuutta liiketoimintaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kautta. Lisäksi avataan Pariisin ilmastopimuksen taustaa sekä Euroopan Unionin Green Dealin eli Euroopan vihreän kehityksen ohjelman yhteyttä EU-taksonomiaan.

Kappaleessa kolme perehdytään EU-taksonomian perusteisiin, käytettävissä oleviin työkaluihin sekä tarkastellaan aihetta opinnäytetyön kannalta olennaisimmilta osin, joita ovat mm. EU-taksonomian kuusi ympäristötavoitetta, arviointimenetelmät sekä raportoinnin aikataulu ja velvoitteet. EU-taksonomia on kattava kokonaisuus ja sisältää runsaasti toimialakohtaisia erityisiä ominaispiirteitä. Näiden käsittely on rajattu pois tämän opinnäytetyön tietoperustasta, sillä niiden tarkka läpikäynti ei ollut olennaista kokonaisuuden eikä asetetun tutkimustavoitteen kannalta.

Neljännessä luvussa avataan GHH-mallia, sen hyödynnettävyyttä viheliäisten ongelmien ratkaisemisessa ja tarkastellaan miten malli voisi soveltua EU-taksonomian kaltaisen kompleksisen haasteen ratkaisuun. GHH-viitekehystä ja siitä edelleen kehitettyä GHH-mallia käsitellessä ei syvennytä näiden yksityiskohtaiseen määrittelyyn, vaan tarkastelu on rajattu yleiselle tasolle riittävän ymmärryksen välittämiseksi. Samoin on rajattu viheliäisten ongelmien kuvaaminen.

Tietoperustan synteesi, joka koostuu edellä kuvattujen kappaleiden 2-4 teemoista, on koottu lukuun viisi. Opinnäytetyön menetelmälliset prosessit ja kuvaus kehittämisasetelmasta käsitellään luvussa kuusi, jonka jälkeen tutkimusosan tuloksiin ja yhteenvetoon syvennyttään luvussa seitsemän. Lopuksi loppupäätelmissä ja pohdinnoissa avataan kehittämis ehdotusta ja kuvataan kuinka konsultointiyritys voisi kasvattaa palvelutarjontaansa tukeakseen yrityksiä EU-taksonomiaan liittyvissä haasteissa.

Kuviossa 1 on kuvattu opinnäytetyön rakenne, sisältäen tutkimuksen tarkoituksen, -tavoitteen, -kysymykset, -tulokset sekä johtopäätökset ja kehittämissuhteiden.

Kuvio 1: Opinnäytetyön sisällön ja rakenteen kuvaus

1.3 Toimeksiantajan esittely

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja, Gaia Consulting Oy, on yksi suurimmista kestävän liiketoiminnan konsulttiyrityksistä Suomessa. Yritys on perustettu vuonna 1993 ja se työllistää yli 80 henkilöä liikevaihdon ollessa noin 5 miljoonaa euroa. Huhtikuussa 2021 ruotsalainen rakennetun ympäristön ja teollisuuden asiantuntijayritys Sweco osti Gaia Consulting Oy:n. Yrityskaupan myötä Swecon kestävän kehityksen palvelutarjonta vahvistui entisestään. (Gaia Consulting Oy 2022.)

Konsultointiliiketoiminnalla on pitkä historia. Ensimmäiset modernit konsultointiyritykset perustettiin 1800-luvun lopulla, jonka jälkeen toimiala kasvoi ja laajeni tasaisesti, kunnes se koki suuren murroksen 2000-luvun taitteessa niin liikevaihdollisesti kuin työntekijämäärien kasvussa. Konsultointialan ydintoimintaa ovat mm. yritysjohton konsultointi, strategiakonsultointi, operatiivinen konsultointi, talouskonsultointiin sekä HR- ja IT-konsultointi (Consultancy 2022). Konsultoinnin perusliiketoimintamalli ei juurikaan muuttunut sataan vuoteen 1900-2000-lukujen aikana, vaikka perinteisen strategiakonsultoinnin osuus laski 2000-luvun vaihteessa (Christensen, Wang & van Bever 2013). Yritykset käyttävät konsultointipalveluja

monista eri syistä, mutta yleisin selitys taloudellisesta näkökulmasta on kustannustehokkuus; tarvittavan tiedon ja asiantuntijuuden hankita organisaation ulkopuolelta on kannattavampaa kuin palkata sama osaaminen yrityksen sisään. Käynnistävänä tekijänä konsultointipalvelun hyödyntämiselle on useimmiten yritysjohdon tunnustama tarve sellaiselle ulkopuoliselle asiantuntijuudelle, jota ei sisäisistä resursseista löydy. (af Ursin 2007). Liikkeenjohdon konsultoinnin voidaan käsittää kattavan minkä tahansa alan riippumattomat palvelut, joilla konsultti kartoittaa yritysorganisaation ongelmia ja etsii niihin aktiivisesti ratkaisuja. (Consultancy 2022).

Konsulttiliiketoiminnan perinteinen ansaintamalli on perustunut laadukkaaseen tiedon rajattuun saatavuuteen. Toisin sanoen tämä tarkoittaa sitä, että ainoastaan asiantuntijoilla on ollut pääsy korkealaatuiseen tietoon, joka on lisäksi ollut saavutettavissa vain palvelutarjonnan kautta. Uudenlaisten henkilöstömallien sekä kehittyneen teknologian myötä on tietoa nykyisin saatavilla aiempaa vapaammin. Tiedon demokratisoituminen on siten avannut laajamittaiset tietovarannot ja -lähteet yhä useamman saataville, eikä konsulteilla ole enää aiemman kaltaista erityisasemaa tiedon tarjoamisessa. (Christensen ym. 2013). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö konsulteille edelleen olisi kysyntää, vaan sitä, että liiketoiminnan ja työskentelytapojen muuttuessa, myös konsultointipalvelujen tarve muuttuu. Digitalisaation myötä monikanavaisesti saatavilla olevan tiedon kuratoinnille on kasvava tarve; tietoa tulkitaan ja jalostetaan asiakastarpeen mukaisesti. Liiallinen tiedon tiivistäminen voi toisaalta johtaa siihen, että tavoiteltaessa asiakaslähtöistä helppokäyttöisyyttä voidaan kadottaa tiedon alkupeäinen merkittävyys. Tiedon määrän runsauden myötä voidaan olettaa myös tietoa välittävien ammattikuntien sekä teknisten tiedonvälitysmenetelmien määrän lisääntyvän. (Panzar 2001, 4-5.)

2 Kestävä kehitys

Vuonna 1987 käsiteltiin YK:n Brundtlandin komissiossa ensimmäisen kerran kestävästä kehityksestä (Ympäristöministeriö 2022). Gro Harlem Brundtlandin komission raportti *Our Common Future* (1987, 16) määrittelee kestävästä kehityksestä seuraavasti: ”Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa” (Brundtland 1987, 16). Tämän komission työstä sai alkunsa kestävästä kehityksestä globaali käsittely, ja siitä on muodostunut monipuolinen jatkuvasti kehittyvä kokonaisuus, joka kattaa ekologisen, sosiaalisen ja kulttuurisen sekä taloudellisen ulottuvuuden (Ympäristöministeriö 2022). Luvussa kaksi käsitellään kestävästä kehityksestä ja miten ympäristö- sekä ilmastotavoitteet kytkeytyvät YK:n kestävästä kehityksen tavoitteisiin ja miten EU-taksonomia tukee kestävästä kehityksen edistämistä.

2.1 Kestävän kehityksen ulottuvuudet

Kestävä kehitys kattaa ekologisen, sosiaalisen ja kulttuurisen sekä taloudellisen ulottuvuuden (Ympäristöministeriö 2022). Näiden kolmen ulottuvuuden keskinäisriippuvuus on keskeinen käsite, kun puhutaan kestävästä kehityksestä. On oleellista ymmärtää, että nämä ulottuvuudet liittyvät tiiviisti yhteen ja siten mikään ei toimi erillään vaan kaikki osa-alueet tarvitsevat toisiaan toimiakseen kunnolla kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kestävän kehityksen edistämiseen on siten myös tartuttava sisä- ja ulkopoliittisin keinoin, sekä köyhissä että rikkaissa maissa. (Brundtland 1987, 36-39.)

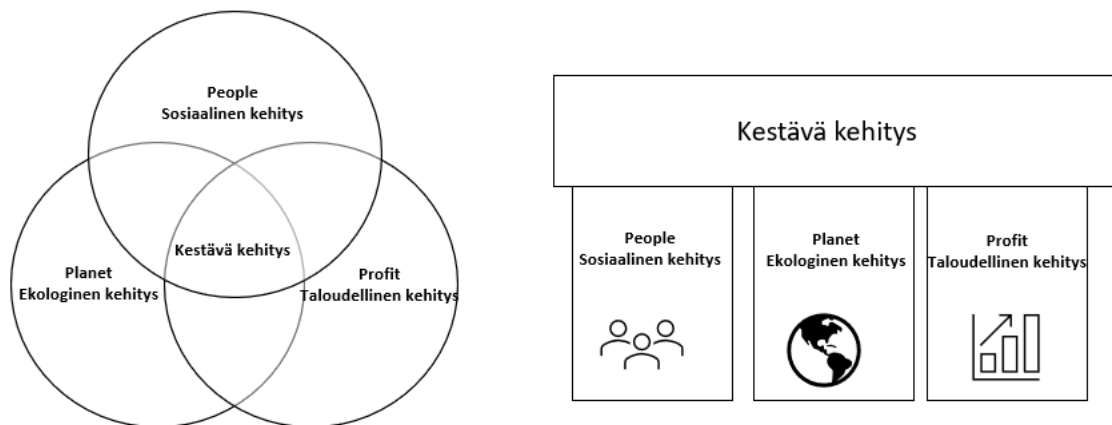
Kestävän kehityksen tavoittelussa on keskeisessä roolissa köyhyden poistaminen siten, että kaikki ihmiset voivat elää ilman kriittisiä inhimillisiä puutteita. Ensisijaisena tavoitteena tulisi varmistaa, että kukaan ihminen ei kärsi esim. nälästä, köyhyydestä tai lukutaidottomuudesta. Lisäksi on varmistettava kaikille oikeudet sekä riittävät resurssit vakaan sosiaalisen ja ihmisarvoisen elämän perustan luomiseksi. Näiden toteutuminen vaatii ihmiskunnan yhteisten luonnonvarojen kollektiivisen käytön pysymistä kestävien rajojen sisällä. (Raworth 2012, 7.)

Myös liiketoiminnassa on tärkeää huomioida kaikki kestävä kehityksen osa-alueet tasavertaisesti ja kytkeä niiden edistäminen tiiviisti yritysten strategiaan. Tähän liittyen Thiele (2016, 17) huomauttaa, että vaikka kestävä kehitys ja vastuullisuus yhdistetään usein vain ympäristöllisiin asioihin, on taloudellinen näkökulma yhdessä sosiaalisen vastuun kanssa yhtä merkittävässä osassa, kun puhutaan vastuullisesta liiketoiminnasta. Tämä tarkoittaa siten myös sitä, että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa. (Thiele 2016,17.)

Nämä kolme ulottuvuutta (ympäristö, ihminen ja talous) ovat vakiintuneet määriteltäessä ja mallinnettaessa kestävä kehitystä. Kaksi yleisesti käytettyä mallia ovat Brundtlandin komission vuoden 1987 raportissa esittelemä Triple Bottom Line eli kolmoistilinpäätös -malli, jossa kaikki kolme ulottuvuutta nähdään tasa-arvoisina sekä donitsimalli (Raworth 2012, 4), jossa ulottuvuudet kuvataan sisäkkäin. Oleellisin ero näiden kahden mallin välillä on se, miten ulottuvuuksien suhde toisiinsa on kuvattu. (Raworth 2012, 2-7).

Triple Bottom Line -mallista käytetään myös lyhennettä TBL tai 3BL. Siihen viitataan myös usein englanninkielisillä sanoilla people, planet, profit. Näillä kuvataan yrityksen suorituskykyä perinteisen taloudellisen tuloksen lisäksi myös sosiaalisten ja ekologisten vaikutusten suhteen. (YK-liitto 2022). John Elkington (2004, 1-2) kuvailee luoneensa Triple Bottom Line -käsitteen, jotta Brundtlandin raportissa mainittuja sosiaalisia ja taloudellisia ulottuvuuksia käsiteltäisiin integroidummin suhteessa toisiinsa. Tällä Elkington tavoitteli aiempaa vaikuttavamman ympäristönsuojelun saavuttamista. Kestävyys voidaankin nähdä Triple Bottom Line -mallin kautta taloudellisen menestyksen, sosiaalisen hyvinvoinnin sekä ympäristön eheyden sulautumisena ja yhdistymisenä. (Dixon 2011, 4). Elkington (2004, 15-16) kuvaa Triple Bottom Line

-ajattelumallin olevan hyvä alku ja pohja kestävyysajattelulle, mutta hän korostaa tulevaisuudessa tarvittavan aiempaa monipolisempaa lähestymistapaa laajemmilta sidosryhmiltä, jotka vaikuttavat politiikan eri osa-alueilla. Tällaisen kokonaisvaltaisen lähestymistavan kehittäminen ympäristönsuojelun sekä kestävä kehityksen tukemiseksi, tulee olemaan keskeinen haaste 2000-luvun hallituksille sekä erityisesti vallitseville markkinoille. (Elkington 2004, 15-16.) Kuviossa 2 havainnollistetaan kahdella eri lähestymistavalla näiden kolmen ulottuvuuden muodostamaa kestävyden edistämisen kokonaisuutta.

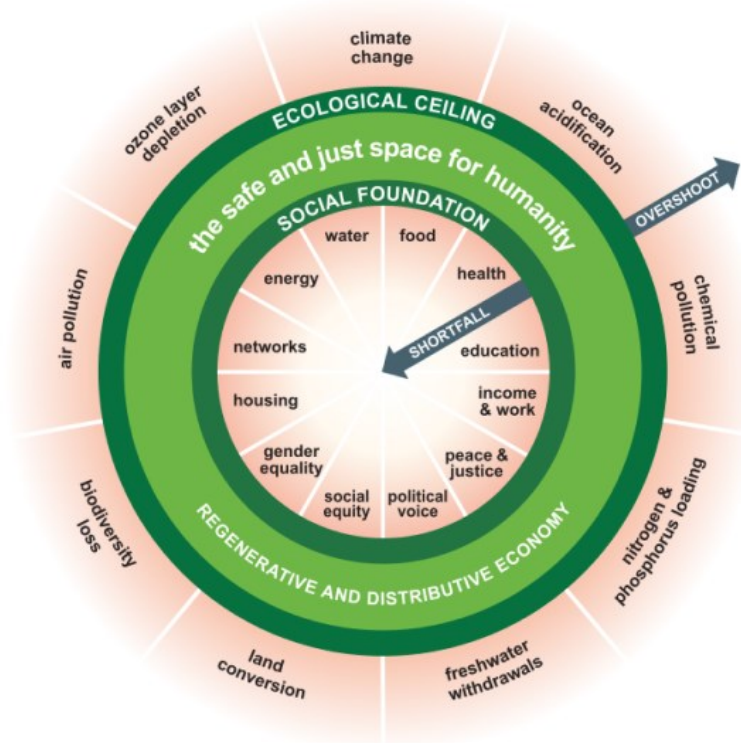

Kuvio 2: Kestävä kehityksen kolme ulottuvuutta kuvattuna kahdella eri lähestymistavalla (mukaiillen Elkington 2004, 1-2)

Stockholm Resilience Institutissa on kehitetty planetaarisia rajoja kuvaileva malli, joka tarkastelee globaalin kulutuksen vaikutusta ympäristön ja ihmisten hyvinvointiin. Planetaariset rajat -viitekehys on tieteeseen perustuva malli, joka tarjoaa analyysin ihmisen toiminnan vaikutuksista maapalloon. (Rockström ym. 2009.) Mallissa havainnollistetaan yhdeksän maapallon vakautta ylläpitävää ja säätelevää ympäristötekijää sekä näiden eri osa-alueiden maailmanlaajuisia turvallisen toiminnan rajoja. Nämä yhdeksän tunnistettua planetaarista aluetta ovat maapallon tärkeimmät fyysiset kiertojärjestelmät kattaen typen, fosforin, hiilen ja veden maailmanlaajuiset biogeokemialliset syklit sekä maajärjestelmät ja biologinen monimuotoisuus sisältäen sekä meri- että maa-alueet. Lisäksi mukana ovat kemiallinen saastuminen ja aerosolien kuormitus, jotka liittyvät kiinteästi ihmisen toiminnan aiheuttamaan muutokseen, mutta joiden mittaamiselle ei vielä ole kyetty määrittelemään rajoja. (Stockholm Resilience Centre 2022.) Näiden rajojen sisällä toimiminen on kestävä kehityksen mukaista ja vastaavasti rajojen ylittäminen aiheuttaisi ekosysteemille kriittisiä muutoksia, jotka eivät todennäköisesti enää olisi korjattavissa. Ihmiset ovat riippuvaisia hyvinvoivasta ekosysteemistä, joka tarjoaa ja mahdollistaa tärkeitä ekosysteemipalveluita. (Rockström ym. 2009.)

Taloustieteilijä Kate Raworth (2012) on kehittänyt donitsimallin, jossa hän yhdisti ulkokehälle Rockströmin (2009) tiiminsä kanssa määrittämät yhdeksän planetaarista rajaa, jotka suojelevat maapallon elämiselle tärkeitä järjestelmiä. Donitsimallin sisäkehällä ovat sosiaalisen kestävyuden eli elämisen perustarpeita kuvaavat rajat, joista muodostuu yhteiskunnan hyvän elämän perusta. Nämä vastaavat kansainvälisesti sovittuja kestävän kehityksen sosiaalisia vähimmäisstandardeja. Näiden kehien väliin jäävä donitsi, on turvallinen ja oikeutettu alue, jota ihmiskunnan ei tulisi ylittää eikä alittaa. (Raworth 2022.) Tavoitteena on siis kollektiivisesti säilyttää planetaariset rajat ekologisten resurssien turvaamiseksi myös tuleville sukupolville, mutta samalla ylläpitää vähimmäisvaatimustaso hyvälle elämälle. (Raworth 2012, 4-7).

Yhteiskunnallisten ja planetaaristen rajojen donitsimalli on esitetty kuviossa 3, jossa vaalean vihreä väri kuvaa ihmiskunnalle turvallista, hyvän elämän aluetta. Sisempi tummanvihreä kehä havainnoi sosiaalista perustaa ja uloimmainen ekologista kattoa, jotka asettavat rajat ihmiskunnan hyvinvoinnille. Näiden ulkopuoleiselle kehälle jäävät punertavan väriset alueet eli maapallon kantokyvyn ylittävät alueet. (Doughnut Economics Action Lab 2022.) Raworthin (2012) näkemyksen mukaisesti talouden ei ole tarkoitettu kasvavan jatkuvasti vaan voida hyvin ja kukoistaa. Tämä onnistuu ainoastaan silloin kun kasvu pysyy donitsin kuvaamien rajojen sisällä.

Kuvio 3: Yhteiskunnallisten ja planetaaristen rajojen donitsimalli (Doughnut Economics Action Lab 2022)

2.2 Agenda2030 ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, SDGs

Vuonna 2015 YK:n jäsenmaat sopivat New Yorkin huippukokouksessa kestävän kehityksen tavoitteista ja toimintaohjelmasta sekä siitä, miten toimenpiteiden edistymistä seurataan. Tämä kestävän kehityksen Agenda2030 -toimintaohjelma kantaa nimensä mukaisesti vuoteen 2030 asti. Ohjelman tarkoituksena on toimia maailman laajuisena kestävän kehityksen työn ajurina, jolla tähdätään poistamaan äärimmäinen köyhyys sekä tavoitellaan kohti kestävästä kehityksestä ottamalla tasavertaisesti huomioon talous, ympäristö ja ihmiset. (United Nations 2022.) Kestävän kehityksen tavoitteiden peruseriaatteina ovat sosiaalinen osallisuus, kansainvälinen yhteistyö, vastuullinen tuotanto ja kulutus sekä puhtaan energian saatavuus. Näiden olemassaolon varmistaminen ja saatavuus on kriittisempää kuin koskaan aiemmin, jotta voimme torjua aikamme suurimpia haasteita. (SDR 2022.)

Kestävän kehityksen tavoitteet ovat universaali kokonaisuus, ja ne sitovat siten globaalisti kaikkia, niin köyhiä kuin rikkaitakin maita (Kestäväkehitys.fi 2022). Agenda2030 julistuksessa todetaan, että toteutuakseen kestävä kehitys vaatii ympärille rauhaa ja turvallisuutta. Vastaavasti rauha ja turvallisuus ovat vaarassa ilman kestävästä kehityksestä. (United Nations 2022.) Keväällä 2022 alkaneet sotatoimet Ukrainaa kohtaan ovat ajankohtainen esimerkki rauhan ja turvallisuuden murenemisestä (SDR 2022). Kestävän kehityksen toimintaohjelmassa vaaditaan yhteisiä ponnisteluja sekä kansainvälisen oikeuden mukaisia tehokkaita toimenpiteitä konfliktien ratkaisemiseksi (United Nations 2022). YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma on siten tärkeä niin kansainvälisten kuin kansallistenkin toimenpiteiden edistäjänä sekä toivon ylläpitäjänä. Jotta globaali edistyminen toteutuu, ovat rauha ja sitä ylläpitävä diplomatia sekä kansainvälinen yhteistyö perusedellytyksiä kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseksi. (SDR 2022.)

Kestävän kehityksen tavoitteet astuivat voimaan vuonna 2016. Tavoitteita on 17 kpl ja kaikkiin yhteensä 169 alatavoitetta, jotka laajuudessaan kuvaavat tämän yleismaailmallisen ohjelman kunnianhimoisuutta. (United Nations 2022.) Nämä 17 tavoitetta ja 169 alatavoitetta on suunniteltu tukemaan toinen toisiaan siten, että edistämällä tiettyä tavoitetta tukee samalla myös muiden tavoitteiden positiivista kehitystä. Globaalisti maatasolla tehdyn analyysin perusteella on todettu, että havaituista pienistä ristiriitaisuuksista huolimatta, tavoitteiden väliset positiiviset korrelaatiot ovat useimmiten suuremmat kuin mahdolliset negatiiviset. Tämä osoittaa myös sen, että maiden suhtautuminen kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiselle on lähtökohtaisesti myönteinen ja antaa siten vahvan perustan tavoitteiden onnistumiselle kansallisellakin tasolla. (Pradhan, Costa, Rybski, Lucht & Kropp 2017, 1175-1178.)

Kuviossa 4 on esitetty kaikki 17 teemaa ja niiden symbolit: 1. poistaa köyhyys kaikissa muodoissa, 2. poistaa nälkä ja edistää kestävästä maataloudesta, 3. terveyden ja hyvinvoinnin takaaminen, 4. varmistaa tasa-arvoinen ja elinikäinen mahdollisuus oppimiseen, 5. sukupuolten

välisen tasa-arvon saavuttaminen ja naisten sekä tyttöjen oikeuksien vahvistaminen, 6. puhtaan veden saatavuuden ja kestävän käytön sekä sanitaation varmistaminen, 7. edullisen, puhtaan ja kestävän energian saatavuuden varmistaminen kaikille, 8. ihmisarvoisen työn ja kestävän talouskasvun edistäminen, 9. kestävän infrastruktuurin rakentaminen sekä kestävän teollisuuden ja innovaatioiden edistäminen, 10. eriarvoisuuden vähentäminen, 11. turvallisten kaupunkiympäristöjen ja yhteisöjen tukeminen, 12. vastuullisten ja kestävien kulutus- ja tuotantotapojen varmistaminen, 13. toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan, 14. merten säilyttäminen ja niiden kestävän käytön edistäminen, 15. maaekosysteemien suojeleminen, ennallistaminen ja kestävän käytön edistäminen sekä biodiversiteetin vahvistaminen, 16. rauhan ja oikeudenmukaisuuden edistäminen ja 17. kestävän kehityksen toimenpiteiden sekä globaalin yhteistyön vahva tukeminen. (Kestäväkehitys.fi 2022).

Kuvio 4: YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Kestäväkehitys.fi 2022)

Suomen vapaaehtoisessa Agenda2030 maaraportin esittelypuheessa, Suomen pääministeri Marin (2020) toteaa Agenda2030 ohjelman edustavan toivoa ja visiota. Marinin mukaan Suomi on kansallisella tasolla edistysellinen saavutettuaan jo puolet tavoitteista, mutta edelleen Suomen suurimmat haasteet liittyvät tiiviisti ilmastotoimiin sekä kestäviin kulutustottumuksiin. Suomi tavoittelee sosiaalisesti, ympäristöllisesti sekä taloudellisesti kestävää yhteiskuntaa 2030 mennessä sekä lisäksi hiilineutraliutta vuoteen 2035 mennessä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pitkän aikavälin systeemistä lähestymistapaa, jota tukemaan on Suomelle luotu oma kansallinen 2030Agendan -tiekartta (Voluntary National Review 2020). Lisäksi näitä tavoitteita ohjaavat vahvasti myös Pariisin ilmastopimus sekä EU-taksonomian tuomat

toimenpidevaatimukset. Näiden asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa on yrityksillä erityisen suuri merkitys. Mukaan tarvitaan kaikkien toimialasektoreiden yhteistä panostusta sekä systeemistä muutosta tavoitteiden edistämiseksi.

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistymistä seuraava Sustainable Development Report -raportti, on ensimmäinen maailmanlaajuinen tutkimus, joka seuraa maakohtaista edistymistä vuosittain. Vuosi 2021 oli jo toinen vuosi peräkkäin, kun tavoiteltua globaalia edistymistä ei tapahtunut kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen osalta. Tämä johtuu köyhien ja haavoittuvassa asemassa olevien maiden lähes olemattomasta elpymisestä, sekä päällekkäisistä terveys- ja turvallisuuskriiseistä. Lisäksi rikkaiden maiden edistyminen ilmastoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden osalta on ollut liian hidasta. Vuoden 2022 SDG-indeksin kymmenen ensimmäistä maata olivat Euroopasta ja näistä kolme kärkimaata olivat Suomi, Tanska ja Ruotsi. (Sachs ym. 2022.) Vuonna 2020 vastaava kärkiasetelma oli Ruotsi, Tanska ja Suomi (Sachs ym. 2020). Vaikka Euroopan maat ja erityisesti Pohjoismaat ovat tutkimuksen mukaan parhaiten edistyneitä, on kuitenkin huomioitava, että myös kärkimailla on haasteita tavoitteidensa saavuttamisessa. Esimerkiksi Euroopan maat aiheuttavat negatiivisia heijastusvaikutuksia mm. toimitusketjujen ja kestävämmän kulutuksen kautta. Tällaisia negatiivisia vaikutuksia ovat mm. sosioekonomiset ja ympäristöön liittyvät välilliset vaikutukset. Eurooppa on ryhtynyt toimiin ja yrittää puuttua kansainvälisiin heijastusvaikutuksiin laajenevan ja kehittyvän sääntelyn avulla. (Sachs ym. 2022.)

2.3 Pariisin ilmastopöytäkirja ja Euroopan Green deal

Vuosi 2015 oli merkittävä ilmastonmuutoksen torjunnan osalta. Maailman johtajat allekirjoittivat 12. joulukuuta Pariisissa oikeudellisesti sitovan ilmastomuutossopimuksen, johon sisältyi toimintasuunnitelma maapallon lämpenemisen pysäyttämiseksi. Tavoitteeksi asetettiin muun muassa maapallon keskilämpötilan nousun pitäminen selvästi alle 2 celsiusastetta suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkimys rajoittaa se 1,5 celsiusasteeseen. (UNFCCC 2022a.) Sopimukseen sisältyy myös ilmastomuutoksen sopeutumiseen liittyviä tavoitteita sekä rahoitusten ohjaamista vähähiilisyttä tukevaan kehitykseen. Sopimuksen osapuolien kansalliset toimet on koottu YK:n ylläpitämään rekisteriin joka osaltaan vahvistaa sitoutumisen tasoa ja tekee seurannasta läpinäkyvää. Kaikilta osapuolilta odotetaan jatkuvasti tiukentuvia tavoitteita ja toimenpiteitä, joita seurataan viiden vuoden välein. (Ympäristöministeriö 2022.)

YK:n sopimuspuolten konferenssi COP on YK:n ilmastonsuojelua koskevan puitesopimuksen eli UNFCCC:n korkein päättävä elin. UNFCCC eli United Nations Framework Convention on Climate Change on perustettu vuonna 1992 suojelemaan maapalloa ilmastomuutoksen ja kasvihuonekaasupäästöjen negatiivisilta vaikutuksilta. UNFCCC on emosopimus sekä edelleen voimassa olevalle Pariisin ilmastopöytäkirjalle, jonka voimassaolo päättyi vuoteen 2020. Kioton pöytäkirja oli ensimmäinen päästövähennystavoitteisiin

oikeudellisesti sitouttava toimenpide, joka koski teollisuusmaita. Jäsenmaat, joita nykyisin on 198 kpl, ovat kokoontuneet ensimmäisen kerran vuonna 1995 Berliinissä pidetyssä COP1 konferenssissa. (UNFCCC 2022b.) Glasgow'n COP26 ilmastokokouksessa Johan Rockström esitteli johtamansa tiedeyhteisön näkemykset ilmastomuutoksen kriittisestä nykytilasta sekä muun muassa planetaaristen rajojen ylittymisestä (COP26 2021). Viimeisin Sharm el-Sheikhin konferenssi, COP27, järjestettiin Egyptissä marraskuussa 2022, jossa pyrittiin edelleen vahvistamaan globaalien ilmastotoimien kiireellistä edistämistä ja varmistamaan yhteistyöllä, ettei ketään jätetä yksin (Eurooppa-neuvosto 2022b Eurooppa-neuvosto 2022b). YK:n ilmastomuutoskonferenssit ovat tärkeitä globaalil ilmastomuutoksen seuraamisen kannalta ja erityisesti Glasgow'n kokoukselta odotettiin paljon sillä, nykyinen vuosikymmen on käännteentekevä Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Pariisin ilmastosopimukseen liittyy myös Euroopan Unionin Green Deal eli Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, jonka EU:n komissio esitteli joulukuussa 2019. Tämä on kokonaisuus, joka sisältää useita vihreää siirtymää tukevia politiikka-aloitteiden paketteja. Nämä liittyvät tiiviisti toisiinsa ja kattavat ilmaston, ympäristön, energian, liikenteen, teollisuuden, maatalouden ja kestävän rahoituksen toimialat. Yhteisenä tavoitteena on leikata kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 % vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa EU:n ilmastoneutraalius Pariisin ilmastosopimuksen mukaisesti vuoteen 2050 mennessä. (Euroopan komissio 2022). Osana vihreän kehityksen ohjelmaa ja tärkeänä kulmakivenä, toimii EU:n kestävän kasvun rahoituksen toimintasuunnitelma. Osana tätä, EU on määritellyt luokittelun ja kriteeristön sille, millaiset investointikohteet ovat kestäviä ja tukevat vihreää siirtymää. Tämän niin kutsutun EU-taksonomian eli kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmän avulla halutaan ohjata sijoittajien rahoitusta ympäristöystävällisiin ja vähäpäästöisiin kohteisiin, jotta ilmastotavoitteet saavutetaan. (European Commission 2021a).

EU:n vihreän kehityksen ohjelma ei ole ensimmäinen mittava toimenpidekokonaisuus Euroopan ilmastotyön osalta. Toimenpiteitä on tehty ja tavoitteita saavutettu määrätietoisesti jo aiemmin. Esimerkiksi vuonna 2008 asetettu 20 % vähenemätavoite kasvihuonekaasupäästöissä vuoteen 1990 verrattuna, saavutettiin kolme vuotta ennen tavoitevuotta 2020. Tämän jälkeen on asetettu uusia tavoitteita, joista viimeisin Fit-for-55-ilmastopaketti tavoittelee 55 % päästövähennyksiä vuoteen 1990 verrattuna. Tämän tavoitteen saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä vaatii laajaa uudistumista sekä ilmastoon että energiaan liittyvässä sääntelyssä. (Euroopan parlamentti 2022.) Tukeakseen tätä vihreää siirtymää on EU:lla suunnitelma käyttää ilmastomuutoksen torjuntaan kaikkiaan 30 % kokonaisbudjetistaan vuosien 2021-2027 aikana (European Council 2022).

3 EU-taksonomia

Euroopan unionin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Tätä tavoitetta vauhdittamaan on vuoden 2022 alussa otettu käyttöön EU-taksonomia. Pariisin sopimuksen ja EU Green Deal -ohjelman tavoitteiden toteutumisessa EU-taksonomialla on tärkeä rooli. Kesäkuussa 2020 hyväksytty kestävä rahoitusjärjestelmää tukeva EU-taksonomia asetus (2020/852) on ensimmäinen standardi, joka tulee merkittävästi edistämään kestävä rahoituksen siirtymää. EU-taksonomian systemaattisen käyttöönoton tavoitteena on saada kaikki rahoitusvirrat kestäväälle pohjalle. Lisäksi EU-taksonomia-asetus mahdollistaa läpinäkyvät ja yhtenäiset European Commission 2021a arviointikriteerit kestäville investointi- ja rahoituspää- töksille. (European Commission 2021a.) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että rahoituksen saaminen on helpompaa, kun yrityksen toimet sekä hankkeet ovat taksonomian mukaisia ja niiden vertailu yhteismitallista hilliten samalla myös mahdollista viherpesua (Paccès 2021, 10).

3.1 EU-taksonomian tausta

Maapallon ilmakehässä on tällä hetkellä enemmän hiilidioksidia kuin koskaan aiemmin ihmiskunnan historiassa. Tästä johtuen myös maapallolla mitatut lämpötilat ovat aiempaa korkeampia. (United Nations 2022.) Ilmastotietoisuus sekä toimet ilmaston lämpenemisen torjumiseksi ovat kasvaneet Pariisin ilmastosopimuksen hyväksymisestä lähtien, mutta muutos ei ole ollut riittävä. Vauhdittaakseen muutosta ja edistääkseen siirtymää kohti vähähiilistä yhteiskuntaa, on Euroopan unionissa otettu käyttöön kestävä rahoituksen taksonomia, joka määrittää kriteerit sille, millaiset rahoitus- ja investointikohteet voidaan katsoa kestäviksi. (European Commission 2021a.)

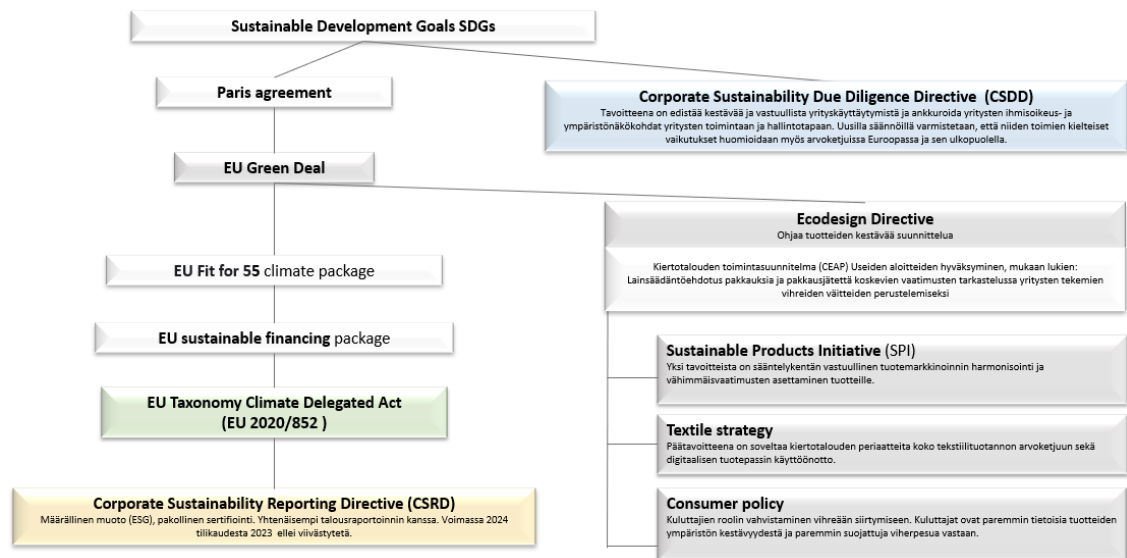
Euroopan komissio perusti vuonna 2018 kestävä rahoituksen teknisen asiantuntijaryhmän (TEG), jonka tarkoituksena oli tukea kestävä kasvun rahoittamisen toimenpiteiden käynnistämistä ja toimeenpanoa. Tavoitteiksi asetettiin neljä pääteemaa, jotka liittyvät toukokuussa 2018 hyväksytyyn lainsäädäntötoimenpiteiden pakettiin:

1. EU-taksonomian kehittäminen sen määrittelemiseksi, onko taloudellinen toiminta ympäristön kannalta kestävä
2. kehittää EU:n vihreiden joukkolainojen standardi (EU Green Bond Standard)
3. luoda menetelmät EU:n ilmastovertailulle ja muodostaa vertailuarvot
4. laatia ohjeistus yritysten ilmastoon liittyvien tietojen julkistamisten parantamiseksi

Työryhmä koostui 35 jäsenestä kattaen laajalti yhteiskunnan eri osa-alueet kuten esimerkiksi rahoituksen, liike-elämän ja akateemisen sektorin edustajat sekä viralliset tarkkailijat. Asiantuntijaryhmä työskenteli virallisissa täysistuntokokouksissa sekä alaryhmien kokouksissa. Tekninen asiantuntijaryhmä on julkaissut kaikkiaan kolme asiakirjaa vuosina 2018, 2019 sekä

2020. Viimeisin vuonna 2020 julkaistu EU-taksonomian loppuraportti korvaa aiemmat asiakirjat, sisältäen myös teknisen liitteen ja Green Bond -standardin käytettävyysoppaan. Loppuraportti on kohdennettu yrityksille sekä rahoituslaitoksille sisältäen ohjeita ja suosituksia taksonomian kokonaissuunnittelusta sekä raportoinnista. (European Commission 2020.)

Kuviossa 5 on kuvattu EU-taksonomia osana kestävän kehityksen tavoitteita tukevia toimenpiteitä EU:ssa. Kuviossa pyritään havainnollistamaan se, kuinka useat eri sääntelytoimenpiteet tukevat toinen toisiaan ja toimivat ajureina kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Näiden mainittujen lisäksi on tulossa useita muita, esimerkiksi rakennusalaan koskevia sääntelyuudistuksia, joiden tavoitteena on saada rakennusala mukaan ilmastotyöhön. Komission joulukuussa 2021 julkaisema kiinteistö- ja rakennusalaan koskevasta EU:n energiatehokkuusdirektiivin uudistuksesta on tulossa uusi ehdotus, joka on osa kattavaa 55-ilmastopakettia. Ehdotuksen mukaisesti uusien rakennusten olisi oltava nollapäästöisiä alkaen vuodesta 2030, julkisten rakennusten vuodesta 2027 alkaen ja vanhoille rakennuksille asetettaisiin energiatehokkuuden vähimmäistavoitteet (European Union 2021).

Kuvio 5: EU-taksonomia osana kestävän kehityksen tavoitteita tukevia toimenpiteitä EU:ssa

3.2 EU-taksonomian sisältö

EU:n rahoitusalan tekninen asiantuntijaryhmä (TEG) on määritellyt, millainen taloudellinen toiminta voidaan katsoa kestävän kehityksen mukaiseksi. Lähtökohtana on pilkkoa yrityskokouksia pienempiin osiin esim. yrityksen taloudellisiin toimintoihin, jolloin voidaan yksilöidä eri liiketoimintayksiköiden taksonomian mukaisuus. Näin tarkkuus paranee ja voidaan ilmaista totuudenmukaisemmin yrityksen olevan tietyltä osuudeltaan taksonomian mukainen ja samalla myös osoittaa mitä toimintaa tämä koskee. Taksonomian kynnyksarvot peilaavat EU:n

Green Dealin mukaisiin tavoitteisiin. Näillä ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteilla tarkoitetaan saavutettuja nollapäästöjä vuoteen 2050 mennessä ja 50-55 prosentin vähennystä vuoteen 2030 mennessä. (Technical Expert Group 2020, 19).

EU-taksonomia koostuu EU 2020/852 taksonomia-asetuksesta ja siihen pohjautuvasta teknisestä sääntelystä. Sääntely määrittää yhteismitallisen luokittelun taloudelliselle toiminnalle, joka on ympäristön kannalta kestävä. Taksonomia-asetus koskee ensimmäisessä vaiheessa EU:n jäsenvaltioita, Euroopan markkinoilla toimivia rahoituslaitoksia ja vakuutusyhtiöitä sekä yli 500 henkeä työllistäviä pörssiyrityksiä, joihin sovelletaan muiden kuin taloudellisten tietojen raportointidirektiiviä (NFRD). Jatkossa taksonomian piiriin halutaan kasvavassa määrin myös muita elinkeinoelämän toimijoita. (Technical Expert Group 2020, 26-27.)

Taksonomia-asetuksen artikla 8 vaatimuksia täydentää delegoitu tiedonantovelvoitesäädös (EU 2021/2178). Nämä edellyttävät yrityksiltä raportointia taloudellisten toimien sekä varallisuuden ympäristövaikutuksista. Tiedonantovelvoitesäädöksessä on määritelty raportoitavan tiedon sisällön lisäksi vaadittu esitystapa ja menetelmät. Tämä tarkoittaa muiden kuin rahoitusalan yritysten ja työeläkeyhtiöiden osalta liikevaihdon, pääomamenojen sekä toimintakulujen tunnuslukujen julkaisemista niiltä osin kuin ne koskevat ympäristön kannalta kestävä toimintaa. Vastaavasti rahoitusalan yritysten on julkaistava ympäristöön liittyvät kestävä taloudellista toimintaa kuten luotonantoa, vakuuttamista ja sijoittamista koskevat tunnusluvut. (European Commission 2021a.)

Taksonomiassa taloudellinen toiminta perustuu Euroopan NACE toimialaluokitusjärjestelmän ympärille kattaen toimialat, joista aiheutuu yli 93 prosenttia Euroopan alueen Scope 1 hiilidioksidipäästöistä eli yritysten omasta toiminnasta aiheutuvista suorista päästöistä. Mukana on myös toimialoja, jotka voivat merkittävästi edesauttaa ja mahdollistaa huomattavien kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä muilla sektoreilla, kuten esim. informaatio ja viestintä. Kuviossa 6 on esitetty ne sektorit, joiden hiilidioksidipäästöjen osuus kaikista NACE makrosektoreista vuonna 2017 oli 93,2 %. Neljä suurinta sektoria ovat sähkö-, kaasu-, höyry- ja ilmastointialan toimijat (30,3 %), valmistus (23,9 %), kuljetus ja varastointi (15,2 %) sekä maatalous, metsätalous ja kalastus (14, 7 %). (OECDiLibrary 2022).

NACE macro-sector	GHG (Tonne)	Share of GHG (% of GHG from all NACE Macro-sectors)
A – Agriculture, forestry and fishing	520,860,082.54	14.7%
B – Mining and quarrying	79,624,366.67	2.3%
C – Manufacturing	846,420,845.95	23.9%
D – Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1,072,529,498.49	30.3%
E – Water supply, sewerage, waste management and remediation activities	163,285,205.41	4.6%
F – Construction	60,058,074.32	1.7%
H – Transportation and storage	535,602,112.51	15.2%
J – Information and communication	10,396,008.51	0.3%
L – Real estate activities	6,246,240.47	0.2%
Total A-F, H, J, L	3,295,022,434.87	93.2%

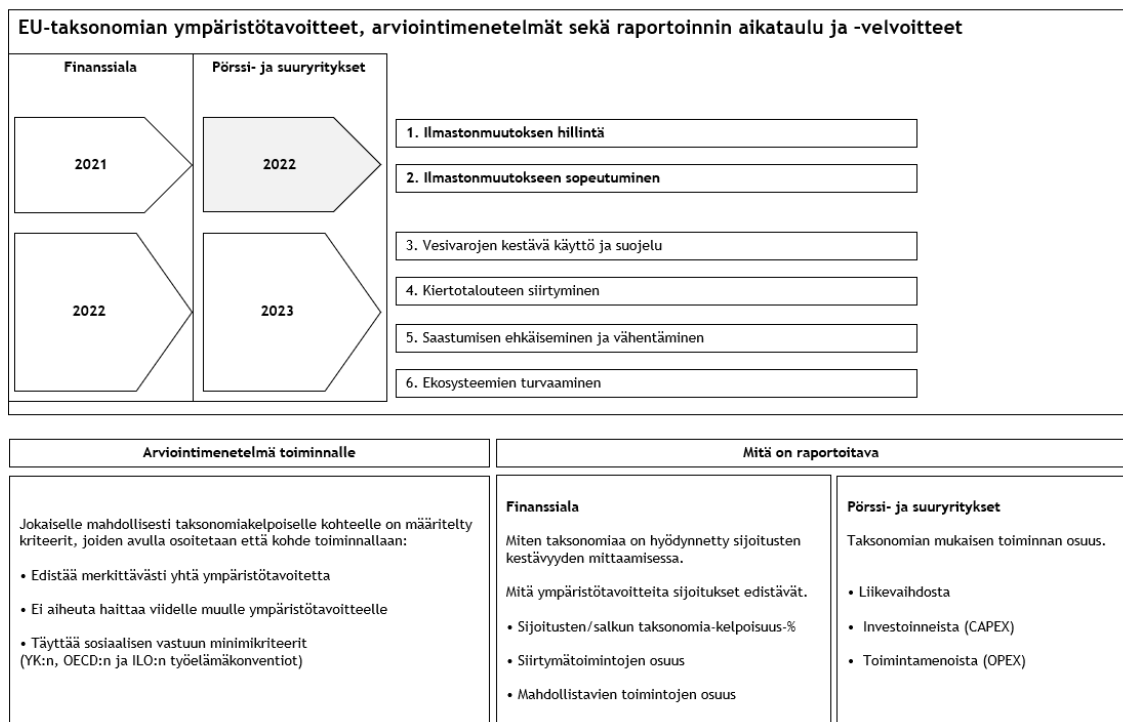
Kuvio 6: Sektorit, joiden hiilidioksidipäästöjen osuus kaikista NACE makrosektoreista vuonna 2017 oli 93,2 % (OECDiLibrary 2022)

Kaikkiaan EU-taksonomia kattaa 13 toimialasektoria, jotka löytyvät myös taksonomia kompassi työkalusta. Nämä EU-taksonomia kompassissa (European Commission 2021b) mainitut sektorit ovat:

1. metsätalous
2. ympäristönsuojelu- ja kunnostustoiminta
3. valmistus
4. energia
5. vesihuolto, viemärointi, jätehuolto ja kunnostus
6. kuljetus
7. rakentaminen ja kiinteistö Informaatio ja viestintä
8. ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
9. rahoitus- ja vakuutustoiminta
10. koulutus
11. ihmisten terveys- ja sosiaalityö
12. taide, viihde ja virkistys

Ollakseen taksonomiakelpoinen taloudellisen toiminnan on edistettävä olennaisesti vähintään yhtä kuudesta ympäristötavoitteesta, eikä siitä saa aiheutua merkittävää haittaa (do no significant harm - DNSH) muille. Nämä kuusi ympäristötavoitetta ovat ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, vesivarojen sekä merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen, siirtyminen kiertotalouteen, saastumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen.

Näiden lisäksi taksonomiassa on myös määritelty, että toiminnan on oltava eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden eli YK:n, OECD:n ja ILO:n säännösten mukaista. Taksonomia-asetuksen ja ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen mukaisesti kuudesta ympäristötavoitteesta ensimmäiseksi tarkasteltaviksi tulevat vuodesta 2022 alkaen ilmastomuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen. Neljä muuta ympäristötavoitetta huomioidaan vuoden 2023 alusta lähtien. Kuviossa 7 on esitetty taksonomiassa määritellyt kuusi ympäristötavoitetta ja niiden raportointiin liittyvät aikataulut sekä havainnollistettu taksonomiaan liittyvät arviointimenetelmät ja raportointivelvoitteet. (Technical Expert Group 2020, 2-3.)

Kuvio 7: EU-taksonomian kuusi ympäristötavoitetta, arviointimenetelmät sekä raportoinnin aikataulu ja -velvoitteet 2021-2023

Käytännön taksonomian työprosessi koostuu luokittelu- ja raportointiosista, jossa ensin koostetaan kaikki taloudelliset toiminnot ja arvioidaan niiden taksonomiakelpoisuutta. Toiminnan ollessa taksonomiakelpoinen, tulisi sen sisältyä delegoituun säädökseen, jolloin toiminta voi edistää merkittävästi yhtä tai useampaa taksonomia-asetuksen mukaista ympäristötavoitetta. Tukikelpoisen taloudellisen toiminnan yhteensopivuutta on arvioitava taksonomian vaatimuksia vasten. Lisäksi on huomioitava toimialakohtaiset tunnusluvut, joista olennaisimmat on määritettävä ja yhdistettävä nämä luokitustiedot taloudellisiin tietoihin. Lopuksi on vielä tehtävä raportin koostaminen ja julkistaminen vaatimusten mukaisesti. (Eur-Lex 2022).

Raportointi alkaa kevennettynä vuoden 2021 tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tai vastaavassa erillisessä selvityksessä, jolloin on ilmoitettava taksonomiakelpoisten toimintojen osuus

liikevaihdosta, investoinneista ja taloudelliseen toimintaan liittyvistä toimintamenoista. Luokittelun mukaiset indikaattorit esitetään delegoidun asetuksen liitteissä olevien mallien mukaisesti. Lisäksi ei-taloudellisessa tilinpäätöksessä on raportoitava laadullisia lisätietoja. Tällaisia ovat esim. kuvaus kyseisten indikaattoreiden rakenteista ja menetelmistä, joilla indikaattorit kohdennetaan eri toimintoihin, tai tavasta, jolla yritys arvioi, että teknisen yhdenmukaistamisen kriteerit täyttyivät. (Technical Expert Group 2020, 27-29.)

Seuraavassa vaiheessa, eli vuoden 2022 tilinpäätöksestä eteenpäin raportoidaan delegoidun säädöksen mukaisesti tukikelpoisuudesta ja yhdenmukaisuudesta EU:n ilmastolain kanssa. Vaiheittainen siirtymä kelpoisuusraportoinnista kattavampaan raportointikonaisuuteen auttaa yrityksiä valmistautumaan EU-taksonomian raportointiprosessissa, kunnes kaikkien kuuden ympäristötavoitteen tukikelpoisuudesta ja yhdenmukaistamisesta raportointi astuu voimaan vuoden 2024 alussa käsittäen tilikauden 2023. Toistaiseksi lainsäädännössä ei ole vaatimusta taksonomiaraportin sisällön varmentamisesta. (European Commission 2021a, 4-5, 8.)

3.3 EU-taksonomian työkalut

EU-taksonomia on saanut jo varhaisessa vaiheessa paljon kritiikkiä sen kompleksisesta rakenteesta ja tulkittavuuden haasteista. Palautteen johdosta Euroopan komissio on julkaissut taksonomia kompassi -verkkotyökalun (EU Taxonomy Compass) sekä lukuisia muita ohjeistuksia helpottamaan käytännön työtä. Taksonomia kompassi -verkkotyökalun tavoitteena on visualisoimalla helpottaa sisällön ymmärtämistä ja mahdollistaa saavutettavuutta laajalle kohderyhmälle. Lisäksi sen avulla voi tarkistaa mitkä toiminnot sisältyvät taksonomian piiriin, edistävätkö ne merkittävästi jotain tiettyjä tavoitteita ja täyttyvätkö vaaditut kriteerit. Lisäksi on huomioitava, että taloudellisen toiminnan on täytettävä sosiaaliset vähimmäissuoja standardit, jotta taloudellista toimintaa voidaan pitää taksonomian mukaisena. Taksonomia kompassi -verkkotyökalun voi helposti yhdistää yritysten tietokantoihin ja IT-järjestelmiin. Taksonomia kompassi sisältää aluksi ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista koskevat ohjeistukset, mutta sitä tullaan aktiivisesti päivittämään kriteeristöjen tarkentumisten myötä. (European Commission 2021b.)

Euroopan komissio on saamansa palautteen pohjalta julkaissut myös dokumentin, joka sisältää yleisimpiä kysymyksiä liittyen taksonomia-asetuksen (EU 2020/852) delegoituun tiedonantovelvoitesäädökseen (EU 2021-2178). Tämän kysymyksiä ja vastauksia -dokumentin tarkoituksena on auttaa eri toimijoita taksonomia-asetuksen artikla 8 vaatimusten mukaisen raportoinnin julkaisemisessa sekä helpottaa käytännön prosessia. Komissio päivittää tätä dokumenttia säännöllisesti lisäten mm. uusia kysymyksiä ja vastauksia. (European Commission 2021a.) Helmikuussa 2022 komissio julkaisi päivityksen EU-taksonomian kysymyksiä ja vastauksia -dokumenttiin, jolla pyrittiin edelleen auttamaan asiaankuuluvien säädösten täytäntöönpanossa (European Commission 2022b).

Taksonomiaraportoinnin täytäntöönpanon myötä kasvavat myös kokemukset prosessin toivuudesta. Kokemuksista ja havainnoista kehitysehdotuksineen kertovat mm. yrityksiä avustaneet konsulttitoimistot, mutta toistaiseksi järjestelmällinen näkemys taksonomiaan liittyvistä haasteista ja eduista puuttuu. Hummel & Bauernhofer (2022, 12, 32-33) julkaisivat tutkimuksen, joka perustui 17 puolistrukturoituun haastatteluun käsittäen neljä EU-taksonomiaan liittyvää sidosryhmää. Haastateltaviin kuului henkilöitä raportointivelvollisista yrityksistä, finanssialan toimijoista, auditointi yrityksistä sekä kansalaisjärjestöistä. Tutkimukseen vastanneet näkivät EU-taksonomian lähtökohtaisesti hyvänä konseptina, jonka tärkeimmäksi edistysaskeleeksi mainittiin talous- ja vastuullisuusraportoinnin aiempaa vahvempi integroituminen. Lisäksi mm. EU-taksonomian edelläkävijämielikuvan tuomat globaalit mahdollisuudet koettiin tärkeinä. Haastattelun kaikki vastaajat antoivat kuitenkin kritiikkiä EU-taksonomiaa koskevan julkaistavan tiedon laatuun liittyen. Erityisesti kyseenalaistettiin kolmen avainindikaattorin vertailukelpoisuutta. (Hummel & Bauernhofer 2022, 12, 32-33.) Vaillinainen ja keskeneräinen raportointiohjeistus sekä parhaiden toimintatapojen puuttuminen näkyi selkeästi vuoden 2021 raportointien laadun laajassa kirjossa. EU-taksonomiaraportin ja yritysten vastuullisuusstrategioiden välillä ei myöskään vielä näkynyt luontevaa yhteyttä. (KPMG 2022).

EU-taksonomian tuomat sääntelyn mukaiset määrittelyt ympäristön kannalta kestäväälle toiminnalle, muodostavat myös kehykset viherpesulle. Tämä on EU-taksonomian myötä tuleva positiivinen vaikutus ja se tulee jatkossa helpottamaan arvioita siitä mikä toiminta tai toiminnasta viestiminen on viherpesua ja mikä ei. (Paccès, A.M. 2021, 10). Erityisesti kansalaisjärjestöt korostavat tätä positiivisena kehitysaskeleena (Hummel & Bauernhofer 2022, 33).

4 GHH-viitekehys kompleksisten, viheliäisten ongelmien apuna

GHH-viitekehys eli generalistis-holistis-holarkistinen jäsentämisen kehys on Helsingin yliopiston Kudelma-verkostossa kehitetty kokonaisvaltaisen ajattelun sekä ympäristöasioiden jäsentämisen malli ja työkalu. Alkujaan Risto Willamon kehittämästä generalistis-holistisesta viitekehuksesta (GH-malli) jatkokehitetty työkalu on suunniteltu erityisesti kompleksisten ja viheliäisten ongelmien ratkaisemiseksi. (Helsingin yliopisto 2022.)

Tässä opinnäytetyössä ei syvennyttä GHH-kehysten yksityiskohtaiseen määrittelyyn, vaan rajataan käsitteen kuvaaminen yleiselle tasolle siten, että riittävä ymmärrys ja asiayhteys välittyy. Luvussa neljä tarkastellaan GHH-mallia, viheliäisiä ongelmia ja näiden sovellettua kytkeytymistä EU-taksonomian haasteiden ratkomiseen.

4.1 Kompleksiset, viheliäiset ongelmat

Viheliäinen ongelma -termistä (engl. wicked problem) käytetään suomen kielessä erilaisia nimiä kuten esim. viheliäinen, ilkeä, pirullinen tai häijy ongelma. Viheliäinen ongelma -

käsitteen esitteli ensimmäisen kerran Horst Rittel vuonna 1967 Berkeley yliopiston seminaarissa (Skaburskis 2008). Rittel esitteli viheliäisten ongelmien viittaavan sosiaalisen järjestelmän huonosti muotoiltuihin, ristiriitaista tietoa sisältäviin sekaviin ongelmiin. Lisäksi hänen mukaansa kuvaava on se, että tällaisista asioista päättävien tahojen arvot voivat olla keskenään ristiriitaiset aiheuttaen lisää sekavuutta koko systeemissä, ratkaisujen ollessa jopa ongelmaa pahempia. (Published Online 1967).

Viheliäiset ongelmat voidaan määritellä usealla eri tavalla. Sitran (2022a) määritelmän mukaisesti viheliäiset ongelmat ovat kompleksisia ja uniikkeja, joihin liittyy paljon erilaisia ajassa muuttuvia arvoja ja näkökulmia. Tällaisten ongelmien ratkaisut vaativat laaja-alaista käsitteilyä ja yhteistyötä. Yhteistyö monialaisten asiantuntijoiden kesken sekä kuuntelemisen ja muiden näkemysten huomioon ottamisen taito, ovat välttämättömiä ratkottaessa viheliäisiä ongelmia. Asioiden yksityiskohtainen ymmärrys ovat yhtä tärkeitä kuin niiden tarkastelu laajemmassa kontekstissa. (Rekonen & Jalonen 2021, 4-12.)

Viheliäiset ongelmat -termiä on käytetty ja käytetään edelleen yleisimmin politiikkaa tai julkishallintoa käsittelevän kirjallisuuden yhteydessä, mutta aihe esiintyy nykyisin yhä useammin myös kestävästä kehityksestä käsittelevässä kirjallisuudessa. Lisäksi viheliäiset ongelmat -termi liitetään tieteenaloihin kuten taloustieteeseen, koulutukseen sekä terveydenhoidon ja tietojenkäsittelytieteeseen. (Lönngrenin & van Poeckin 2020.) Lönngrenin ja van Poeckin vuonna 2020 tekemässä tutkimuksessa luotiin ymmärrystä kuinka monitahoisesti viheliäisten ongelmien käsitettä käytetään vertaisarvioidussa kirjallisuudessa ja kuinka käyttökelpoinen viheliäisten ongelmien konsepti on eri tieteenalojen tutkimuksissa. Tutkimuksen kohteena oli 55 artikkelia ja tulos osoitti mm., ettei aiheen teoreettisen käsitteen käyttö ole johdonmukaista ja että kirjoittajat antavat käsitteelle useita erilaisia merkityksiä sekä käyttävät erilaisia epistemologisia oletuksia, jotka jäävät lukijoille epäselviksi. (Lönngrenin & van Poeckin 2020.)

Lönngrenin & van Poeckin (2020) mukaan yksittäinen eniten siteerattu viheliäisten ongelmien määritelmä (yli 5000 viittausta) on Rittelin ja Webberin julkaisu vuodelta 1973, jossa he ottivat käyttöön termin wicked problem eli viheliäinen ongelma. Tämä Rittelin ja Webberin vuonna 1973 lanseeraaman wicked problem -käsitteen mukaan viheliäisiä ongelmia ovat mm. sellaiset ongelmat, joiden ratkaisua on mahdoton etukäteen määritellä eikä voida olla varmoja onko ratkaisu siltikään paras mahdollinen. He loivat kymmenen kohdan määrittelyn, jonka avulla erityisesti yhteiskunnallisia viheliäisiä ongelmia voidaan heidän mukaansa kuvata. Taulukossa 1 on esitetty nämä 10 ominaisuutta. Viheliäisille ongelmille on ominaista, ettei niille ole tarkkaa määritelmää. Niihin liittyy usein tiedollista epävarmuutta eikä niille ole olemassa lopullista ratkaisua tai tyhjentävästi kuvailevaa ratkaisua, sillä ajatellaan, että aina voidaan löytää parempi ratkaisu, joka voi olla hyvä tai huono. Viheliäisiin ongelmiin ei voida toistaa samaa ratkaisukeinoa, sillä jokainen ongelma on erilainen ja niiden luonne muuttuu kunkin ratkaisuyrityksen jälkeen. Ei ole olemassa kriteerejä, joiden avulla voidaan todistaa,

että kaikki ratkaisut on tunnistettu. Jokainen ratkaisuyritys on merkityksellinen. Ongelmat voivat myös koostua eri tasoista ongelmista, olla oire toisesta ongelmasta tai olla osa ylemmän tason ongelmaa. Viheliäisten ongelmien ratkaisuprosessi on kompleksinen ja jotta ratkaisu voidaan kohdistaa mahdollisimman oikein, on ymmärrettävä ongelman todellinen luonne. (Rittel & Webber 1973, 160-167; Holmström 2019, 25.)

Viheliäisen ongelman kuvaus:
1. Ongelmalle ei ole tarkkaa muotoilua.
2. Pahoilla ongelmilla ei ole lopullista ratkaisua, koska näkymää voidaan aina parantaa.
3. Ratkaisut ongelmiin eivät ole totta tai tarua, vaan hyviä tai huonoja.
4. Ei ole olemassa nopeaa ratkaisua eikä lopullista testiä.
5. Jokainen ratkaisu on kertakäyttöinen, yrityksen ja erehdyksen avulla ei voida oppia.
6. Pahoilla ongelmilla ei ole lukuisia mahdollisia ratkaisuja.
7. Jokainen ongelma on pohjimmiltaan ainutlaatuinen.
8. Jokaista ongelmaa voidaan pitää toisen ongelman oireena.
9. Paha ongelmaa edustavan ristiriidan olemassaolo voidaan selittää monella tavalla. Selityksen valinta määrää ongelman ratkaisun luonteen.
10. Suunnittelijalla ei ole oikeutta olla väärässä.

Taulukko 1: Viheliäisen ongelman kuvaus (mukaillen Rittel & Webber 1973, 161-167)

Viheliäisten ongelmien käsittelemiseksi on kehitetty erilaisia tapoja ja strategioita, kuten esim. autoritaarinen, kilpailullinen tai yhteistyöstrategia. Autoritaarinen strategia kuvaa tilannetta, jossa tietty yksittäinen ryhmä päättää asioista kuulematta muiden osallistujien mielipiteitä. Tämä soveltuu parhaiten yksinkertaisten ongelmien ratkomiseen. Kilpailullisessa strategiassa osallisina on useita keskenään kilpailevia henkilöitä tekemässä päätöksiä, kun taas yhteistyöstrategiassa kollektiiviseen päätöksentekoon osallistuvat ongelman kannalta olennaisimmat sidosryhmät. Yhteistyöstrategian katsotaan soveltuvan näistä kolmesta parhaiten viheliäisten ongelmien ratkaisemiseen. (Suoheimo 2019, 25-26.)

Monialainen yhteistyö, jossa kasvatetaan kollektiivista ymmärrystä ratkaisujen löytämiseksi kompleksisiin, monimerkityksellisiin ongelmiin, on keino viheliäisten ongelmien taltuttamiseen. Tällaisessa yhteistyössä oman asiantuntijuuden rakentava hyödyntäminen sekä kuuntelemisen ja muiden näkemysten ymmärtämisen taito, ovat avainasemassa erityisesti, kun ratkotaan kompleksisia, monimerkityksellisiä ongelmia, joihin ei ole olemassa yhtä oikeaa ratkaisua. (Rekonen & Jalonen 2021, 29-32.) Myös Suoheimon (2019, 16-17) kirjallisuuskatsaus osoitti yhteistyön merkityksen eri sidosryhmien välillä olevan sitä tärkeämpi mitä monimutkaisempi ongelma on kyseessä. Tutkimuksen mukaan visualisointi auttaa myös tällaisten monimutkaisten viheliäisten ongelmien ratkomisessa, joten suunnittelijoiden rooli on tärkeässä asemassa, kun luodaan yhteistä selkeää ymmärrystä. (Suoheimo 2019, 38-39.)

4.2 GHH-malli kokonaisvaltaisen ymmärryksen työkalu

Generalismi eli moninäkökulmainen ulottuvuus sekä yhteyksien tarkastelua painottava holismi ovat perustana kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan keskittyvässä GH-viitekehyksessä (Holmström 2019, 34). GH-viitekehysten yhteydessä Willamo (2005, 37-38) käsittelee kokonaisvaltaisuutta erityisesti generalismin ja holismin kiteytyksen kautta, tarkoittaen jonkin asian tarkastelua useammasta näkökulmasta samanaikaisesti rinnakkain (generalismi) sekä pyrkimykseen tarkastella kokonaisuuksien ominaisuuksia suurempina kuin sen osien ominaisuuksien summana (holismi). Tarkasteltaessa kokonaisuuksia on ymmärrettävä erilaisten ilmiöiden ja systeemien sekä kokonaisuuksien ja osien välisiä suhteita ja näiden vuorovaikutuksia suhteessa toisiinsa. (Bruun 2002, Willamon 2005, 37 mukaan.) GH-kehukseen Holmström (2019, 41-49) lisäsi monitasoisen ajattelun (holarkismi) ja muodosti näin heuristisen generalistis-holistis-holarkistisen mallin eli GHH-mallin, joka toimii käytännön konkreettisena työkaluna muun muassa viheliäisten ongelmien ratkomisessa.

GH-viitekehysten ydinprosessi koostuu laajentamisen ja yhdentämisen sykleistä, joista valikoituu tarkemman rajauksen kautta osaprosesseja edelleen eriteltäväksi (Willamo 2005, 138, 285-286.) Samantyyppiseen laajentamisen ja yhdentämisen malliin perustuu myös muotoilun suunnitteluprosesseissa käytetty tuplatimanttimalli, joka rakentuu divergenssivaiheen (tiedon kerääminen) ja konvergenssivaiheen (tiedon analysointi) vuorottelusta (Design Council 2019). Molemmissa on siten yhteistä laajentava ja tiivistävä näkökulma sekä näiden vaiheiden toistamisen sykli, parhaan mahdollisen ratkaisun saavuttamiseksi.

GHH-malli rakentuu eri tasoista systeemeistä, joissa alemman tason entiteetit sisältyvät ylempien tasojen entiteetteihin muodostaen holarkkisen eli monitasoisen ajattelun systeemi-kokonaisuuden. Mallissa entiteettien tarkastelu tapahtuu sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti ja tarkasteltavien entiteettien määrä riippuu generalismin painotuksen voimakkuudesta. Vastaavasti holistisen painotuksen voimakkuus vaikuttaa entiteettien välisten vuorovaikutusten määrään ja laatuun. (Holmström 2019, 49.) Heuristinen GHH-malli on kehitetty kompleksisten ilmiöiden kokonaisvaltaiseen tarkasteluun, mutta se soveltuu myös minkä tahansa kompleksisen asian ymmärryksen lisäämiseen. (Helsingin yliopisto 2022.)

GHH-mallin toimivuutta käytännössä on kokeiltu muun muassa opetustilanteissa, joissa on haettu ymmärrystä ja ratkaisuja viheliäisiin kestävyysaiheisiin ongelmiin. Tätä kokonaisvaltaisen ajattelun ja ympäristöasioiden jäsentämisen työkalua on lisäksi testattu myös lastenneuvolassa. Tämän toteutetun pilottihankkeen tarkoituksena oli kartoittaa mm. GHH-mallin soveltuvuutta ja hyödyllisyyttä sote-alalla sekä tuottaa tietoa ilmastoystävällisen elämäntavan ohjauksen tärkeydestä sekä keinoista lastenneuvolassa. Kokeilu vahvisti neuvolatyön merkittävää roolia ilmasto- ja kestävyystyössä. Aiheen käsittely koettiin sekä terveydenhoitajien että asiakasperheiden mielestä tärkeänä ja luonnollisena osana neuvolatyötä. Kokeiluun

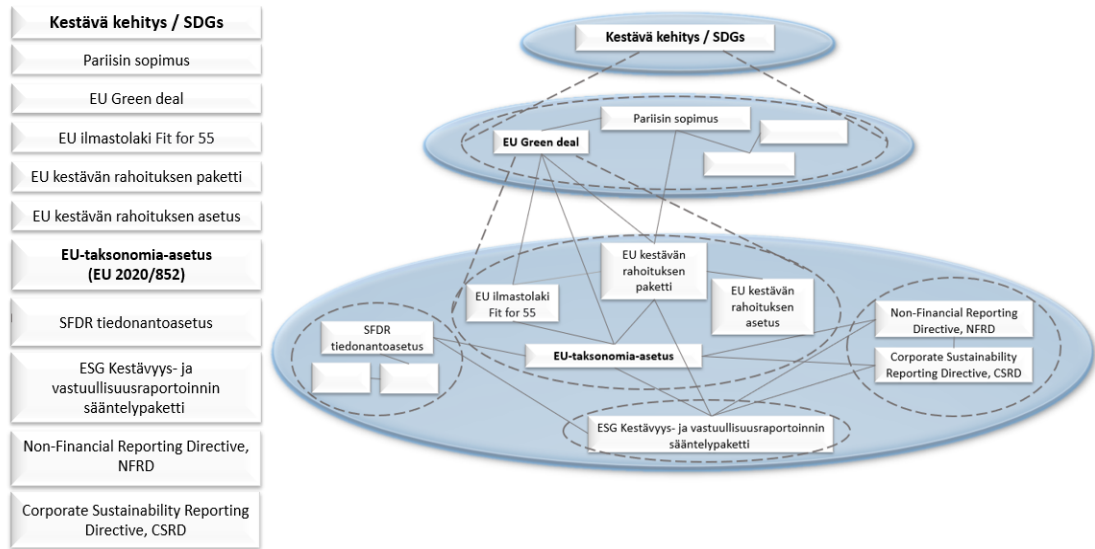
osallistuneet terveydenhoitajat kokivat GHH-työkalun toimineen hyvin jäseneltäessä eri aihealueita kuten maapallon ekologista tilannetta, kestävästä hyvinvointia sekä sosiaali- ja terveysalaa. (Rintala 2021). Myös Kestävän kehityksen Agenda2030 viitekehyksen opettamisen yhteydessä on hyödynnetty GHH-mallia positiivisin tuloksin. Kestävyyteen liittyvät kysymykset ovat usein kompleksisia ja viheliäisiksi määriteltyjä, joten tällaisten ongelmien ratkaisuun GHH-mallia voi esimerkiksi myös soveltaa. (Holmström 2019, 57.)

4.3 GHH-malli ja EU-taksonomia

Kuten edellä kuvattiin, on GHH-mallia hyödynnetty onnistuneesti erilaisissa tilanteissa. Holmströmin (2019, 51) mukaan GHH-mallista voidaan luoda jokaisen käyttäjän tarpeeseen personoitu versio ja sitä voi kukin käyttää omalla tavallaan. Tämän rohkaisemana GHH-mallia sovitetaan myös tämän opinnäytetyön yhteydessä pohdittaessa EU-taksonomian kompleksisuuteen liittyviä haasteita.

GHH-mallissa kompleksisuutta lähdetään ratkomaan tarkastelemalla rajattua entiteettiä systeemin sisällä. Malli rakentuu tärkeimpien tarkasteltavien entiteettien sekä valittujen erilaisien näkökulmien ympärille ja näiden välisille suhteille. Holmström (2019) kuvaa tästä syntyvää kokonaisuutta systeemin kompleksisuutta havainnollistavaksi miellekartaksi, joka jäsentyy sekä selkeytyy kun eri entiteetit sijoitellaan omille tasoilleen ja systeemitasot jäsenellään erilleen (systeemin holarkkinen järjestys). Näin jäseneltynä näkökulmien väliset suhteet eri systeemitasolle sijoitettujen entiteettien välillä, tulevat selkeämmin esille. Tässä tarkastelussa toteutuu horisontaalinen ja vertikaalinen generalismi sekä holismi, joka tarkoittaa laajaa ajattelua systeemitasojen sisällä sekä eri systeemitasojen välillä. (Holmström 2019, 45, 51.)

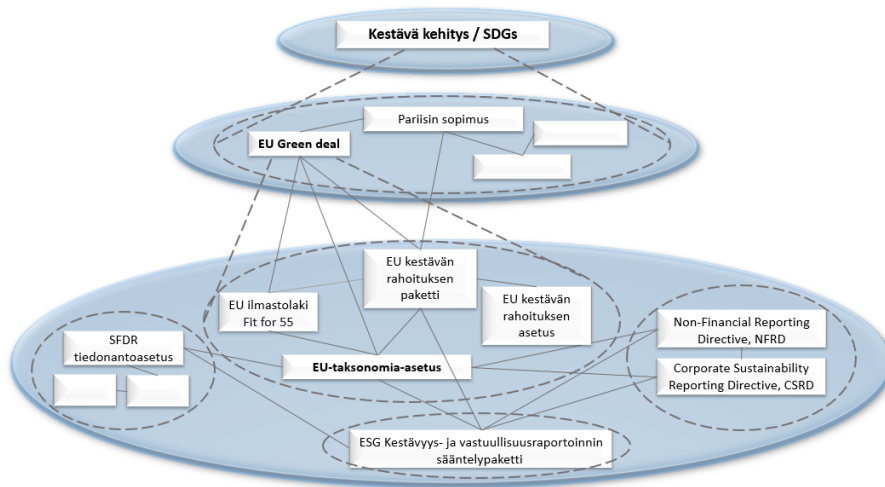
Tämän opinnäytetyön aiheen mukaisesti tarkasteltavat entiteetit eli asiakokonaisuudet ovat EU-taksonomia, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma sekä kestävä kehitys. Kuviossa 8 on Holmströmin (2019) kuvausta soveltaen, havainnollistettu generalistisen ja GHH-mallin käsitteiden eroavaisuus näiden entiteettien kautta. Kuvion vasemmalla puolella on kuvattu generalistisella tasolla EU-taksonomia sekä siihen kytkeytyviä muita kestävästä kehitystä tukevia toimenpiteitä. Vastaavasti kuvion oikealla puolella on kuvattu, kuinka EU-taksonomia linkittyy kestävästä kehityksen tavoitteisiin generalismin, holismin sekä holarkismin tasoilla. GHH-malli havainnollistaa eri systeemitasojen yhteydet ja niiden linkitykset eri entiteettien sekä asiayhteyksien välillä tietyn systeemin sisällä.

Kuvio 8: Vasemmalla puolella on kuvattu generalistisella tasolla EU-taksonomia sekä muita EU:n kestävää kehitystä tukevia toimenpiteitä. Oikealla puolella vastaavasti generalismin, holismin ja holarkismin tasoilla (mukaillen GHH-malli, Holmström 2019)

GHH-mallissa systeemitasoja ja tarkasteltavia asiakokonaisuuksia valitaan kulloisenkin tarpeen mukainen määrä. Asiakokonaisuuksien välisiä suhteita kuvataan yhtenäisellä viivalla ja kuvaus on sitä holistisempi mitä enemmän asiakokonaisuuksien välisiä yhteyksiä on otettu tarkasteluun mukaan. Katkoviivat puolestaan kuvaavat asiakokonaisuuksien välisten suhteiden muodostamia kokonaisuuksia eri systeemitasoilla. Alemman systeemitason kokonaisuudet muodostavat siten uusia kokonaisuuksia ylempälle tasolle. (Holmström 2019, 50.)

Kuviossa 9 on tarkasteltu eri systeemitasoja kestävän kehityksen näkökulmasta sekä havainnollistettu EU-taksonomian suhdetta kestävän kehityksen tavoitteisiin (SDG). Kuviossa ylimmälle, yleiselle systeemitasolle on sijoitettu kestävä kehitys, josta on eritelty keskimmaiselle systeemitasolle tarkasteltavaksi Pariisin ilmastopöytäkirja sekä siihen kytkeytyvä Euroopan vihreän kehityksen ohjelma. Edelleen EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa tukevia toimenpiteitä ovat muun muassa Eurooppalainen ilmastolaki ja EU:n kestävän rahoituksen paketti, jonka osana toimivat esim. EU-taksonomia-asetus sekä kestävän rahoituksen asetus. Tätä kokonaisuutta voidaan tulkita siten, että toteuttamalla EU-taksonomia tuetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja sen kautta toivotaan saavutettavan Pariisin ilmastopöytäkirjassa asetettuja tavoitteita. Tämä kokonaisuus auttaa lopulta kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Kuvio 9: EU-taksonomia osana kestävän kehityksen tavoitteita eri systeemitasoilla tarkasteltuna (mukaillen GHH-malli, Holmström 2019)

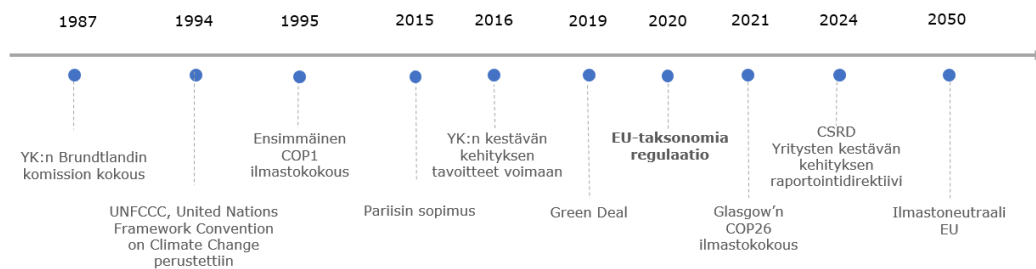
5 EU-taksonomia osana kestävän kehityksen edistämistä

Luvussa 5 on koostettu yhteen tietoperustan luvuissa 2, 3 ja 4 käsitellyt aiheet ja perustellaan, miksi nämä aiheet on valittu tämän opinnäytetyön tietoperustaksi. Tietoperustan synteesi kuvaa kuinka EU-taksonomia ja siihen liittyvät sääntelykokonaisuudet tukevat toimenpiteillään kestävän kehityksen edistämistä. Kestävän kehityksen taustoittaminen on tärkeää opinnäytetyön kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta, sillä EU-taksonomia ja muut vihreään siirtymään liittyvät toimenpiteet tukevat kestävän kehityksen globaaleja tavoitteita ja nämä puolestaan muodostavat kokonaisuuden, jonka ymmärtäminen vaatii yrityksiltä ja muilta toimijoilta uudenlaista resurssointia sekä tiedon hallintaa. Tätä kokonaisuutta yhdistää viheliäisten ongelmien piirre mm. siitä, että kompleksisen ongelman ratkaisuun ei ole olemassa nopeaa ratkaisua eikä voida olla varmoja onko tehty ratkaisu paras mahdollinen. GHH-kehys antaa uudenlaisen näkökulman myös tällaisten haasteiden pohdintaan.

Kestävästä kehityksestä puhuttaessa on oleellista ymmärtää, että sosiaaliset, ekologiset ja taloudelliset ulottuvuudet liittyvät tiiviisti yhteen eikä näistä yksikään toimi erillään. Lisäksi on huomioitava, että yhteiskunnan on tyydytettävä nykyiset elämisen tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omia tarpeitaan. Kuten Gro Harlem Brundtlandin komission raportti (1987) kuvaa, tulisi tuleville sukupolville jättää yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään, kuin missä itse elämme. (Brundtland 1987.) John Elkingtonin (2004, 24) Triple Bottom Line -malliin perustuva ajattelutapa, jossa ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon kaikessa päätöksenteossa, on ollut kantava perusta yritysten kestävästä kehityksestä tukevien liiketoimintamallien rakentamisessa. Nämä edellä mainitut kestävyiden

perusajatukset kiteytyvä hyvin taloustieteilijä Kate Raworthin (2012, 4-7) näkemykseen siitä, että yhteiskunnan tulisi yhteisymmärryksessä säilyttää vahvat planetaariset rajat, jotta ekologiset resurssit voidaan turvata myös tuleville sukupolville, ylläpitämällä samalla myös hyvän elämän vähimmäisvaatimustaso.

Kestävän kehityksen tavoitteita ohjaa myös Pariisin ilmastopöytäkirja, johon liittyy Euroopan Unionin Green Deal eli Euroopan vihreän kehityksen ohjelma. Tämä ohjelma sisältää useita vihreää siirtymää tukevia politiikka-aloitteiden paketteja, joiden yhteisenä tavoitteena on saavuttaa EU:n ilmastoneutraalius Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaisesti vuoteen 2050 mennessä. Yhtenä tärkeänä kulmakivenä, toimii EU:n kestävän kasvun rahoituksen toimintasuunnitelma. Osana tätä, EU on määritellyt EU-taksonoman eli luokittelun sekä kriteeristön sille, millaiset investointikohteet ovat kestäviä ja tukevat vihreää siirtymää. (European Commission 2022a.) Kuviossa 10 on aikajanalla esitetty joitakin kestäväan kehitykseen liittyviä toimia, jotka liittyvät läheisesti EU-taksonomiaan ja joita käsitellään tämän opinnäytetyön tietoperustan luvuissa 2 ja 3.

Kuvio 10: EU-taksonomia ja muita tietoperustassa käsiteltyjä teemoja aikajanalla esitettynä

EU-taksonomia-asetus on ensimmäinen tieteeseen perustuva kriteeristö, jonka avulla voidaan yhteismitallisesti arvioida sijoitusten kestävyttä. EU-taksonomia ja siihen liittyvät lait muodostavat kriteeristön, joka määrittää millaiset taloudelliset toimet edistävät merkittävästi EU:n vihreän siirtymän tavoitteiden toteutumista. Taksonomiavelvollisten yritysten on mm. arvioitava toimintojensa kuuden ympäristötavoitteen kautta ja raportoitava kuinka suuri osuus liikevoitosta täyttää taksonomian vaatimukset. Näiden raporttien pohjalta voivat sijoittajat ja rahoittajat vertailla sijoituskohteita tasavertaisesti sekä kohdentaa toimia kestäväan liikevoittoon. Näillä toimilla EU pyrkii ohjaamaan rahoitusta ympäristön kannalta kestäväan suuntaan. Yritysten on ympäristövaikutusten lisäksi huomioitava, ettei toiminta aiheuta merkittävää haittaa muille kestäväan kehityksen osa-alueille. Lisäksi arvioitavan toimenpiteen on oltava YK:n, OECD:n ja ILO:n työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden mukainen. (European

Commission 2022a.) Näillä kaikilla on yhteinen päämäärä tukea ja edistää kestävän kehityksen tavoitteita.

Kestävään kehitykseen liittyy mm. ympäristö-, ilmasto- sekä sosiaalisia haasteita, joiden luonnetta voidaan kuvata moniongelmaisiksi eli viheliäisiksi ongelmiksi. EU-taksonomia ei suoraan voi määrittellä viheliäiseksi ongelmaksi, mutta sen taustalla vaikuttavat nämä kaikki edellä mainitut ja niihin kytköksissä olevat kompleksiset haasteet. Yhteiseksi piirteeksi voidaan todeta haasteiden kompleksinen ja monimutkainen luonne. Tällaisten ongelmien ratkaisussa on hyödyksi visualisointi sekä monialainen yhteistyö, jossa asiantuntijuuden avulla luodaan kollektiivinen ymmärrys ja ratkaisu. (Rekonen & Jalonen 2021, 31.)

GHH-viitekehys eli generalistis-holistis-holarkistinen jäsentämisen kehys soveltuu kompleksisten ilmiöiden kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. GHH-viitekehysten konkretisoiva työkalu eli GHH-malli kuvaa yksityiskohtien ymmärtämisen tärkeyden lisäksi myös osakokonaisuuksien väliset suhteet sekä niiden vaikuttavuuden kokonaisuuteen (Helsingin yliopisto 2022). Tämän opinnäytetyön yhteydessä GHH-mallin avulla havainnollistettiin EU-taksonomia osana kestävästä kehityksestä tukevia toimenpiteitä. Kehittämällä ja edistämällä toimenpiteitä, jotka liittyvät EU-taksonomiaan, tuetaan vihreän kehityksen ohjelmaa, Pariisin ilmastopimuksen toteutumista ja lopulta vahvistetaan myös kestävästä kehityksestä.

6 Menetelmälliset prosessit ja kehittämisasetelma

Tässä luvussa käsitellään tutkimusmenetelmiä ja kuvataan mitä eri vaiheita opinnäytetyön prosessissa on tehty ja mitä niillä on saavutettu. Tutkimusmenetelmät ovat konkreettisia tapoja hankkia ja analysoida tutkittavaa aineistoa. Tutkimusmenetelmiä valittaessa on tarkkaan mietittävä millaisesta aineistosta saa parhaiten tietoa tutkittavasta aiheesta ja millä keinoin aineistosta saa tehokkaimmin analysoitua. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.)

Tämän opinnäytetyön empiirinen tutkimusosa toteutettiin kvalitatiivisen eli laadullisen menetelmän keinoin. Laadullista tutkimusta voidaan lähestyä ja analysoida monella eri tavoin, mutta yhden määritelmän alle sitä on mahdotonta asettaa. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään useimmiten miten- ja mitä-kysymyksiin, kun vastaavasti kvantitatiivisissa tutkimuksissa miksi-kysymyksiin. Muita laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat mm. kvalitatiivisen ja strukturoimattoman aineiston suosiminen, kompleksisuuden sietäminen sekä tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kokemusten havainnointi ja tulkitseminen. (Juhila 2022a.)

Opinnäytetyö käsittelee EU-taksonomiaa, joka astui käytäntöön ja toimeenpantavaksi vaiheittain, alkaen vuoden 2022 tammikuussa. Tästä johtuen saatavilla olevan tiedon määrä oli osittain vielä rajallinen opinnäytetyöprosessin aikana. EU-taksonomia on edelleen kehittyvä ja täydentyvä kokonaisuus, joten tiedon määrä lisääntyy ja päivittyy sykleittäin. Näin ollen

kvantitatiivisella tutkimuksella ei olisi saatu riittävän laadukasta tulosta. Aineistonkeruun menetelmänä käytettiin menetelmätriangulaatiota, jonka avulla on mahdollista saada monipuolimpi kuva tutkittavasta ilmiöstä. Kerättyä aineistoa lähestyttiin aineiston sisältöä jäsentävällä ja analysoivalla otteella. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan käytetyt menetelmät ja prosessit tarkemmin.

6.1 Tuplatimanttimallin soveltaminen opinnäytetyöprosessissa

Opinnäytetyön kokonaisuuden käsittelyssä hyödynnettiin palvelumuotoilussa yleisesti käytettyä tuplatimanttimallia. Tuplatimanttimalli on British Design Councilin esittelemä suunnittelu-prosessi, jonka idea rakentuu kahden timantin hiomisesta ensin ratkaistavan asian ymmärtämiseksi ja tämän jälkeen asian kehittämiseksi. Kumpikin timantti sisältää divergenssivaiheen, jossa kerätään tietoa sekä konvergenssivaiheen, jossa tietoa analysoidaan ja kiteytetään parhaan ratkaisun savuttamiseksi. (British Design Council 2019.)

Tämän ajattelumallin yhdistäminen soveltuu hyvin myös laadullisen sisällönanalyysin lähestymistapaan, joka noudattelee vastaavanlaista ”hajota ja hallitse” periaatetta. Tuplatimanttimallia soveltamalla havainnollistetaan opinnäytetyön toteutuksen suunnitelmaa ja etenemistä, ottaen huomioon työn luonne, aihealueen kompleksisuus sekä tutkimusongelmaan liittyvä tietoperusta. Tuplatimanttimallia hyödynnettiin erityisesti työn edistämisen jäsentämisessä. Prosessi keskittyi kahteen pääosaan eli kuinka ratkaista oikea tutkimusongelma ja kuinka ratkaista tutkimusongelma oikein. Nämä sisälsivät kaksi tarkempaa tasoa, joista kumpikin kattoi sekä laajentavan että tiivistävän sisällön tarkastelun. Tavoitteena oli ensin muodostaa aihealueesta mahdollisimman laaja ymmärrys ja tämän jälkeen analysoida sekä tulkita tärkeimmät havainnot ja löydökset. Prosessi on kuvattu neljässä osassa; tutkiminen, määrittäminen, kehittäminen ja toteuttaminen. Seuraavaksi on esitelty näiden neljän osion sisällöt.

Tuplatimanttimallin ensimmäinen vaihe eli tutkiminen (discover), sisälsi aiheeseen tutustumisen, tavoitteiden asettamisen ja aineiston keräämisen. Näillä tavoiteltiin näkemyksen ja aiheen ymmärtämisen mahdollisimman suurta skaalaa eli näkemyksen rohkeaa laajentamista. Aiheeseen tutustuminen toteutettiin perehtymällä ja lukemalla kattavasti aineistoa eri lähteistä ja osallistumalla muun muassa ajankohtaisiin EU-taksonomiaa käsitteleviin webinaareihin, joista saatiin asiantuntijoiden kuratoimat tuoreimmat päivitykset aihealueesta. Tavoitteiden asettaminen toteutui vasta, kun riittävä ymmärrys aihealueesta oli muodostettu. Tämän jälkeen kasvatettiin ja laajennettiin tietoperustan ymmärrystä niiltä osin kuin koettiin tarpeelliseksi ennen varsinaisen aineiston keräämisen aloittamista. Aineiston kerääminen koostui tietoperustasta, asiantuntijahaastatteluista ja benchmarking selvityksestä.

Toinen vaihe käsitti määrittämisen (define), jossa kerättyä aineistoa lähdettiin tarkoituksenmukaisesti rajaamaan olennaisimpien asioiden esiin tuomiseksi. Aineiston käsittely koostui

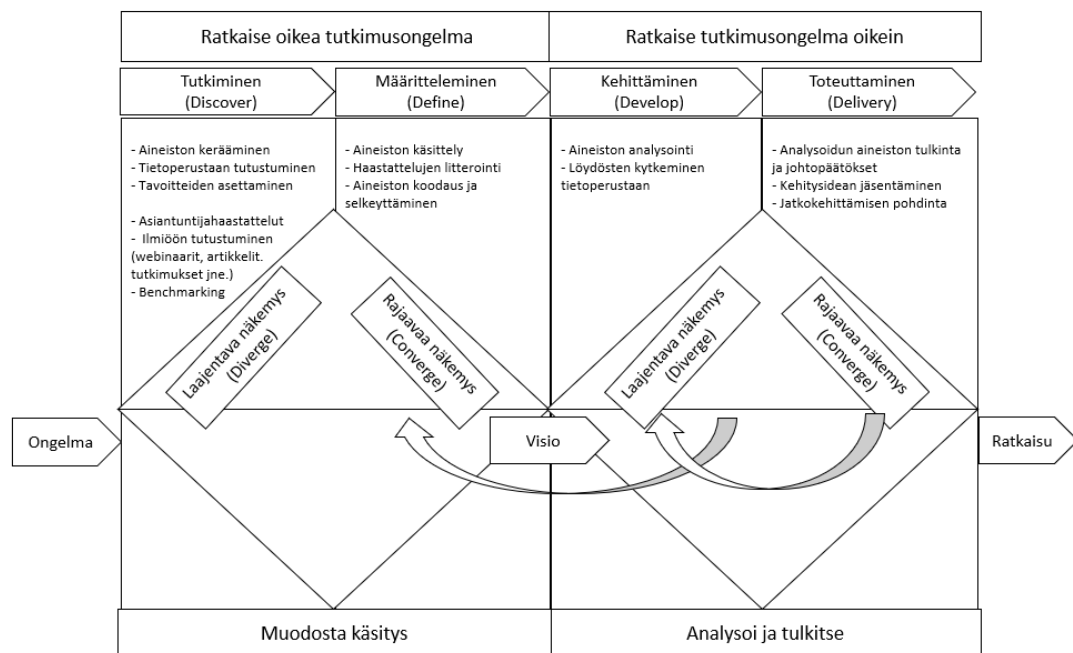
muun muassa haastattelujen litteroinnista ja koodaamisesta, jotta aineiston uudelleen läpikäynti, siihen palaaminen sekä muistiinpanojen tekeminen olisi helpompaa. Näiden vaiheiden jälkeen aihealueesta oli saatu jäseneltyä ja muodostettua kattava käsitys.

Kolmannessa kehittämisen vaiheessa (develop) analysoitiin jäsenelty aineisto ja kytkettiin se tietoperustaan uusien näkökulmien ja havaintojen selventämiseksi. Tällä haettiin jälleen näkökulman laajentamista ja tutkimusongelman oikean ratkaisutavan hahmottamista.

Neljäntenä ja viimeisenä vaiheena toteutettiin (delivery) vielä kertaalleen rajaavat toimenpiteet eli lopullisen aineiston tiivistäminen ja tulkitseminen. Tämän lopputuotoksena oli tutkimustulos, josta johdettiin kehittämisehdotus sekä johtopäätökset. Lisäksi jatkokehittämisen pohdinnassa käytiin läpi mahdollisia hyötyjä jatkoselvityksistä.

Kuviossa 11 on sovellettu kuvaus tuplatimanttimalin hyödyntämisestä tämän opinnäytetyön yhteydessä. Seuraavaksi käsitellään tarkemmin tutkimusmenetelmällisten prosessien vaiheita tuplatimanttimalin kontekstissa.

Sovellettu kuvaus tuplatimanttimalin hyödyntämisestä opinnäytetyön toteutuksessa.

Kuvio 11: Sovellettu kuvaus tuplatimanttimalin hyödyntämisestä opinnäytetyön toteutuksessa. (Mukaillen Design Council 2019 Double Diamond Model)

6.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksesta muotoutui päätavoite ja kolme tutkimuskysymystä. Ensisijaisena tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia EU-taksonomialla on yritysten liiketoimintaan sääntelyn voimaantulon ensimmäisessä vaiheessa. Tutkimuskysymykset muodostuivat tämän pohjalta ja ne määrittivät millaista aineistoa, on relevanttia kerätä. Tutkimuskysymysten tulisi olla kompakteja ja päällekkäisyyksiä tulisi välttää (Anttila 2022).

Tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaista tukea yritykset tarvitsevat vaatimusten täyttämiseksi?
2. EU-taksonomian tuomat liiketoiminnalliset mahdollisuudet?
3. EU-taksonomian tuomat liiketoiminnalliset haasteet?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen, millaista tukea yritykset tarvitsevat EU-taksonomian vaatimusten täyttämiseksi. Toisen ja kolmannen tutkimuskysymyksen avulla koostettiin tietoa tämän ajankohtaisen teeman tuomista mahdollisuuksista ja haasteista suurten yritysten liiketoiminnalle. Näiden kysymysten avulla selvitettiin millaista palvelutarjoomaa konsulttiyritys voisi tarjota yrityksille. Tämä tutkimuksellinen prosessi tuottaa lopulta kehitysehdotuksen, jonka pohjalta kestävä liiketoiminnan konsulttiyritys voi tarjota asiakkailleen uusia kohdennettuja palveluja EU-taksonomian tuomien käytännön haasteiden ratkaisemisessa. Ensimmäisen luvun kuviossa 1 kuvattiin tutkimuksen hierarkkinen rakenne, josta ilmenee opinnäytetyön rakenteellinen eteneminen sekä opinnäytetyön tarkoitusta vastaavan kehittämissuunnitelman muodostuminen.

6.3 Tutkimusmenetelmä, rajaukset ja aineiston hallinta

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä, sillä käsiteltävästä ilmiöstä haluttiin luoda syvempää ymmärrystä asiantuntijoiden kokemuksiin ja käytäntöihin tutustumalla. Laadullisen tutkimuksen toteutuksessa tutkijan ennakkoluulottomuus ja aito kiinnostus ilmiöstä ja sen olennaisimpien piirteiden ymmärtäminen auttavat työn onnistumisessa (Anttila 2022). Laadullinen tutkimus soveltuu hyvin muun muassa erilaisten ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen (Juhila 2022a). EU-taksonomia on siten ajankohtaisena ilmiönä laadulliseen tutkimukseen soveltuva aihe. Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmiksi valikoituivat puolistrukturoidut asiantuntijahaastattelut, benchmark-selvitys sekä desk research -menetelmä. Anttilan (2022) mukaan laadullisen tutkimuksen toteuttaminen saattaa aluksi vaikuttaa lähes helpolta ja kevyeltä prosessilta, mutta sen luonne muuttuu ja monimutkaistuu prosessin edetessä. Laadullisessa tutkimuksessa monipuolisen aineiston käyttö mahdollistaa tutkijan avoimen suhtautumisen tutkittavaan aiheeseen. Toisaalta aineiston runsaus voi hankaloittaa aineiston yhteen kokoamista ja olennaisimpien asioiden kiteyttämistä ja voi siksi

aiheuttaa hitautta prosessin edistämisessä. (Anttila 2022). Seuraavaksi avataan aineiston keruun menetelmän sisältöä tämän opinnäytetyön osalta.

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin menetelmätriangulaatiota, joka sisälsi puolistrukturoidut asiantuntijahaastattelut sekä benchmark-selvityksen. Näiden aineistojen tueksi käytettiin desk research -menetelmää olemassa olevien tutkimusten ja aineistojen läpikäymiseksi. Lisäksi tutustuttiin EU-taksonomiaan liittyviin julkaisuihin sekä artikkeleihin ja osallistuttiin webinaareihin ilmiön monipuolisen ymmärtämisen syventämiseksi.

Monimenetelmällisyys eli triangulaatio, moniaistimuksellisuus sekä esteettisen etäisyyden periaate edesauttavat tutkimuksen onnistumisessa (Anttila 2022). Triangulaatiolla tarkoitetaan moninäkökulmaisuutta eli kahden tai useamman menetelmän, aineiston, tutkijan tai lähestymistavan yhdistämistä, jolloin voidaan lisätä myös tutkimuksen luotettavuuden tasoa. Triangulaatio jaotellaan usein neljän päätyypin mukaisesti aineisto-, tutkija, teoria- ja menetelmätriangulaatioihin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b.) Monimenetelmällisyyden määritelmästä ei ole olemassa täyttä yhteisymmärrystä, mutta useimmiten sitä käsittelevässä kirjallisuudessa se on määritelty kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen aineiston yhdistämiseksi samassa tutkimuksessa. Suunnitelmallinen erilaisten ja eri muodossa olevien aineistojen yhdistäminen voidaan kuitenkin katsoa myös monimenetelmällisyydeksi. Erityisesti tämä menetelmä soveltuu monimutkaisten sosiaalisten ilmiöiden sekä esim. viheliäisten ongelmien kaltaisten haasteiden tutkimiseen. (Seppänen-Järvelä, Åkerblad & Haapakoski 2019, 333.) Useamman kuin yhden menetelmän hyödyntäminen mahdollistaa uusia näkökulmia sekä syvemmän ymmärryksen luomisen (Driessnack, Sousa & Mendes 2007, 1048). Englannin kielessä on eroteltu multiple methods ja mixed methods -käsitteet. Multiple methods -tutkimuksen sisällä käytetään erilaisia menetelmiä tai aineistoja. Mixed methods -tutkimus keskittyy yhdistämään määrällistä ja laadullista aineistoa. (Seppänen-Järvelä, Åkerblad & Haapakoski 2019, 333.)

Opinnäytetyön tutkimusosan haastattelut toteutettiin puolistrukturoiduilla asiantuntijahaastatteluilla. Asiantuntijahaastatteluun osallistujat valitaan tutkittavaa ilmiötä varten heidän asiantuntemuksensa ja ammatillisen asemansa johdosta. Haasteena on asiantuntijoiden tavoittaminen sekä osallistuminen haastatteluihin tavoiteaikataulun mukaisesti. (Anttila 2022). Asiantuntijahaastattelujen tavoitteena oli saada yksityiskohtaista näkemystä yritysten avainhenkilöiltä ilmiön syvällisemmän ymmärryksen luomiseksi. Aihealuetta tarkasteltiin suurten yli 500 henkilöä työllistävien pörssiyritysten näkökulmasta, joiden on toimitettava ei-taloudelliset tiedot raportointidirektiivin eli Non-Financial Reporting Directive (NFRD) mukaisesti. Puolistrukturoitu haastattelu on määritelmien mukaisesti vapaasti etenevä keskustelu, jonka runkona toimii etukäteen suunnitellut kysymykset. Haastattelu voi kuitenkin vapaasti edetä tilanteen mukaan ja kysymysrunko toimii vain ohjaavana elementtinä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.) Laadullinen puolistrukturoitu haastattelu tuki hyvin tämän opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamista.

Benchmarking eli vertailuanalyysi toimi toisena tutkimusmenetelmänä ja kokonaisuutta tukevana selvityksenä. Haastatteluja täydennettiin kartoittamalla tarjolla olevien EU-taksoniaan liittyvien asiantuntijapalvelujen saatavuus benchmarking menetelmää hyödyntämällä. Benchmarking eli vertailuanalyysi on menetelmä, jolla voidaan verrata toimijoita ja heidän tarjontansa kattavuutta. Benchmarking menetelmän avulla kartoitettiin EU-taksoniaan liittyvien konsulttipalvelujen tarjontaa Suomen markkinoilla sekä reflektointiin kartoituksen tulosta haastatteluaineiston löydöksiin. Vertailu toteutettiin kartoittamalla Suomessa keväällä 2022 tarjolla olevia EU-taksonomiaa käsitteleviä konsulttipalveluja. Kartoitus tehtiin internetin hakukoneella käyttämällä hakusanoja ”EU-taksonomia”, ”EU taxonomy”, ”EU-taksonomia konsultointi” ja ”EU taxonomy consulting”.

Kolmantena aineistonkeruumenetelmänä toimi desk research -tiedonkeruumenetelmä. Desk research -menetelmä perustuu julkisesti saatavilla oleviin aineistoihin kuten esim. verkkosivuilla julkaistuihin raportteihin, asiakirjoihin tai aiemmin tehtyihin tutkimuksiin. Tällainen toissijainen tutkimus (secondary research) on nopea ja kustannustehokas toteuttaa ymmärryksen lisäämiseksi laajastakin kokonaisuudesta. (QuestionPro 2022.) Tämän opinnäytetyön tavoitteita tukemaan kartoitettiin tutkimuksia ja selvityksiä, jotka käsitelivät EU-taksonomian raportointia ja yleistä käytettävyyttä. Aihealueen ollessa hyvin uusi ei tarkoitukseen soveltuvia tutkimuksia löytynyt kovin montaa, mutta riittävästi täydentämään tämän hetken käsitystä käyttäjäkokemuksista.

6.4 Tutkimushaastatteluaineistojen analyysi

Laadullisen aineiston analyysin toteuttamiselle ei ole olemassa yhtä yleistä ohjeistusta. Tavoitteena on kuitenkin rikastuttaa tiivistetystä aineistosta jotain suurempaa ja syvällisempää tulkintaa kuin mitä tutkimusaineisto alkujaan oli. Laadullisen aineiston analyysissä on aina huomioitava aineiston perusteltavuus, systemaattisuus sekä läpinäkyvyys (Günther, Hasanen & Juhila 2022.) Tämän opinnäytetyön laadullisen tutkimusaineiston analyysimenetelmänä käytettiin realistista sisällönanalyysia, joka on yleinen laadullisen aineiston menetelmä. Realistisella tarkastelulla halutaan selvittää aineiston sisältöä ja millaisia löydöksiä kytkeytyy tutkittavaan aiheeseen. (Günther ym. 2022.) Tässä alakappaleessa kuvataan, miten opinnäytetyön haastatteluaineisto on analysoitu ja dokumentoitu.

Tutkimusaineiston analyysi on kokonaisuudessaan prosessi, joka koostuu useammasta vaiheesta. Asiantuntijahaastattelujen analysointi eteni aineiston litteroinnista, koodauksen ja ryhmittelyn kautta jäsentämiseen, uudelleen lukemiseen sekä tulkitsemiseen. Günther ym. (2022) korostavat ettei aineisto itse nosta mitään esiin vaan tutkimusongelmaan liittyvät keskeisimmät asiat tulisi tutkijan selvittää löydöstensä pohjalta. (Günther ym. 2022.) Sisällönanalyysissä tutkittavia tekstimuotoisia aineistoja tarkastellaan ja pilkotaan etsien

yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, jotta lopuksi tutkittavasta ilmiöstä voidaan muodostaa uusi tiivistetty kuvaus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006d.)

Opinnäytetyön asiantuntijahaastatteluihin osallistui 5 henkilöä, jotka työskentelevät Helsingin pörssiin listautuneissa yli 500 henkilöä työllistävässä yrityksissä. Haastatteluun kutsuttiin henkilöitä sellaisista toimenkuvista, joissa aihealuetta todennäköisimmin olisi käsitelty vuoden 2021 lopulla. Toimialaksi valikoitui rakennus-, kiinteistö- sekä ympäristöpalvelujen liiketoiminta. Rajaus tehtiin aihealueen kompleksisuuden vuoksi, jotta EU-taksonomian sisällön ymmärtäminen tukisi parhaalla mahdollisella tavalla haastattelujen kulkua. Tavoitteena oli saada kymmenen haastattelua, mutta viiden haastattelun jälkeen aineiston todettiin toistuvan saman sisältöisinä eikä uusista haastatteluista koettu saatavan enää lisäarvoa. Kun aineistosta ei enää tule tutkimusongelman kannalta uutta informaatiota voidaan todeta sen toistuvan itseään eli aineisto on kylläntynyt. Tätä ilmiötä kutsutaan myös saturaatioksi. Pienestäkin aineistosta voidaan tehdä päätelmiä yleisellä tasolla, kun ilmiötä tutkittaessa on selkeästi tiedossa mitä aineistosta halutaan etsiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006e). Tämän opinnäytetyön osalta oli selkeästi tiedossa, mitä aineistosta etsittiin. Tutkimuksella haluttiin selvittää, millaisia vaikutuksia EU-taksonomialla on yritysten liiketoimintaan sääntelyn voimaantumisen ensimmäisessä vaiheessa.

Haastatteluista neljä toteutettiin videohaastatteluina Teams yhteyden kautta ja yksi puhelinhaastatteluna. Haastattelujen ajankohta rajasi pois henkilökohtaiset tapaamiset vallinneen Covid-19 pandemian vuoksi. Video- ja puhelinhaastattelut olivat tilanteeseen sopivia ketteriä menetelmiä ja kaikille osallistuneille sopiva vaihtoehto.

Kuviossa 12 on esitelty viitteelliset haastattelukysymykset, jotka valmisteltiin puolistrukturoitujen haastattelujen tueksi. Haastattelut olivat vapaamuotoisia, mutta ne johdateltiin kulkemaan siten, että tutkimuskysymyksiin saatiin mahdollisimman kattavat vastaukset.

<p>Tutkimuskysymykset:</p> <p>Millaista tukea yritykset tarvitsevat vaatimusten täyttämiseksi?</p> <p>EU-taksonomian tuomat liiketoiminnalliset mahdollisuudet?</p> <p>EU-taksonomian tuomat liiketoiminnalliset haasteet?</p>
<p>Puolistrukturoitu haastattelun tukikysymykset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yrityksen nimi, henkilön toimenkuva 2. EU-taksonomia -kuinka tuttu asia on teille? Erittäin, jossain määrin, ei ollenkaan tuttu 3. Miten taksonomian vaikutuksiin on yrityksessänne valmistauduttu? <ol style="list-style-type: none"> a. Sisäisen asiantuntijan avulla ja ohjaamana (minkä alan asiantuntija?) b. Sisäisesti itse selvitetty c. Ulkoisen asiantuntijan avulla? (minkä alan asiantuntija; laki/yritysvastuu/ joku muu?) 4. Milloin valmistautuminen on aloitettu? 5. Jos ei ole valmistauduttu, niin mikä on syy? <ol style="list-style-type: none"> a. Ei koske yrityksen toimintaa b. Ei ole resursseja / aikaa / osaamista 6. Voisitteko harkita käyttävänne ulkopuolisen asiantuntijan / konsultin palveluja EU-taksonomiaan liittyen? 7. Millaista apua voisitte tarvita? <ol style="list-style-type: none"> a. EU-taksonomiaan liittyen b. Vastuullisuus ja kestävyys raportointiin liittyen c. Avainhenkilöiden valmennusta 8. Mitkä ovat mielestänne suurimmat EU-taksonomian tuomat haasteet? 9. Entä mitä hyötyjä näette?

Kuvio 12: Tutkimuskysymykset sekä puolistrukturoitujen haastattelujen tukena käytetyt tukikysymykset

Haastatteluihin osallistuminen oli täysin vapaaehtoista ja haastattelun aluksi varmennettiin jokaiselta henkilöltä lupa haastattelujen tallentamiseksi. Tallennetut haastattelut litteroitiin tarkempaa analyysia varten tekstitiedostoon. Kaikki yritysten ja henkilöiden tunnistetiedot poistettiin litteroinnin yhteydessä, jotta osallistujien luvattu anonymiteetti säilyi. Pseudonymisoinnilla tarkoitetaan tunnistettujen tietojen korvaamista tai poistamista koodilla tai peitetiedoilla sekä tiedon suojaamista, kunnes erillään oleva alkuperäinen tieto tuhoaan (Tietoarkisto 2022a). Yrityksiä edustaneiden henkilöiden nimet korvattiin litteroinnin yhteydessä peitenimillä. Peitenimiä harkitessa tutustuttiin useisiin tutkimuksiin, joissa oli käytetty erilaisia ilmaisutapoja. Haastateltavista käytettiin tästä eteenpäin koodinimiä Alfa, Beeta,

Gamma, Delta ja Epsilon. Tähän ratkaisuun päädyttiin tekstin luonnollisen sujuvuuden varmistamiseksi sekä haastateltavien erottamiseksi toisistaan selkeällä tavalla. Vaihtoehtona olisi voinut käyttää korvaavia henkilönimiä tai esimerkiksi koodia H1, H2, H3 jne. Kaikki tallenteet sekä henkilöihin ja yrityksiin viittaavat materiaalit ja muistiinpanot hävitetään pysyvästi asianmukaisella tavalla välittömästi opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Haastattelujen tallenteet litteroitiin tekstimuotoon, jotta aineistoon tutustuminen, kokonaiskuvan muodostaminen sekä jatkokäsittely oli sujuvaa ja aineistoon palaaminen onnistui ketterästi uudelleen tarpeen vaatiessa. Litteroinnilla tarkoitetaan esimerkiksi vastaajien käsin kirjoittamien vastausten tai puhemuotoisen aineiston puhtaaksi kirjoittamista. Litteraatio on kuvaus haastattelutilanteen tapahtumista ja sen tulisi kertoa mitä kyseisessä tilanteessa sanotaan. Litteroidun aineiston jatkokäytön ja luotettavuuden parantamiseksi puheenvuorojen vaihtuminen aloitetaan aina selkeästi uudelta riviltä puhujatunnisteella ja kaksoispisteellä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006f; Tietoarkisto 2022b.) Näin puheenvuorot pysyvät johdonmukaisesti läpi koko aineiston selkeinä.

Litteraatiot voidaan jaotella neljälle tarkkuustasolle esimerkiksi seuraavasti: referoiva, perustaso, eksakti ja keskusteluanalyttinen litterointi. Näistä referoiva on kevyin tapa, joka ei sovellu syväanalyysiin eikä mahdollista monipuolista jatkokäyttöä. Tarkin mahdollinen litteraatiotaso on keskusteluanalyttinen litterointi, jossa tavoitellaan mahdollisimman tarkan puheen litteroinnin lisäksi myös haastateltavan tunteiden, ilmeiden ja eleiden kirjaamista. Näiden kahden välillä on peruslitterointi ja eksakti eli sanatarkka litterointi, jossa monipuolisen jatkokäytön mahdollistamiseksi, kirjataan puheen lisäksi myös esim. täytesanat, toistot, tunteet, eleet, tauot, ympäristön sekä vuorovaikutustilanteen vaikutukset. Peruslitteroinnissa kirjoitetaan haastattelu tarkasti auki keskittyen vain olennaisimpiin asiasisältöihin, jolloin kontekstiin kuulumaton asia voidaan haastattelijan harkinnan mukaan sulkea pois. Mahdolliset täytesanat, keskeneräiset sanat, ääntelyt tms. jätetään pois, sillä tavoitteena on keskittyä asiasisältöön. Puheen litteroinnin lisäksi on kuitenkin huomioitava mahdolliset tunteen ilmaiset, joilla on merkitystä keskeisen sisällön kannalta. Aineiston jatkokäsittelyn kannalta peruslitterointi on suositeltava vähimmäistaso. (Tietoarkisto 2022b.) Asiasisällön ymmärtäminen riittää litteraation tarkkuudeksi silloin kun kiinnostuksen kohteena on ilmiön sisäistäminen tai henkilön näkemykset ja mielipiteet. Tällöin ei ole tarvetta kiinnittää huomiota haastateltavan äänen sävyyn, taukoihin tai muihin yksityiskohtiin. (Günther ym. 2022.)

Tämän opinnäytetyön litterointitasoksi valikoitui peruslitterointi, sillä ilmiön ja asiasisällön ymmärtäminen haastateltavien kokemusten ja näkemysten kautta oli olennaisinta. Haastattelut olivat luonteeltaan neutraaleja eikä niiden aikana ilmennyt minkäänlaisia merkityksellisiä tunneilmauksia, joten tässä tapauksessa keskityttiin itse puheen asiasisällön litterointiin. Ennen litterointia on myös päätettävä, onko tarpeen säilyttää haastattelujen puhekielisyys vai voidaanko puhe muuttaa kirjakielisempään muotoon (Seitamaa-Hakkarainen 2022). Tämän

työn asiantuntijahaastattelut päätettiin selkeyden vuoksi litteroida kirjakielisempään muotoon poistamalla muun muassa täytesanoja, toistoja sekä korvaamalla epäselvä puhekielisyys kirjakielellä.

Litteroinnin jälkeen tekstit koodattiin hyödyntämällä värejä tärkeimpien asioiden esiin nostamisessa. Värikoodaus määriteltiin avustavien haastattelukysymysten perusteella jaottelamalla ja luokittelemalla aihealueet eri väreillä. Koodaaminen ei ole välttämätöntä, mutta se helpottaa aineiston sujuvaa läpikäyntiä myöhemmissä vaiheissa ja sillä voidaan kartoittaa aineiston rikkautta tutkimuksen merkityksellisten aiheiden kannalta. Koodaamiseen ei ole tarkkaan määrättyä mallia, vaan sen voi toteuttaa tarkoitukseen parhaiten soveltuvalla tavalla. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006g). Koodaaminen on laadullisen aineiston työväline, jolla aineisto ryhmitellään samankaltaisuuksien mukaisesti, jotta rikkaasta aineistosta saadaan esiin tavoiteltuja näkökulmia (Juhila 2022b.)

Word-tiedostoissa olleet litteroidut tekstit luettiin läpi useampaan kertaan ja samalla merkittiin tekstistä tärkeiksi määritellyt asiat selkeillä koodiväreillä, jotta eri teemat erottuivat mahdollisimman hyvin tekstimassasta. Lisäksi litteroidut keskustelut numeroitiin riveittäin juoksevilla numeroinnilla, jotta aineistoa luettaessa sekä muistiinpanoja ja merkintöjä tehdessä voi kätevästi palata haluttuun haastattelun kohtaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006g.) Visualisointi on hyvä havainnoinnin apukeino aineiston läpikäymiseksi ja soveltui tämän opinnäytetyön metodeihin. Seuraavassa vaiheessa oleelliset löydökset ja havainnot siirrettiin värikoodatusta Word-tiedostoista Excel-tiedostoon samaa värikoodausta hyödyntäen. Aineiston koodaamisen yhteydessä asioita ryhmiteltiin ja pilkottiin pienempiin osiin tutkimuskysymysten alle ja näin saatiin jäseneltyä aihekokonaisuuksia tutkimuskysymysten kannalta olennaisella tavalla.

Asiantuntijahaastattelujen tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia EU taksoniolla on yritysten liiketoimintaan sääntelyn voimaantulon ensimmäisessä vaiheessa. Haastatteluissa käsiteltiin EU-taksonian lisäksi yritysten vastuullisuustyötä ja liiketoiminnan kestävä kehityksen mukaista toimintaa. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2006h) toteavat, että haastatteluaineiston analyysin tarkoituksena on kiteyttää löydökset ja havainnot tuottamalla lisäarvoa tutkittavaan aineistoon. Aineiston rajaamisessa olennaisinta on valinnan selkeät perustelut, sillä aineiston analyysi ja tulkitseminen ovat pääasia, eikä esim. aineiston määrä. Rajausta tehdessä tulisi myös huolehtia, ettei mitään olennaista jää tutkimusasetelman ulkopuolelle. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006h.)

Tämän opinnäytetyön tutkimushaastattelut kulkivat vapaasti ilman tarkkaa kysymysten asetelua, joten keskusteluun nousi myös aiheita, jotka eivät olleet tutkimuskysymysten kannalta oleellisia. Tällaiset asiat on jätetty pois analyysistä ja keskitytty ainoastaan tärkeimpiin asioihin, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin ja lisäävät aineiston informaatioarvoa.

6.5 Eettisyys ja luotettavuuden arviointi

Luotettavuuden arviointi ja tarkastelu on erityisen tärkeää kvalitatiivisten tutkimusten kohdalla. Kuvaamalla aineiston käsittelyn eri vaiheet mahdollisimman tarkasti, voidaan lisätä aineiston luotettavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006i.) Tämän työn luotettavuuden arviointia käydään läpi yleisesti käytössä olevien periaatteiden mukaisesti. Haastateltavat henkilöt valikoituivat työtehtävän mukaisesti ylimmästä johdosta tai vastuullisuuden asiantuntijatehtävistä. Tällä varmistettiin saatavan tiedon ja haastattelujen tuottaman aineiston luotettavuus. Aineiston sisäisellä luotettavuuden varmistamisella varmennetaan se, että haastattelu ja siitä saatava aineisto vastaavat tarkasteltava ilmiötä eli tässä tapauksessa EU-taksonomiaa.

7 Tulokset ja yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaisia vaikutuksia EU-taksonialla on yritysten liiketoimintaan sääntelyn voimaantulon ensimmäisessä vaiheessa. Tässä luvussa käsitellään tutkimustuloksia, jotka vastaavat asetettuun tavoitteeseen sekä tutkimuskysymyksiin. Aineistoina toimivat asiantuntijahaastattelut sekä benchmarking analyysi. Haastatteluaineiston tuloksia käsiteltäessä jokaista tutkimuskysymystä lähestytään erikseen omassa alakappaleessa. Näin saadaan tiivistettyä ja perusteellisesti käsiteltyä aineistosta tunnistetut olennaisimmat asiat. Tällä haluttiin jäsentää ja selkeyttää tutkimustulosten kokonaisuutta.

Tutkimusongelmaa lähestyttiin kolmen tutkimuskysymyksen avulla. Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haettiin vastausta siihen, millaista tukea yritykset tarvitsevat EU-taksonomian vaatimusten täyttämiseksi. Toisen ja kolmannen tutkimuskysymyksen avulla koostettiin tietoa tämän ajankohtaisen teeman tuomista mahdollisuuksista ja haasteista suurten yritysten liiketoiminnalle. Näihin yhdistettiin lisäksi benchmarking analyysin tulokset, jotta voitiin verrata haastatteluissa esille tulleita resurssitarpeita tarjoilla olevaan palvelutarjontaan ja missä mahdollisesti olisi vielä potentiaalia konsultointipalveluille.

Seuraavissa alakappaleissa käsitellään tutkimuskysymyksittäin tärkeimmät ja olennaisimmat löydökset muodostamalla käsiteltävästä aineistokokonaisuudesta mahdollisimman kattava näkökulma siten, että myös yksittäisiä merkityksellisiä asioita huomioidaan, kun ne ovat olennaisuuden kannalta tärkeitä.

7.1 EU-taksoniaraportoinnin vaatima resurssitarve ja aiheen tunnettuus

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen ”Millaista tukea EU-taksonomian vaatimusten täyttämiseksi tarvitaan?” vastausten kartoittamisen lisäksi, haluttiin tarkastella myös yritysten aiempaa sisäistä ymmärrystä EU-taksonomiasta sekä heidän valmistautumisensa tasoa tuleviin

vaatimuksiin. Nämä taustaa kartoittavat selvitykset avasivat ymmärrystä siitä, millaisia tarpeita ja resursseja yritykset olivat käyttäneet EU-taksonomian selvitystyön tekemisessä. Näiden vastausten avulla konkretisoitui myös resurssien tarve seuraavissa raportoinnin vaiheissa. Seuraavaksi käydään läpi näitä taustatekijöitä ja kokemuksia haastateltavien näkemysten kautta.

Kysyttäessä haastateltavilta, kuinka tuttu aihe EU-taksonomia on, vastasi kolme viidestä aiheen olevan erittäin tuttu, yhdelle jokseenkin tuttu ja yksi ei ollut juurikaan kuullut aiheesta. Parhaiten asiasta olivat perillä henkilöt, jotka itse olivat tiiviisti edistämässä EU-taksonomiaan liittyviä selvityksiä. He toimivat vastuullisuuden, kehitys- ja lakiasioiden sekä johdon neuvonantajan rooleissa. Haastateltavat kuvailivat omaa ja yritystason ymmärrystä EU-taksonomiasta muun muassa seuraavasti:

”Jos nyt aloitetaan siitä, että on kyllä aika tuttu, olen käyttänyt aika paljon aikaa ja omia resursseja tämän vuoden puolella (2021) tämä taksonomian pureskeluun. Ja olen sitä tietoa niinku sitä mukaa, kun EU-taksonomian kehitys on edennyt, niin sitä tietoa vienyt sitten tuonne johdolle.” (Alfa)

”Juu tavallaan, mutta voisitko vähän avata vielä, sen takia myöskin kiinnostuin tästä. Meillä on EHSQ johtaja konsernissa, joka on hoitanut sitä puolta ja varmaan sitten tämäkin, EU-taksonomia, niin meneekö hänen tontilleen vai talous puolelle?” (Epsilon)

Nämä vastaukset kuvaavat kahta ymmärrystason ääripäätä. Haastateltava Alfa oli etsinyt tietoa ja luonut kattavan ymmärryksen seuraamalla aktiivisesti EU-taksonomiaan liittyvää edistystä ja siitä tiedottamista. Vastakohtana haastateltava Epsilon oli kuullut termin EU-taksonomia, mutta ei osannut yhdistää mitä kokonaisuutta asia tarkalleen koski.

Kun haastateltavilta kysyttiin, kuinka yrityksissä oli valmistauduttu EU-taksonomiaan, vastasi ainoastaan yksi viidestä, ettei minkäänlaista valmistautumista ollut tehty. Neljä muuta haastateltavaa olivat selvittäneet aihetta yrityksen sisällä omatoimisesti ja tiedustelleet asiasta mm. toimialajärjestöistä, alan liitoista ja pyytäneet yksittäisiä keskustelutyyppejä konsultointeja sekä osallistuneet mm. webinaareihin. Haastateltava Alfa mainitsi, että kysyttäessä aiheesta vuoden 2020 lopulla ei toimialajärjestössä oltu vielä tietoisia asiasta, joten hän teki selvitystyön itse. Hän totesi myös, että rahoitusallalla ja pankeilla oli tuolloin jo melko hyvä käsitys EU-taksonomiasta. Yrityksessä, jossa haastateltava Gamma työskentelee, on toimintaa useassa Euroopan maassa ja lisäksi myös Venäjällä. Gamma selvensi, että yrityksessä ei voida tehdä koordinoitua yhteistä EU-taksonomiaraportointia vaan jokainen maayksikkö on tehnyt selvitykset erikseen. Selvitystyö oli aloitettu yritystasolla keväällä 2021 ja Gamma oman

tiiminsä kanssa syksyn 2021 aikana.

Haastateltavat kuvasivat valmistautumistaan EU-taksonomiaan muun muassa seuraavasti vuoden 2021 joulukuussa:

”Joo olen aikaa tiiviisti seurannut kehitystä ja siinä on hyvin paljon vielä avoimia asioita koko taksonomian viitekehityksessä, ja näistä olen koittanut pysyä kuulolla, että miten siellä edistystä tapahtuu.” (Alfa)

”Olemme aika paljon tehneet sitä ihan itse, koska se on aika suoraviivainen. Nyt tämän vuoden aikana tietysti olemme seuranneet tavallaan sitä koko ajan. Mutta, että tämän vuoden aikana, että nyt kun siellä on ne kaksi ensimmäistä se ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen, kun ne on nyt tulleet ulos, niin olemme käyneet niitä kriteerejä läpi. Ja nyt minä juuri vertaan meidän projektejämme läpi, että miten ne niin kuin menevät sitten näihin taksonomia kriteereihin ja valmistaudutaan tavallaan siihen raportointiin, vaikka se ei vielä olekaan niin pakollista niitä teknisiä kriteerejä raportoida. Mutta käydään läpi jo nyt sitä ja sitten ohjeistetaan myös meidän projektejämme siihen suuntaan, että nämä tulevat nyt tavallaan uusina kriteereinä sitten sinne meidän suunnitelmamme ohjaukseen myös.” (Delta)

Elinkeinoelämän keskusliitto teetti huhtikuussa 2021 kyselyn, johon osallistui 50 suomalaista yritystä. Selvityksen mukaan kyselyyn vastanneista yritysjohtajista lähes 40 prosenttia ei tuntenut taksonomiaa lainkaan. Tämä oli yllättävää sillä taksonomia toi ensimmäiset merkittävät uudistukset yritysten raportointiin jo tammikuussa 2022. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2021.) On kuitenkin huomioitava, että EU-taksonomia ei välttämättä vielä alkuvaiheessa ole ollut toimitusjohtajien asialistoilla, vaan selvitystyö on käynnistetty organisaatioiden muissa toiminnoissa. Tätä näkemystä vahvistaa myös tämän opinnäytetyön haastattelujen tulokset, joiden mukaan EU-taksonomiaan perehdyttiin erityisesti yritysten vastuullisuus-, talous- ja kehitystoiminnoissa.

Asiantuntijahaastatteluissa kävi selvästi ilmi, että kaikille, jotka olivat edistäneet EU-taksonomiaa yrityksissä, oli tärkeää saada mahdollisimman kattava sisäinen ymmärrys asiaan. Tämä ei kuitenkaan poissulkenut ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden hyödyntämisen mahdollisuutta, vaan niiden koettiin antavan tärkeää tukea prosessin aikana. Esimerkiksi haastateltava Gamma kertoi, että he tulevat yrityksessä käyttämään konsultin tai tilintarkastajan palveluja keräämänsä tiedon, erityisesti lausuntojen ja tulkintojen, tarkastamisen yhteydessä ennen niiden varsinaista raportointia. Samalla linjalla oli myös haastateltava Delta, joka kertoi kansainvälisen konsulttiyrityksen tekevän benchmarkauksen eli vertailuanalyysin, jolla varmistetaan yrityksen valmistelema taksonomialinjaus suhteessa alan muihin toimijoihin.

”Suurempi apu tarvitaan varmaan sitten myöhemmin eli että se mitä on tehty, on suunnilleen oikein niin siihen me tarvitaan tilintarkastajan apua, konsulttiapua, että ne voi katsoa, että on oikein ymmärretty ennen kuin raportoidaan.” (Gamma)

Kaikki vastaajat kertoivat voivansa harkita ulkopuolisen asiantuntijan tai konsultin palveluja EU-taksonomiatyön yhteydessä. Epsilon korosti, että hän voisi harkita konsultointipalvelun hyödyntämistä, jos asia on liiketoiminnan kannalta kriittinen ja ostettu palvelu tuottaa selkeää lisäarvoa yrityksen toiminnalle. Muutoin ulkopuolisen konsultoinnin koetaan Epsilonin mukaan tuottavan vain kuluja, jolloin asia pyritään hoitamaan sisäisillä resursseilla. Epsilon oli ainoa haastateltavista, joka otti esiin kriittisen näkökulman konsulttipalveluihin. Tämä saattoi johtua siitä, että hänellä ei ollut käsitystä EU-taksonomian vaikutuksista yrityksen sisäisiin resursseihin ja lisääntyvään työkuormitukseen. Muut haastateltavat olivat selkeästi ulkopuolisen avun tarpeen kannalla. Haastateltavat Alfa ja Beeta totesivat avainhenkilöiden valmentamisen ja perehdyttämisen EU-taksonomian syvällisempään ymmärtämiseen olevan ehdottoman tärkeää. Valmennukselle koettiin olevan tarvetta erityisesti raportoinnin vaatimusten laajenemisen yhteydessä.

7.2 EU-taksonomian tuomat haasteet ja mahdollisuudet yritykselle

Elinkeinoelämän keskusliiton tutkimuksessa kaksi kolmesta suuryrityksestä piti EU-taksonomiaa positiivisena edistysaskeleena (Elinkeinoelämän keskusliitto 2021). Tämän opinnäytetyön asiantuntijahaastatteluihin vastanneista kaikki pitivät EU-taksonomiaa lähtökohtaisesti positiivisena asiana sen tuoman yhteismitallisuuden ja vahvasti vihreään siirtymään ohjaavan tavoitteensa johdosta. Sen uskottiin tuovan myös merkittäviä etuja rahoituksen saatavuuteen ja vahvistavan liiketoiminnan strategista muutosta kohti kestävämpää liiketoimintamallia. EU-taksonomian koettiin tuovan lisäksi myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia, mutta vastaajien keskuudessa oli hieman epävarmaa, miten mahdolliset hyödyt saadaan hyödynnettyä brändin vahvistamiseksi lisäarvoa luomalla. Haastateltavat mainitsivat seuraavanlaisia asioita EU-taksonomian tuomina mahdollisuuksina:

”Näen sen näin, että ohjaavuus siinä, että meillä on rahoitus ja sijoittajat ja tällaiset siellä taustalla, yritystoiminnan taustalla, vahvasti ohjaavana tekijänä mihin sijoitetaan sekä yritystasolla rahoituksen että myös sitten varmasti niin kuin toimittaja ja asiakassuhteessa niin se tulee näkymään ne vaatimukset tulee niinku sitä kautta, se on positiivinen.” (Beeta)

”Hyödyt on minun mielestäni ovat ihan selkeästi sellaiset, että tulee tavallaan yhteinen kriteeristö ja vertailukelpoisuutta. Miten vertaat, jos ollaan Lead

platina tai RTS 5 tähteä, niin kumpi on sitten parempi? Vertailtavuus, niin me nähdään se kyllä oikein positiivisena asiana." (Delta)

Haasteiden osalta haastateltavat mainitsivat useita eri näkökulmia. Osa oli jo matkan varrella havaittuja ja osa ennakoiteja siitä, mitä seuraavat taksonomiaan liittyvät vaatimukset tulevat vaatimaan yritysten resursseilta. Muun muassa tarvittavan tiedon saatavuus yritysten tarvarantoimittajilta ja muilta olennaisilta sidosryhmiltä koettiin haasteelliseksi erityisesti silloin kun yhteistyökumppaneita on merkittävän paljon. Haastateltava Delta totesi, että tiedon saaminen alihankkijoilta ja sidosryhmiltä tulee olemaan hankalaa, eli mitä isompi toimija sitä paremmin he ovat jo varautuneet ja tietoa on sitä kautta saatavilla. Mutta pienempien toimijoiden kanssa voi olla haasteellisempaa ja yrityksen on siten mietittävä, mitä kriteerejä asettavat alihankkijoille, että tarvittava tieto on varmasti taksonomian mukaista ja saatavilla. Toisaalta jos esimerkiksi yrityksen tuoteportfolio ja hankintaketjut ovat laajoja, voi olla haasteellista saada tarvittavaa dataa aikataulun mukaisesti kompleksiselta verkostolta. Vastaa- vasti jos yritysten toiminnot olivat yrityksen omissa prosesseissa hyvin hallinnassa, todettiin tarvittavan datan olevan myös selkeämmin saatavilla ja hyödynnettävissä. Haastateltava Gamma kuvasi tiedon saatavuuden haasteita seuraavasti:

"Eli meillä on kymmeniä tuhansia eri toimittajia, kun meillä on niin monta eri tuotealuetta, niin se on erittäin vaikea alue hallittavaksi." (Gamma)

"Nopealla aikataululla, missä säännöt ovat vielä vähän epäselviä ja muuttuu vielä, onko tämä niin kuin tulkittu oikein? Jokaisella firmalla on varmaan vähän eri käsityksiä. Säännöt ovat vielä vähän eläviä ja vaikka ne ovat kirjallisesti hyvin detaljeja, käytännön tasolla ei ole kuitenkaan aina niin selkeitä ne säännökset. Toinen ongelma tulee olemaan sen datan saaminen toimittajilta, kun on varsinkin laaja tuotepaletteetti, monta eri toimittajaa, niin tulee olemaan vaikeata saada sitä dataa käytännössä. Kaikki toimet ei ole valmiita siihen vielä, että niillä olisi sitä dataa antaa. Pelottaa, että siitä tulee aika työläs vaihe siitä ka- lastelusta." (Gamma)

Epäilyjä herätti myös se, ovatko eri maat tasa-arvoisessa asemassa keskenään. Rakennusalalla toimiva haastateltava Alfa esitti huolensa aiheesta näin:

"Ilmastomuutos on meidän alallamme ihan valtavan iso haaste. Pistääkö taksonomia maat eriarvoiseen asemaan, että sijoitukset vetäytyvät pois Suomesta, koska Suomi ei ole riittävän taksonomian mukainen?" (Alfa)

Lisäksi haastateltava Delta kertoi asiakasviestinnän olevan tärkeässä roolissa, kun pohditaan, miten asiakkaille kerrotaan tiukentuneista säädöksistä, jotka vaikuttavat esimerkiksi totuttuun palvelutasoon:

”Yleiseurooppalaisia, niin kun siellä on ne vesimäärien kriteerit, niin ne olivat aika tiukkoja silleen varsinkin suomalaiseen käytäntöön. Kyllä me saadaan hanaan valmistajilta sellaisia hanoja, jotka tulee olla, mutta me sitä vaan niinku pohdittiin, että hotellissa sitten esimerkiksi, että suomalaiset on tottuneet, että sitä vettä tulee paljon eikä liruttele sieltä suihkusta, että se täytyy ainakin tiedottaa tosi hyvin sitten meidän asiakkaillemme, että he ovat tietoisia siitä, että vesi virtaa, mutta tulee sitten pienemmän. Tällaisia niin tavallaan tiedotus ja valistus asioita ja sitten tietysti samaan aikaan korostaa sitä, että meidän pitää viemäriverkkoon kanssa sitten kaupungin puolella saada, että se jaksaa vetää pienemmällä vesimäärällä, ettei tule tukoksia.” (Delta)

EU-taksoniaan liittyvän uuden datan integroiminen yritysten nykyisiin järjestelmiin tulee haastateltujen asiantuntijoiden mukaan olemaan merkittävä haaste. Tällaisen järjestelmäintegraation läpivieminen on resursoitava huolellisesti ja olisi kokonaisuudessa pidemmän aikavälin projekti. Datan kerääminen tulee olemaan huomattavan raskas prosessi suurten tietomäärien vuoksi, joten manuaalinen käsittely olisi todennäköisesti mahdotonta. Myöskään tietojärjestelmiin kohdistuvan muutostarpeen määrää ei osattu vielä arvioida ja siten ei myöskään varautumista taloudellisiin resurssitarpeisiin. Haastateltava Alfa avasi tiedon integroimiseen liittyviä haasteita seuraavasti:

”Ehkä isoin työ tulee olemaan se ja on se, että me saadaan niin kuin yritysten eri järjestelmät keskustelemaan keskenään. Nää kaikki kriteeristöt liittyvät kiinteistöihin ja rakennuttamiseen. Miten me saamme näiden kriteerit ja raportointi osaksi talousraportointia? Liikevaihto CapEx ja OpEx, jotka ovat nämä taksonomian raportointivaateet. Miten me saadaan linkitettyä sitten kiinteistöjen energiatehokkuus asioihin? (Alfa)

EU-taksoniasta on saatavilla tietoa niin virallisilta sivustoilta kuin kasvavassa määrin myös muun muassa eri asiantuntijatahoilta ja konsultointiyrityksiltä. Haastateltavat totesivatkin tiedon määrän olevan erittäin runsasta, mutta olennaisimman asian löytäminen ja tiedon tulokinnanvaraisuus koettiin ongelmaksi. Myös yksityiskohtaisen tiedon soveltaminen käytäntöön todettiin hankalaksi. EU-taksoniasta raportoitavan taloudellisen ja teknisen datan on myös oltava selkeästi todennettavissa. Tämä asettaa osaltaan kriteerit datan hallinnoinnille. Haastateltava Gamma aikoi käyttää ulkopuolisen asiantuntijan palveluja tiedon varmentamiseksi ennen lopullista raportointia. Tällä hän halusi varmistaa, että yrityksen sisäinen tulkinta on

oikea. Myös Delta mainitsi käyttävänsä konsultointiapua vahvistaakseen, että heidän raportointinsa on linjassa alan muiden toimijoiden kanssa.

Asiantuntijahaastatteluihin vastanneista neljä viidestä arvioi raportoinnin määrän lisääntyvän samalla kun EU-taksonomian raportointiin kohdistuvat vaatimuksetkin lisääntyvät. Resursseja kuormittavaksi koettiin myös mm. tarvittavan tiedon saatavuus, tiedon tulkinta ja prosessointi raportoitavaan muotoon. Elinkeinoelämän keskusliiton tutkimuksen mukaan taksonomiaan perehtyneistä yrityksistä 70 prosenttia arveli taksonomian lisäävään raportointimäärää kohtuullisen paljon tai merkittävästi. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2021.) EK:n tutkimus ei pureutunut syvemmälle koettuihin haasteisiin tai niiden juurisyihin, joten tämä opinnäytetyö tukee hyvin EK:n aiempaa selvitystä aihealueen haasteiden ymmärtämiseksi.

Taulukossa 1 on koottu asiantuntijoiden haastatteluissa mainitsemat EU-taksonomiaan liitetyt haasteet ja mahdollisuudet. Haasteina koettiin datan integroiminen olemassa oleviin järjestelmiin, tiedon saatavuuden ja soveltamisen kompleksisuus, epäselvyys ja tulkinnanvaraisuus, näyttöön perustuvan tiedon todennettavuus, taksonomian kriteerit täyttävän raportoinnin yhdistäminen muuhun raportointiin sekä muutoksen mukainen viestintä. Mahdollisuuksina nähtiin yritysten raportoiman tiedon yhteismitallisuus ja viherpesun estäminen, vastuullisen liiketoiminnan ja rahoituksen systemaattinen siirtyminen kohti kestäväää toimintaa, rahoituksen saatavuuden nopeutuminen, toimijoiden yhteiset tavoitteet, uudet liiketoimintamahdollisuudet, lisäarvon tuottaminen sekä strateginen muutos kestävään liiketoiminnan kehittämiseksi.

Haasteet	Mahdollisuudet
Datan integrointi; Yritysten järjestelmien integrointi taksoniadataa varten	Yhteismitallisuus; Yhtenäiset kriteerit, vertailtavuus, linjaus estää viherpesua.
Tiedon saatavuus; Laajat tuotealueet, suuret tavarantoimittajamäärät, joilta tieto saatava, riippuvuus yrityksen ulkopuolisista toimijoista.	Vastuullisuuden ja rahoituksen yhdistäminen; Ohjaa vahvasti kohti kestäväää liiketoimintaa ja pakottaa systemaattiseen muutokseen.
Tiedon soveltaminen; Paljon yksityiskoh- taista tietoa, joiden käytäntöön sovelta- minen haastavaa.	Rahoituksen saatavuus; Sopimusedut, nopeut- taa päätösten tekoa.
Tulkittavuus; Säännöt epäselviä, vaike- asti tulkittavia laajoja tietomassoja ja merkitysten tulkinnanvaraisuus.	Yhteiset tavoitteet; Ohjaavuus kaikkien toimi- joiden kesken esim. yritykset, sijoittajat, tava- rantoimittajat, asiakkaat.
Todennettavuus; Näyttöön perustuva data, mukaan lukien taloudelliset ja tek- niset tiedot.	Liiketoimintahyödyt; Miten positiiviset mah- dollisuudet saadaan käännettyä liiketoiminta- hyödyksi ja brändin vahvistamiseksi?
Raportointi; Taksonomian kriteerit ja ra- portointi osaksi talousraportointia.	Lisäarvon tuottaminen; Arvon luominen takso- nomiamukaisuuden myötä.
Viestintä; Tiedotus ja valistus esim. asi- akkaille, jotta ymmärretään miksi esim. hotellien suihkujen veden virtaus on aiempaa maltillisempaa. Avataan lä- pinäkyvästi raportoinnin tulos.	Strateginen muutos; Liiketoiminnan proses- sien strateginen kehittäminen kestävään kehi- tyksen mukaisiksi.

Taulukko 2: Kooste asiantuntijoiden haastatteluissa mainitsevat EU-taksonomiaan liitetyt haasteet ja mahdollisuudet

7.3 Asiantuntijahaastatteluiden yhteenveto

Asiantuntijahaastatteluista koostettiin tiiviit yhteenvedot, jotta palaaminen aineistoon tulos- ten koostamiseksi oli systemaattista ja ketterää. Yhteenvedot tiivistävät litteroidut ja kooda- tut aineistot ja niihin koostettiin kunkin haastateltavan näkemys siitä, kuinka hyvin hänen edustamassaan yrityksessä EU-taksonomia tunnettiin, milloin valmistautuminen oli aloitettu, mitä toimenpiteitä yrityksessä oli tehty ja mistä tietoa oli haettu tai saatu.

Haastateltava Alfa:

EU-taksonomia oli haastateltava Alfalle erittäin tuttu aihe. Haastateltava oli käyttänyt melko

paljon aikaa ja omia resursseja aiheeseen tutustumiseen, seurannut tiiviisti kehitystä kulu-
neen vuoden aikana. Valmistautuminen oli aloitettu hyvissä ajoin vuoden 2021 alussa. Loppu-
vuodesta 2021 taksonomian kehitystä oli seurattu yhdessä eri toimintojen kanssa sekä sään-
nöllisesti myös johtoryhmässä. Yrityksessä oli tehty paljon sisäistä selvitystä EU-taksonomian
aikataulun mukaisesti kuten esim. kartoitettu kuinka iso osa liiketoiminnasta on taksonomian
piirissä. Talousyksikössä oli selvitetty raportointia ja pankit olleet mukana vihreän rahoituk-
sen tiimoilta. Yrityksessä oltiin siirtymässä yhden asiantuntijan selvitystyöstä laajempaan laa-
jemman ymmärryksen luomiseen koko organisaation tasolla.

Haastateltava Beeta:

Haastateltava Beetalle EU-taksonomia oli jokseenkin tuttu, mutta hän kertoi, ettei aihe vielä
joulukuussa 2021 näkynyt lakipuolen päivittäisessä tekemisessä eli hänen työpöydällään. Bee-
talla ei ollut taksonomiasta täysin tarkkaa kokonaiskuvaa, sillä vastuu ja tekeminen painottui
toistaiseksi muihin yksiköihin kuten esim. vastuullisuus- ja talouspuolelle. EU-taksonomia ai-
heena nousi esille vuoden 2020 yritysvaluuohjelman päivittämisen yhteydessä. Kokonaisuu-
dessaan työ oli vasta alussa. Yrityksessä oli edetty taksonomian aikataulun mukaisesti. Joulu-
kuussa 2021 oli selvitysvaihe käynnissä muun muassa siitä, millä kaikilla tavoin taksonomia tu-
lee vaikuttamaan yrityksen toimintaan, mitkä ovat tärkeimmät mittarit, millaista uutta tietoa
tarvitaan, miten vaatimukset täyttyvät ja miten prosessia tullaan kehittämään.

Haastateltava Gamma:

Haastateltava Gamma kertoi yrityksen vastuullisuusstrategian olevan työn alla ja tähän pro-
sessiin liittyi myös EU-taksonomia. Omatoiminen aiheeseen perehtyminen oli yrityksessä aloi-
tettu keväällä 2021 ja haastateltavan omassa tiimissä syksyn 2021 aikana. EU-taksonomiaa
koskeva selvitystyö oli aloitettu kartoittamalla maakohtaisesti, mikä on taksonomian mukai-
nen osuus liiketoiminnasta. Tavoitteena oli saada kaikkien eri toimintamaiden käsitys samalla
tasolle, jotta raportointi olisi yhtenäistä. Yrityksellä on toimintaa laajalti Euroopassa, joten
jokainen maayksikkö oli tehnyt selvitykset erikseen, sillä EU-taksonomiaan liittyvää raportoin-
tia ei voitu hoitaa keskitetysti tämän yrityksen tapauksessa. Projektia johti talouspuolen asi-
antuntija ja hän oli käyttänyt arviolta puolet työajastaan selvitystyöhön. Lisäksi Gamma ar-
vioi, että ensimmäisen vaiheen selvitystyöhön tulee kulumaan kaikkienensa muutama henkilö-
työvuosi. Prosessin Gamma luonnehti haasteelliseksi sen kompleksisuuden ja taksonomian kes-
keneräisyyden vuoksi.

Haastateltava Delta:

Yrityksessä, jossa haastateltava Delta työskenteli, oli tehty vuoden 2021 alusta asti kattavasti
EU-taksonomiaan liittyvää selvitystyötä. Yrityksen asiantuntijat olivat perehtyneet asiaan
omatoimisesti lukemalla mm. 700 sivuista taksonomia aineistoa ja siihen liittyviä dokument-
teja. Delta mainitsi, että yritykselle oli selkeää mitkä portfolion osa-alueet olivat takso-
nomiakelpoisia eikä kyseenalaisia rajatapauksia koettu olevan. Yrityksessä oli koottu erityinen

taksonomiaa läpikäyvä ryhmä, joka seurasi aktiivisesti EU-taksonomian kehittymistä ja varmisti, että tulkinat kriteereistä olivat linjassa muiden samalla toimialalla toimivien kanssa. Parhaillaan käynnissä oli kahden ensimmäisen osion eli ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvien kriteeristöjen läpikäynti. Käytännössä yrityksessä oli käyty läpi projekteja, joita he peilasivat ja vertasivat taksonomia kriteereihin ja valmistautuivat tulevaan raportointiin. Valmistautuminen oli jo aloitettu hyvissä ajoin, vaikka vielä ei ole pakollista raportoida teknisiä kriteerejä. Tämä vaihe koettiin hyödylliseksi käydä läpi, jotta he pystyvät jo ohjeistamaan projektitiimejä ennakoimaan sekä huomioimaan uudet kriteeristöt tulevien projektien yhteydessä. Liiketoiminnan kehityksestä vastaavassa toiminnassa tehtiin keskitetysti EU-taksonomiaa koskevat tulkinat, jotta muiden osastojen ei tarvitse tehdä niitä erikseen. Lisäksi Delta totesi, että talousosastolla oli tärkeä rooli taksonomian mukaisen liikevaihdon sekä CAPEX ja OPEX lukujen tarkastelussa ja heidän kanssaan oli tehty tiivistä yhteistyötä. Vastaavasti lakiosasto ei haastateltavan mukaan ollut juurikaan ollut prosessissa mukana.

Haastateltava Epsilon:

Haastateltava asiantuntija oli ainoa, jolla ei ollut EU-taksonomiaan liittyvät asiat tiedossa ja hänelle oli epäselvää, koskeeko EU-taksonomia hänen edustamansa yrityksen toimintaa. Tästä johtuen joulukuuhun 2021 mennessä, ei asiaan ollut vielä valmistauduttu millään tavalla. Epsilon arvioi, että aihepiiri voisi kuulua joko konsernin EHSQ johtajan tai talouspuolen tiimin toimenkuviin.

7.4 Benchmark-selvityksen yhteenveto

Opinnäytetyön tutkimukseen sisältyi myös benchmarking eli vertailuanalyysi, jossa tarkasteltiin EU-taksonomiaan liittyvää asiantuntijapalveluiden tarjontaa keväällä 2022. Kartoitusta tehtiin verkkosivuilla hakusanojen avulla. Hakusanoina käytettiin ”EU-taksonomia”, ”EU taxonomy”, ”EU-taksonomia konsultointi” ja ”EU taxonomy consulting”.

Vertailuun otettiin mukaan 14 toimijaa, jotka valikoituivat hakutulosten mukaisesti satunnaisessa järjestyksessä. Kaikkien yritysten sivustot käytiin systemaattisesti läpi ja tarkasteltiin tarjolla olevien EU-taksonomiaan liittyvien palvelujen saatavuus neljän ryhmittelyn mukaisesti: valmiit palvelupaketit, räätälöidyt palvelut, digitaaliset ratkaisut ja tarjolla olevat avoimet webinaarit. Samalla myös osallistuttiin tarjolla oleviin webinaareihin, jotta palveluista saatiin mahdollisimman kattava ymmärrys. Eri toimijoiden webinaarit käsittelivät EU-taksonomiaa hyvin saman tyyppisesti ja mukana oli useimmiten asiantuntijahaastattelu, jonka avulla avattiin joko käytännön prosesseja tai tarjolla olevien palvelujen sisältöä.

Tarkasteltaessa saatavilla olevia palveluja voidaan todeta, että yhtä toimijaa lukuun ottamatta kaikki tarjosivat räätälöityjä palveluja ja näistä kahdeksan myös valmiiksi rakennettuja kokonaisuuksia, jotka keskittyivät useimmiten EU-taksonomian ensimmäisen selvitysvaiheen prosessimaiseen jäsentelyyn ja valmistautumiseen. Yrityksille räätälöidyt palvelut ovat

palvelun tilaajan kannalta optimaalisin vaihtoehto, vaikkakin yrityskohtaiset kokonaisuudet saattavat lisätä kustannuksia. Kustannustehokkuuden näkökulmasta valmis palvelukonsepti on yleensä edullisempi vaihtoehto, mutta se ei välttämättä ole tehokkain vaihtoehto tarpeeseen nähden. Avoimien webinaarien osalta ainoastaan kolme konsulttitoimistoa ei tarjonnut niitä vapaasti sivustoillaan, tai ei ainakaan ollut tarkastelun ajankohdan aikana saatavilla. Näiden osalta tarjonta oli monipuolista ja muutamat toimijat olivat hyvinkin aktiivisia webinaarien tarjoamisessa.

Vähiten EU-taksonomiaan liittyvää konsultointipalvelua oli tarjolla digitaalisten ratkaisujen osalta. Ainoastaan viisi toimijaa neljästätoista tarjosi EU-taksonomiaa koskevien haasteiden ratkaisuun myös digitaalisia palveluita. Tällaiset palvelut vaativat perinteisestä konsultointipalvelusta poikkeavaa asiantuntijaosaamista, joten on ymmärrettävää, että tällainen tekninen osaaminen ei ole kaikkien toimistojen ydintoimintaa. On kuitenkin huomioitava, että opinnäytetyön tutkimushaastattelussa ilmeni, että juuri digitaalisia ratkaisuja kaivattiin helpottamaan kasvavan datan käsittelyä ja analysointia sekä integrointia muihin järjestelmiin. Tarjolla olevat digitaaliset ratkaisut kattoivat kestävyysraportoinnin kokonaisuuksia mahdollistaen muun muassa yrityksen EU-taksonomiaselvityksen yhden työkalun avulla, taksonomian mukaisten toimintojen liikevaihdon, Capexin ja Opexin laskennan sekä dokumentoinnin kolmannen osapuolen varmentamisen tueksi.

Benchmark-selvityksen löydökset kirjattiin ylös ja ne on esitetty taulukossa 3, jossa ovat kaikki selvitykseen mukaan otetut 14 konsulttitoimistoa, jotka tarjoavat EU-taksonomiaan liittyviä asiantuntijapalveluita. Palvelutarjontaa tarkasteltiin saatavuuden mukaan ja merkittiin taulukkoon neljän ryhmittelyn mukaisesti: valmiit palvelupaketit, räätälöidyt palvelut, digitaaliset ratkaisut ja tarjolla olevat avoimet webinaarit.

Konsultointiyritys:	Valmiit palvelupaketit	Räätälöidyt palvelut	Digitaaliset ratkaisu	Avoimet webinaarit
afry.com	x	x	-	x
deloitte.com	-	x	-	-
ecobio.fi	-	x	Ecobio Manager	x
ecoreal.fi	x	x	-	x
ey.com	-	x	-	x
gaia.fi	x	x	-	x
granlund.fi	x	x	AI-Taksonomiakartoitus	x
greenomy.io	-	-	x	-
greenstep.com	x	x	-	x
kpmg.fi	-	x	-	x
milton.com	-	x	-	x
ramboll.com	x	x	-	x
uprightplatform.com	x	x	x	-
workiva.com	x	x	x	x

Taulukko 3: Benchmark-selvityksen yhteenveto

Selvitys vahvisti oletetusti, että kaikki perinteistä konsultointia tarjoavat yritykset kertoiva räätälöivänsä EU-taksonomiaa käsittävät palvelunsa kullekin yritykselle tarpeen mukaan. Lisäksi osalla toimijoista oli valmiita EU-taksonomiaa käsitteleviä palvelupaketteja erilaisilla sisällöillä. Mielikuva EU-taksonomian asiantuntijuudesta korostui sellaisilla toimijoilla, jotka tarjosivat myös ilmaisia webinaareja sekä asiantuntijoiden tekemiä artikkeleita EU-taksonomiasta. Tasaisesta tarjoamasta poikkesivat digitaalisia palveluja tuottavat toimijat, jotka korostivat EU-taksonomiaan liittyvän datan hallinnan sekä tulkinnan selkeyttämistä ja kokonaisvaltaista resurssitehokkuutta. Vertailuanalyysin tulos ei tuonut esiin mitään uutta tai yllättävää, mutta vahvisti sen, että tarjonta on hyvin samanlaista ja jopa runsasta yleisellä tasolla. Ainoastaan digitaalisten palveluratkaisujen tarjonta, kuten esimerkiksi raportointi- ja datankeräysalustat, josta voisi löytyä uusi liiketoimintamahdollisuus perinteisen korkeatasoisen konsultoinnin rinnalle. EU-taksonomia on yksi teema muiden konsulttipalvelujen tarjonnassa, eikä sen vuoksi tuo erityistä erottautumisen mahdollisuutta.

8 Johtopäätökset ja pohdinta

Yhteiskunnalle on entistä tärkeämpää löytää tehokkaita ratkaisuja ja liiketoimintamalleja, jotka tuottavat taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäviä ratkaisuja entistä rajallisempia ekologisia reunaehtoja kunnioittaen. EU-taksonomia on yksi keino edistää vihreää siirtymää. Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin EU-taksonomiaa kestävyuden ajurina ja millaisia vaikutuksia taksonomian toimenpidevaatimuksilla on yritysten liiketoimintaan. Johtopäätökset -luvussa käsitellään tutkimustuloksia, niiden merkitystä sekä sitä, kuinka tulokset vastaavat tutkimuskysymyksiin.

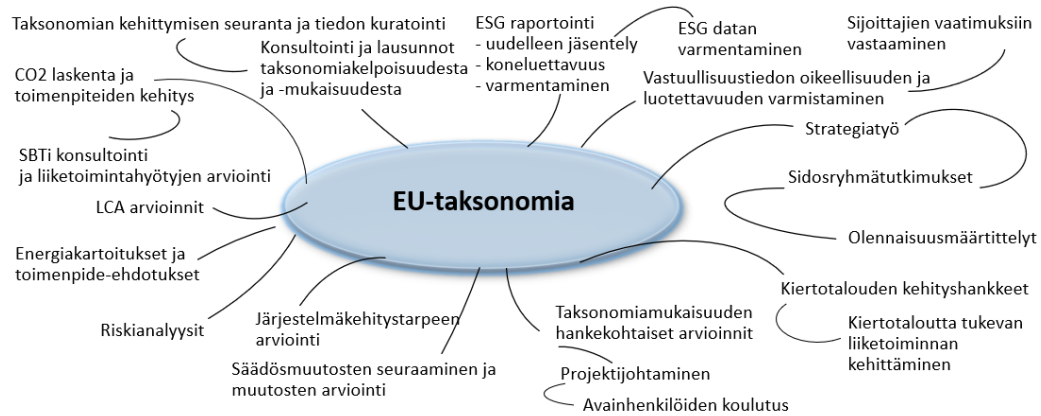
8.1 Johtopäätökset

EU-taksonomia on moniulotteinen, kehittyvä ja muuttuva kokonaisuus, joka vaatii yrityksiltä resurssien (kuten esim. henkilöstö, talous, tietojärjestelmät) lisäksi laajaa sidosryhmäyhteistyötä ja jatkuvaa muuttuvien prosessien tulkintaa sekä seurantaa. EU-taksonomiaan liittyvät raportointivaatimukset voivat olla monimutkaisia riippuen mm. yrityksen toimialasta, toiminnan laajuudesta ja organisaatorakenteesta. Tärkeimpinä askelmerkkeinä taksonomiaraportointia suunniteltaessa tulisi ensin tunnistaa, mitkä taloudelliset toiminnot kuuluvat EU-taksonomian piiriin. Tämän jälkeen on huolellisesti selvitettävä indikaattoreiden laskentamenetelmät ja teknisten yhdenmukaistamiskriteerien soveltuvuus. Tiedonkeruu- ja tiedontuotantoprosessit saattavat vaatia olemassa olevien tietojärjestelmien mukauttamista ja siten myös lisäinvestointeja. Tärkeintä kokonaishallinnan kannalta on tiivis yhteistyö sidosryhmien kanssa sekä keskustelut erityisesti tilintarkastajien tai riippumattomien varmennuspalvelujen tarjoajien suuntaan, jotta voidaan olla varmoja raportoitavan datan oikeellisuudesta.

Tulosten perusteella päädyttiin johtopäätöksiin, jotka vahvistavat monipuolisen asiantuntijakonsultoinnin tarpeen tärkeänä lisäarvon tuottajana EU-taksonomiasta raportoiville yrityksille. Tiedon generalisoitumisen myötä asiantuntijataso tietoa on yhä enemmän ja laajemmin kaikkien saatavilla, mutta selvityksellä osoitettiin, että pelkkä saatavilla olevan tiedon laatu ja määrä ei riitä kompleksisten ongelmien ratkaisemisessa, silloin kun kyseessä on jatkuvasti muuttuvat systeemit. Yritykset tarvitsevat omien resurssien lisäksi apua kompleksisten asiakokonaisuuksien hahmottamisessa sekä niiden kytkemisessä liiketoiminnan ytimeen. Lisäksi tulosten perusteella havaittiin, kuinka paljon erilaisia asioita kytkeytyy EU-taksonomiaan ja millaisia vaikutuksia näillä on yritysten resurssointiin. Tämä puolestaan tuottaa uusia palvelumahdollisuuksia konsultoivalle yritykselle.

Kuviossa 14 on havainnollistettu konkreettisia asiayhteyksiä EU-taksonomiaan liittyen. Nämä teemat, esiintyivät asiantuntijahaastattelussa sekä tietoperustaan ja opinnäytetyön aihealueeseen liittyvän taustamateriaalin selvitysten myötä. Miellekartaksi kootut asiat havainnollistavat laajan kirjon erilaisista aihealueista, joista voisi löytyä toimeksiantoja asiantuntijakonsultoinnille elleivät nämä ole jo mukana heidän palvelutarjonnassaan. Tässä vaiheessa

käytettiin palvelumuotoilun tuplatimanttimallin laajentavan näkemyksen menetelmää (kehittäminen) tarkastelemalla EU-taksonomiaa tietoperustan teemoihin liittyen.

Kuvio 13: EU-taksonomiaan liittyviä palvelumahdollisuuksia konsultoivalle yritykselle

Yritysten toimintojen taksonomiakelpoisuuden määrittäminen voi olla monimutkainen ja pitkä prosessi riippuen toimialakohtaisista vaatimuksista. EU-taksonomia perustuu tieteeseen ja lisäksi kaikki raportoitava data vaatii vahvan asianmukaisen näytön. Tämä vaatii erityisesti myös monipuolista substanssiosaamista. Teknisen seulonnan jälkeen tarvitaan lisäksi taloudellista ja kirjanpidollista ymmärrystä kun KPI:t CAPEX ja OPEX määrittelyineen tulevat selvitetäviksi.

Asiantuntijahaastattelut toivat selkeästi esille monipuolisen resurssoinnin tarpeen niin sisäisesti kuin ulkoisestikin. Ulkoisiin asiantuntija resursseihin oltiin valmiita panostamaan, jos saatava hyöty oli konkreettinen. Tärkeänä pidettiin myös sisäisen asiantuntijuuden sekä kokonaisymmärryksen kasvattamista. Taulukkoon 3 on koostettu johtopäätösinä toimenpiteet, jotka selvityksen mukaan olivat yrityksille haastavia ja joihin koettiin tarvittavan ulkopuolista apua. Taulukossa on lisäksi palveluehdotukset, joilla näihin haasteisiin voisi löytyä ratkaisu esimerkiksi konsultointipalvelun kautta. Osa näistä palveluista on jo konsulttiliiketoiminnan käytössä, joten tämä vain vahvistaa olemassa olevien palvelujen tarpeellisuuden nyt ja tulevaisuudessa.

Toimenpide	Palveluehdotus
EU-taksonomian viitekehyksen ymmärtäminen.	Koulutus henkilökunnalle perusteista ja alan teknisistä kriteeristöistä.
Vaikutukset omaan ja asiakkaiden liiketoimintaan.	Tiekartta tarvittaville toimenpiteille.

Taksonomiakelpoisuuden ja -mukaisuuden raportointi.	Taksonomiakelpoisten ja -mukaisten osuuksien tunnistaminen liiketoiminnasta.
Teknisten arviointikriteerien soveltaminen; ympäristökriteerit ja ei-merkittävää-haittaa-kriteerit (DNS).	Toimintaohjeet taksonomiamukaiselle toiminnalle.
Taksonomiamukaisuuden, minimisuoja vaatimusten täyttymisen selvitykset rahoittajille.	Kartoitus- ja selvitystyö sekä selvitysten valmistelut.
Taksonomiamukaisen liiketoiminnan kasvattaminen.	Suosituksat jatkotoimenpiteille, johdon konsultointi.
Taksonomian riskiarviointi; haasteet ja mahdollisuudet.	Taksonomiaraportointiin ja hankkeisiin kohdistuvien riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen. Uusien liiketoimintahyötyjen tunnistaminen.
Datan koostaminen ja integrointi järjestelmiin.	Tiedon olennaisuuden arviointi, jäsentäminen ja datan yhteensovittaminen olemassa oleviin järjestelmiin. Tiedon kuratointi.
Läpinäkyvä viestiminen sidosryhmille.	Viestinnän periaatteet, suunnitelma ja ohjeistus.
Monimutkaiset, muuttuvat sekä lisääntyvät sääntelyt ja vaatimukset.	Aktiivinen seuranta taksonomian muutoksista, tiedon jakaminen avainhenkilöille ja johdolle.

Taulukko 4: Toimenpiteet ja palveluehdotukset

Edellä kuvattujen tulosten perusteella ja hyödyntämällä palvelumuotoilun tuplatimanttimallin viimeistä osatoimenpidettä (toteuttaminen), rajattiin ja jäseneltiin tutkimusaineistosta EU-taksonomiaraportointiin liittyvät palvelujen kehitysjatukset konsultointiyritykselle. Aineistosta etsittiin yhdistävää tekijää ja sellainen löytyi tiivistämisen ja luokittelevan analysoinnin kautta. Tämä yhdistävä tekijä on data ja datalla tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkea saatavilla olevaa informaatiota. Tätä kiteytystä tukevat myös benchmarking analyysin tulokset, jotka osoittivat EU-taksonomiaan liittyvän palvelutarjonnan keskittyvän tiedon eli datan erita-soiseen käsittelyyn. Selkeät haasteet ja niihin liittyvät tärkeimmät palvelujen kehittämisen potentiaalit kiteytyivät kolmeen osaan:

1. **Datan hallinta:** saatavuus ja integroiminen
2. **Datan analysointi:** tulkinta, soveltaminen ja todennettavuus
3. **Datan julkaisu:** raportointi, viestintä ja kehitys

Datan hallinta kattaa tiedon keräämiseen ja olemassa oleviin tietojärjestelmiin kohdistuvat moninaiset haasteet. Lisäksi kaikki raportoitava data on oltava todennettavissa, joten kerätyn tiedon hallinta ja rakenteellinen järjestys on myös oltava vaatimusten mukainen. Tämän tyyppiset haasteet vaativat usein tietojärjestelmiin erikoistunutta osaamista ja voi sen vuoksi rajautua pois konsultointiyritykseltä, joka on keskittynyt kestävän liiketoiminnan valmentavaan kehittämiseen. Toisaalta jos liiketoimintaa halutaan laajentaa tarjoamalla esimerkiksi kumppanuuksien avulla digitaalisia tiedonhallintapalveluja, on tämän kaltaisessa datan hallinnan kehittämisessä potentiaalinen kasvumahdollisuus.

EU-taksonomiaan liittyvän datan analysointi on kokonaisuutena kenties haasteellisin alue, mutta myös sellainen, johon konsultoivilla asiantuntijoilla voisi olla eniten annettavaa ja yrityksiä hyödyttävää osaamista. Kerätyn datan analysointi käsittää mm. EU-taksoniakriteeristön soveltamisen kulloiseenkin tilanteeseen. On myös osattava tulkita vaatimusten sisällöt kokonaisuuksien kannalta suotuisasti ja mahdollisimman oikein, sillä kriteeristön ohjeistus on vielä keskeneräinen, jokseenkin tulkinnanvarainen ja vaati siten laajempaa kokonaisuuksien ymmärrystä yksityiskohtaisen substanssiosaamisen lisäksi.

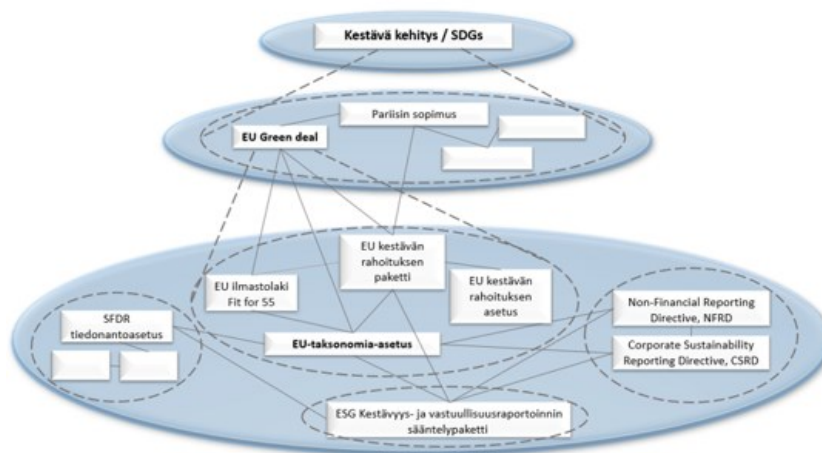
Datan julkaisu käsittää lopullisen raportoinnin ja sisällöstä viestimisen sidosryhmille. Raportointi on toteutettava minimissään vaatimusten mukaisesti, mutta siihen on mahdollista sisällyttää yritystä ja sen sidosryhmiä hyödyttävää tietoa myös kattavammin. Tällaisen raportoinnin arvioinnissa konsulttiyritys voi tuottaa lisäarvoa arvioimalla ja selvittämällä sisällön olennaisuuden ja luomalla viestintästrategian raportin sisällön, sekä koko selvitystyön ja tulevien kehitystoimenpiteiden läpinäkyvälle viestimiselle. EU-taksoniariportointi on prosessi, joka parhaimmillaan tuo esiin liiketoimintahyötyjä ja niistä läpinäkyvästi viestiminen on eduksi raportoilvalle yritykselle.

Vaikka data on EU-taksonomiaa käsiteltäessä merkittävässä roolissa, niin yhtä tärkeänä voidaan nähdä myös yrityksen liiketoiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen kohti vihreää siirtymää sekä muutokseen valmistautuminen. Henkilöstön perehdyttäminen ja toiminnan muutostarpeiden perustelevminen myös asiakkaille tulee olemaan ajankohtaista nopeallakin aikavälillä. Lisäksi lisääntyvien regulaatioiden aktiivinen seuranta on jatkossa aiempaa tiiviimpää ja vaatii yrityksiltä ketterää toimintavalmiutta ja reagointikykyä.

Luvussa 4 käsiteltiin GHH-mallia ja miten EU-taksonomia linkittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin generalismin, holismin sekä holarkismin tasoilla. Luvun 4 kuviossa 10 esitetty GHH-malliin sovitettu kuvauksella pyrittiin lisäämää ymmärrystä siitä, kuinka EU-taksonomia toimii itsenäisenä ajurina osana kestävää kehitystä tukevien toimenpiteiden suurempaa kokonaisuutta. EU-taksonomialla on paikkansa myös tärkeänä osakokonaisuuksia tukevana toimenpiteenä. Tämän lisäksi kuvio havainnollistaa myös sen, kuinka tärkeää on ymmärtää yksityiskoh-
tien lisäksi osakokonaisuuksien suhde toisiinsa sekä niiden vaikutus kokonaisuuteen eri

näkökulmia tarkastelemalla. Tämä tarkastelu auttaa jäsentämään kompleksista kestävästä kehityksen edistämisen kokonaisuutta, jonka yhtenä osana EU-taksonomia toimii. GHH-mallia voisi hyvin ajatella hyödynnettävän, kun halutaan konkreettisesti havainnollistaa esim. EU-taksonomian tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta yritysjohdolle.

Kuviossa 15 on kiteytetty kehitysjätös, joka lähtee GHH-mallin (Holmström 2019) hyödyntämisestä kompleksisten haasteiden jäsentämisessä. Generalismia tarvitaan laajojen kokonaisuuksien ja yhteyksien ymmärtämiseen. Lisäksi tarvitaan substanssiosaamista ja laadukasta asiantuntijuutta tulkitsemaan uusia, jatkuvasti muutoksessa olevia asiakokonaisuuksia. Näiden ohella tarvitaan myös yritysten avainhenkilöiden valmennusta lisäämään ymmärrystä muutoksessa toimimiseen ja siitä viestimiseen. Tällaiset palvelut kuuluvat jo konsulttiliiketoiminnan palvelutarjontaan, mutta niiden tarve tulee todennäköisesti kasvamaan mm. lisääntyvän sääntelyn myötä.

GHH -mallin hyödyntäminen:

Kompleksisten, viheläisten ongelmien jäsentämiseen ja ratkaisuun.

Tarvitaan:

Generalismia = Kokonaiskuvan ja yhteyksien ymmärtämistä

Professionalismia = Tietyn rajatun aiheen asiantuntijuutta

Kehitysehdotus konsulttitoimistolle:

- Tarkan asiantuntijaymmärryksen tuominen sekä monimuotoisen aineiston kuratointi ja tulkinta
- Yrityksen avainhenkilöiden valmennus ymmärtämään laajoja kokonaisuuksia ja asioiden välisiä yhteyksiä
- **Datan hallinta:** saatavuus ja integroiminen
- **Datan analysointi:** tulkinta, soveltaminen ja todennettavuus
- **Datan julkaisu:** raportointi, viestintä ja kehitys

Taulukko 5: Kiteytys kehitysehdotuksesta

8.2 Pohdinta

EU-taksonomia on kompleksinen kokonaisuus, joka on toistaiseksi vielä jatkuvassa kehitysvaiheessa aiheuttaen epävarmuutta ja resurssitehottomuutta yritysten prosesseissa. Tästäkin huolimatta yritysten avainhenkilöt näkevät tieteeseen perustuvan EU-taksonomian voimaantumisen paljon positiivista potentiaalia ja sen tuomat mahdollisuudet liiketoimintahyötyjen näkökulmasta tulisikin tuoda konkretian kautta esille kaikille osapuolille. Taksonomiaprosessin läpikäyminen edellyttää näyttöön perustuvaa tietoa ja tietojen dokumentointia sekä asianmukaista vahvistamista. Tämä vaatii resurssien oikein ohjaamista ja tarkkaa aikatauluttamista varsinkin, jos tarvittava tieto on kerättävä yrityksen omien toimintojen ulkopuolelta. Jos saatavilla olevia tietoja ei voida varmentaa riittävällä varmuudella, saatetaan koko arvioitava hanke hylätä. EU-taksonomiaraportoinnin myötä yritykset voivat löytää kehittämiskohteita toimintaprosesseistaan ja saada siten liiketoiminta vastaamaan kestäväyyden haasteisiin maapallon heikentyvät resurssit huomioiden. On siis ymmärrettävä kokonaisuuden merkitys eikä keskittyä pelkästään raportointivelvollisuuden täyttämiseen, jolloin EU-taksonomian perimmäinen tarkoitus jää saavuttamatta.

8.3 Jatkokehittämisehdotus

Kokonaisuudessaan kestävä kehitys ja siihen liittyvät teemat, mukaan lukien ilmastonmuutos ja EU-taksonomia, ovat kompleksisia kokonaisuuksia ja niiden ymmärtäminen vaatii asioiden yksityiskohtaista analyttistä käsittelyä, mutta myös tarkastelua laajemmassa kontekstissa sekä eri entiteettien välisten yhteyksien hahmottamista. Tarvitaankin sekä generalistista kuin specialistista lähestymistapaa ja osaamista, jotka tulevat korostumaan tulevaisuuden työelämän ammatillisissa osaamisvaatimuksissa. Dufvan, Vatajan & Wartovaaran (2022) mukaan työn tulevaisuuden megatrendit näyttävät, että muun muassa viheliäisten ongelmien ratkaisemisessa korostuvat rajoja rikkova ajattelu sekä osaamisen kehittäminen niin yksilö kuin organisaatioidenkin tasolla. Yhteiskunta tulee tarvitsemaan täysin uudenlaista osaamista ja ajattelumallia sekä täysin uusia työnkuvia vastatakseen ekologisesta muutoksesta johtuviin, viheliäisiin haasteisiin. Näissä muutoksissa voivat konsultointiasiantuntijat auttaa yrityksiä toimimaan entistä ketterämmin datalähtöisen tietojohdamisen avulla.

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin EU-taksonomian suhdetta kestävästä kehityksestä edistäviin toimenpiteisiin ja tarkasteltiin tätä kokonaisuutta muun muassa viheliäisten ongelmien sekä GHG-mallin määrittelyn kautta. Vaikka EU-taksonomiasta ei voida puhua viheliäisenä ongelmana sen varsinaisessa merkityksessä, niin sen taustalla ja vaikutuspiirissä on laajalti ekologisesta muutoksesta johtuvia viheliäisiäkin haasteita. EU-taksonomia voisi luonnehtia viheliäiseksi mm. sen moniulotteisen, kompleksisen luonteensa ja jatkuvan kehitystilansa johdosta.

Tutkimuksessa esiin tulleiden haasteiden jäsentämiseen hyödynnettiin GHH-mallia sovelletuna. GHH-mallin kehittäjän Holmströmin (2019) mukaan kyseinen viitekehys soveltuu erilaisien kompleksisten ongelmien ratkaisuun. Mallia on toistaiseksi hyödynnetty lähinnä kestävän kehityksen opetuksen yhteydessä, joten sen soveltuvuudesta tämän opinnäytetyön kaltaiseen tarkoitukseen ei ole aiempaa näyttöä. Jatkokehityksenä voisikin olla mielenkiintoista selvittää GHH-mallin soveltuvuutta EU-taksonomian jäsentämisessä tarkemmalla käytännön tasolla ja lisäksi tarkastella miten tämä malli soveltuisi konsulttiliiketoiminnan käyttöön.

Lähteet

Painetut

Thiele 2016, 17. Thiele, L. P. 2016. Sustainability. Second edition. Cambridge, UK; Malden, MA: Polity Press.

Sähköiset

Anttila, P. 2022. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Viitattu 20.8.2022. <https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/>

Brundtland, G.H. 1987. Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. Viitattu 10.10.2021. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

Christensen, C., Wang, D., & van Bever, D. 2013. Competitive Strategy. Consulting on the Cusp of Disruption. Harvard Business Review. Viitattu 8.10.2022. <https://hbr.org/2013/10/consulting-on-the-cusp-of-disruption>

Climate Watch 2022. Historical GHG Emissions. Washington, DC: World Resources Institute. 5-9. Viitattu 7.8.2022. https://www.climatewatchdata.org/ghg-emissions?end_year=2019&source=CAIT&start_year=1990

Consultancy 2022. Consulting industry. Viitattu 2.10.2022. <https://www.consultancy.org/consulting-industry>

COP26 2021. UN Climate Change. Johan Rockström speaks at UN High-Level Climate Champions Event Destination 2030, at COP26. Viitattu 27.3.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=xTnh4B4SJMA>

Design Council 2019. Double Diamond Model Final. Viitattu 20.11.2021. <https://www.design-council.org.uk/our-work/skills-learning/tools-frameworks/framework-for-innovation-design-councils-evolved-double-diamond/>

Disparte, D. 2017. If You Think Fighting Climate Change Will Be Expensive, Calculate the Cost of Letting It Happen. Harvard Business Review. Viitattu 7.8.2022. <https://hbr.org/2017/06/if-you-think-fighting-climate-change-will-be-expensive-calculate-the-cost-of-letting-it-happen>

Dixon, T. 2011. Putting the S Word in Sustainability - Can we be more Social?. 10.13140/RG.2.2.12242.96965. Viitattu 8.8.2022. https://www.researchgate.net/publication/307907991_Putting_the_S_Word_in_Sustainability_-_Can_we_be_more_Social

Doughnut Economics Action Lab 2022. About Doughnut Economics. Meet the Doughnut and the concepts at the heart of Doughnut Economics. Viitattu 20.8.2022. <https://doughnuteconomics.org/about-doughnut-economics>

Driessnack, M., Sousa, V.D. & Mendes, I.A.C. 2007. An overview of research designs relevant to nursing: Part 3: Mixed and multiple methods. Rev Latino-am Enfermagem; 15(5):1046-1049. Viitattu 18.9.2022. <https://doi.org/10.1590/S0104-11692007000500025>

Dufva, M., Vataja, K. & Wartovaara, A. 2022. Työn tulevaisuudet megatrendien valossa. Sitra. Viitattu 26.3.2022. <https://www.sitra.fi/artikkelit/tyon-tulevaisuudet-megatrendien-valossa/>

Elinkeinoelämän keskusliitto 2021. EU:n taksoniakriteeristö huhtikuu 2021. Infograafit_Taksonomia_Huhtikuu2021_FINAL.pdf Viitattu 26.3.2022. https://ek.fi/wp-content/uploads/2021/04/Infograafit_Taksonomia_Huhtikuu2021_FINAL.pdf

Elkington, J. 2004. Enter the Triple Bottom Line. Teoksessa Henriques, A. & Richardson, J. (toim.) The Triple Bottom Line: Does it All Add Up?: Assessing the Sustainability of Business and CSR. Routledge, 1-16. Viitattu 20.8.2022. <https://doi.org/10.4324/9781849773348>

EUR-Lex 2021. EU taksonomia-asetus (EU 2020/852). Viitattu 10.10.2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1598877683025&uri=CELEX:32020R0852>

Eur-Lex 2022. Commission Delegated Regulation (EU 2021/2178). Viitattu 1.7.2022. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R2178>

Euroopan komissio 2022. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttaminen. Viitattu 27.3.2022. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_fi

Euroopan parlamentti 2022. Kehitys kohti EU:n vuoden 2020 ilmastotavoitteita (infografiikka). Viitattu 10.5.2022. <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20180706STO07407/kehitys-kohti-eu-n-vuoden-2020-ilmastotavoitteita-infografiikka>

Eurooppa-neuvosto 2022a. Ilmastotavoitteet ja EU:n ulkopoliittika. Viitattu 8.8.2022. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/climate-change/climate-external-policy/>

Eurooppa-neuvosto 2022b. Kansainvälinen huippukokous. YK:n ilmastokokous (COP27), ilmastotoimien toteutukseen keskittyvä huippukokous, Sharm el-Sheikh, Egypti, 7.-8. marraskuuta 2022. Viitattu 12.11.2022. <https://www.consilium.europa.eu/fi/meetings/international-summit/2022/11/07-08/>

European Commission 2020. Technical expert group on sustainable finance (TEG). Viitattu 10.8.2022. https://finance.ec.europa.eu/publications/technical-expert-group-sustainable-finance-teg_en

European Commission 2021a. Sustainable Finance and EU Taxonomy: Commission takes further steps to channel money towards sustainable activities. Viitattu 10.10.2021. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1804

European Commission 2021b. EU Taxonomy Compass. Viitattu 10.10.2021. <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

European Commission 2022a. EU taxonomy for sustainable activities. Viitattu 10.10.2021. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

European Commission 2022b. FAQ: What is the EU Taxonomy Article 8 delegated act and how will it work in practice? Viitattu 20.8.2022. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/sustainable-finance-taxonomy-article-8-faq_en.pdf

European Council 2022. Infographic, EU budget 2021-2027 and recovery plan. Viitattu 10.5.2022. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>

European Union 2021. European Green Deal: Commission proposes to boost renovation and decarbonisation of buildings. Viitattu 10.10.2021. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6683

Gaia Consulting Oy 2022. Viitattu 10.10.2022. <https://www.gaia.fi/fi/yritys/>

Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. 2022. Johdanto: analyysi ja tulkinta. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 17.4.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>

Helsingin yliopisto 2022. Kokonaisvaltainen ja kestävä systeeminen muutos. Viitattu 20.5.2022. <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimusryhmat/kokonaisvaltainen-ja-kestava-systeeminen-muutos/tutkimus>

Holmström, C. 2019. Monitasoinen viheliäisyys -holarkismi työkaluna kompleksisten kestävyyskysymysten tarkastelussa. Pro gradu. Helsingin yliopisto. Helsinki. Viitattu 20.5.2022.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/306551/Holmstrom_Charlotta_Pro_gradu_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Hummel, K. & Bauernhofer, K. 2022. Early Evidence on Stakeholders' Perceptions of the EU Green Taxonomy Regulation, 1-46. Viitattu 20.8.2022.

<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4175157>

Juhila, K. 2022a. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 17.4.2022.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>

Juhila, K. 2022b. Koodaaminen. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 17.4.2022.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>

Karlberg, L., Corell, R. W., Fabry, V. J., Hansen, H., Walker, B., Liverman, D., Richardson, K., Crutzen, P. & Foley, J.A. 2009. A safe operating space for humanity. *Nature* 461, 472-475. Viitattu 26.3.2022. <https://doi.org/10.1038/461472a>

Kestävakehitys.fi 2022. Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda2030. Viitattu 20.3.2022. <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

KPMG 2022. Setting the baseline towards transparency. Viitattu 20.8.2022. <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/fi/pdf/2022/09/FI-European-EU-Taxonomy-disclosures-report.pdf>

Lönngrén, J. & van Poeck, K. 2020. Wicked problems: a mapping review of the literature, *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 28:6, 481-502. Viitattu 20.8.2022. <https://doi.org/10.1080/13504509.2020.1859415>

Mabey, N., Gallagher, L. & Born, C. 2013. Understanding Climate Diplomacy. Building diplomatic capacity and systems to avoid dangerous climate change. Viitattu 28.4.2022.

<https://cdkn.org/sites/default/files/files/E3G-Understanding-Climate-Diplomacy.pdf>

Marin, S. 2020. Prime Minister's Sanna Marin presents Finland's 2030 Agenda Voluntary National Review to the UN. You Tube-video. Valtionneuvosto. Viitattu 20.3.2022.

<https://www.youtube.com/watch?v=nPKXi00tMI>

OECDiLibrary 2022. Viitattu 10.10.2021. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/5e092588-en/index.html?itemId=/content/component/5e092588-en#tablegrp-d1e5955>

Pacces, A.M. 2021. Will the EU Taxonomy Regulation Foster Sustainable Corporate Governance? Sustainability 13, no. 21: 12316. Viitattu 20.8.2022. <https://doi.org/10.3390/su132112316>

Panzar 2001. Paketoitua tietoa tuottajalta käyttäjälle -Valistuneita arvauksia tieteellisen tiedon tuotteistamisen seuraamuksista. Teoksessa Charles, M. & Hiidenmaa, P. (toim.) Tietotyön yhteiskunta - kielen valtakunta. AFinLAN vuosikirja 2001. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisu nro 59. Jyväskylä. s. 408-418. Viitattu 10.10.2022. <https://journal.fi/afinlavk/article/view/59850>

Pradhan, P., Costa, L., Rybski, D., Lucht, W. & Kropp, J. P. 2017. A systematic study of sustainable development goal (SDG) interactions. Earth's Future, 5, 1175-1178. Viitattu 20.3.2022. <https://agupubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/2017EF000632>

Published Online 1967. Free for All. Management Science 14(4): B-141-B-146. Churchman, C.W., Viitattu 3.9.2022. <https://doi.org/10.1287/mnsc.14.4.B141>

QuestionPro 2022. Secondary Research- Definition, Methods and Examples. Viitattu 10.10.2022. <https://www.questionpro.com/blog/secondary-research/>

Raworth, K. 2012. A Safe and Just Space for Humanity: Can we live within the doughnut? https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/dp-a-safe-and-just-space-for-humanity-130212-en_5.pdf

Raworth, K. 2022. Exploring doughnut economics. What on Earth is the Doughnut? Viitattu 26.3.2022. <https://www.kateraworth.com/doughnut/>

Rekonen, S. & Jalonen, K. 2021. Case Sitra Lab. Kohti viheliäisten ongelmien ratkaisemista - ongelman monipuolinen ymmärrys ja yhteinen suunta monialaisissa tiimeissä. Viitattu 7.6.2022. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2021/10/sitra-kohti-viheliaisten-ongelmien-ratkaisemista.pdf>

Rintala 2021. Sote-sektorin ekologinen jälleenrakennus - Ympäristöystävällisyys osana neuvolan arkea. Viitattu 20.8.2022. <https://www.kokeilunpaikka.fi/fi/kokeilu/sote-sektorin-ekologinen-jalleenrakennus>

Rittel, H. W. J. & Webber, M. M. 1973. Dilemmas in a General Theory of Planning. Policy Sciences 4:2, 155-169. Viitattu 3.9.2022. <https://doi.org/10.1007/BF01405730>

Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., Persson, Å., Chapin III, F. S., Lambin, E. F., Lenton, T. M., Scheffer, M., Folke, C., Schellnhuber, H. J., Nykvist, B., de Wit, C. A., Hughes, T., van der Leeuw, S., Rodhe, H., Sörlin, S., Snyder, P. K., Costanza, R., Svedin, U., Falkenmark, M.,

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. Aineiston määrä ja tutkittavat. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. Triangulaatio. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_4.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006c. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006d. Sisällönanalyysi. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006e. Kylläntyminen. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006f. Litterointi. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006g. Koodaus. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006h. Aineiston rajaaminen. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2_1.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006i. Tutkimuksen arviointi - reflektointia. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 10.4.2022 https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_3.html

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. & Woelm, F. 2020. The Sustainable Development Goals and COVID-19. Sustainable Development Report 2020. Cambridge: Cambridge University Press. Viitattu 10.9.2022.

<https://www.sdgindex.org/reports/sustainable-development-report-2020/>

Sachs, J., Lafortune, G., Kroll, C., Fuller, G. & Woelm, F. 2022. From Crisis to Sustainable Development: the SDGs as Roadmap to 2030 and Beyond. Sustainable Development Report 2022. Cambridge: Cambridge University Press. Viitattu 10.9.2022.

<https://www.sdgindex.org/reports/sustainable-development-report-2022/>

SDR 2022. Sustainable development report. Executive Summary. Summary of key findings and recommendations. Viitattu 20.10.2022. <https://dashboards.sdgindex.org/chapters/executive-summary>

Seitamaa-Hakkarainen, P. 2022. Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Viitattu 10.4.2022.

<https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>

Seppänen-Järvelä, R., Åkerblad, L. & Haapakoski, K. 2019. Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. 332-229. Viitattu 18.9.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138276/YP1903_Seppanen-Jarvelaym.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Sitra 2022. Tulevaisuussanasto. Viitattu 7.6.2022. <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/viheliainen-ongelma/>

Skaburskis, A. 2008. The Origin of “Wicked Problems”, Planning Theory & Practice, 9:2, 277-280. Viitattu 3.9.2022. <https://doi.org/10.1080/14649350802041654>

Stockholm Resilience Centre 2022. Planetary boundaries. Viitattu 26.3.2022.

<https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

Suoheimo, M. 2019. Strategies and Visual Tools to Resolve Wicked Problems. The International Journal of Design Management and Professional Practice 13 (2): 25-41. Viitattu 20.8.2022.

<https://doi.org/10.18848/2325-162X/CGP/v13i02/25-41>

Technical Expert Group 2020. TEG final report on the EU taxonomy. Viitattu 10.10.2021.

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf

Tietoarkisto 2022a. Tunnisteellisuus ja anonymisointi. Aineistonhallinnan käsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 11.4.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/tunnisteellisuus-ja-anonymisointi/>

Tietoarkisto 2022b. Kvalitatiivisen datan käsittely. Aineistonhallinnan käsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 11.4.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/kvalitatiivisen-datan-kasittely/>

UNFCCC 2022a. The Paris Agreement. What is the Paris Agreement? Viitattu 10.10.2022. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

UNFCCC 2022b. About the Secretariat. What is the Paris Agreement? Viitattu 10.10.2022. <https://unfccc.int/about-us/about-the-secretariat>

United Nations 2022. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Viitattu 20.3.2022. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

af Ursin, K. 2007. Moraali, hyveet ja eettiset normit liikkeenjohdon konsultoinnissa. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print Tampere 2007. Viitattu 10.10.2022. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67749/978-951-44-7020-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Voluntary National Review 2020. Viitattu 20.3.2022. <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=30022&nr=1680&menu=3170>

Willamo, R. 2005. Kokonaisvaltainen lähestymistapa ympäristönsuojelutieteessä: Sisällön moniulotteisuus ympäristönsuojelijan haasteena. Environmentalica Fennica 23. Yliopistopaino. Helsinki. Viitattu 20.8.2022. https://www.researchgate.net/publication/33956770_Kokonaisvaltainen_lahestymistapa_ymparistonsuojelutieteessa_sisallon_moniulotteisuus_ymparistonsuojelijan_haasteena

YK-liitto 2022. Yritysvastuusanasto. Viitattu 8.8.2022. https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/yritysvastuun_sanakirja.pdf

Ympäristöministeriö 2022. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 22.2.2022. <https://ym.fi/pariisin-ilmastosopimus>

Kuviot

Kuvio 1: Opinnäytetyön sisällön ja rakenteen kuvaus	9
Kuvio 2: Kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta kuvattuna kahdella eri lähestymistavalla (mukaillen Elkington 2004, 1-2)	12
Kuvio 3: Yhteiskunnallisten ja planetaaristen rajojen donitsimalli (Doughnut Economics Action Lab 2022)	13
Kuvio 4: YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Kestäväkehitys.fi 2022)	15
Kuvio 6: EU-taksonomia osana kestävän kehityksen tavoitteita tukevia toimenpiteitä EU:ssa	19
Kuvio 7: Sektorit, joiden hiilidioksidipäästöjen osuus kaikista NACE makrosektoreista vuonna 2017 oli 93,2 % (OECDiLibrary 2022)	21
Kuvio 8: EU-taksonomian kuusi ympäristötavoitetta, arviointimenetelmät sekä raportoinnin aikataulu ja -velvoitteet 2021-2023.....	22
Kuvio 9: Vasemmalla puolella on kuvattu generalistisella tasolla EU-taksonomia sekä muita EU:n kestävää kehitystä tukevia toimenpiteitä. Oikealla puolella vastaavasti generalismin, holismin ja holarkismin tasoilla (mukaillen GHH-malli, Holmström 2019).....	29
Kuvio 10: EU-taksonomia osana kestävän kehityksen tavoitteita eri systeemitasoilla tarkasteltuna (mukaillen GHH-malli, Holmström 2019)	30
Kuvio 11: EU-taksonomia ja muita tietoperustassa käsiteltyjä teemoja aikajanalla esitettynä	31
Kuvio 12: Sovellettu kuvaus tuplatimanttimallin hyödyntämisestä opinnäytetyön toteutuksessa. (Mukaillen Design Council 2019 Double Diamond Model)	34
Kuvio 13: Tutkimuskysymykset sekä puolistrukturoitujen haastattelujen tukena käytetyt tukikysymykset	39
Kuvio 14: EU-taksonomiaan liittyviä palvelumahdollisuuksia konsultoivalle yritykselle	55

Taulukot

Taulukko 1: Viheliäisen ongelman kuvaus (mukaillen Rittel & Webber 1973, 161-167)	26
Taulukko 2: Kooste asiantuntijoiden haastatteluissa mainitsevat EU-taksonomiaan liitetyt haasteet ja mahdollisuudet	49
Taulukko 3: Benchmark-selvityksen yhteenveto	53
Taulukko 4: Toimenpiteet ja palveluehdotukset	56
Taulukko 5: Kiteytys kehitysehdotuksesta	58